

Załącznik 10

Ocena „nie czyn poważnych szkód” - Do No Significant Harm - (DNSH) dla rodzajów działań

Etap 1: przeanalizowanie sześciu celów środowiskowych celem określenia tych, które wymagają merytorycznej oceny

Jeżeli nie:

a. środek nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami środka w całym jego cyklu życia, ze względu na swój charakter, i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do odpowiedniego celu;

b. środek jest monitorowany jako wspierający cel związany ze zmianą klimatu lub cel środowiskowy o współczynniku 100 % i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do odpowiedniego celu;

c. środek wnosi „istotny wkład” w realizację celu środowiskowego zgodnie z rozporządzeniem w sprawie systematyki i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do odpowiedniego celu.

Jeżeli tak:

Etap 2: przedstawienie merytorycznej oceny zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do tych celów środowiskowych, które jej wymagają

Priorytet - Przedsiębiorczość i innowacje

Rodzaje działań: Platformy startowe dla nowych pomysłów

Opis działania

W ramach działania przewiduje się objęcie wsparciem dla nowopowstałych innowacyjnych przedsiębiorstw, począwszy od etapu wczesnego rozwoju, obejmujące usługi niezbędne do przeprowadzenia prac nad rozwojem pomysłu biznesowego, w tym: testowanie i weryfikowanie pomysłów i koncepcji aż do momentu przygotowania odpowiedniego modelu biznesowego. Na etapie wejścia na rynek z produktem przygotowanym w ramach danej Platformy startowej, przedsiębiorstwa będą mogły uzyskać wsparcie na rozwój swojej działalności w makroregionie.

Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny

Część 1 Lista kontrolna

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	ta k	ni e	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
--	---------	---------	---

Łagodzenie zmian klimatu	Usługa doradztwa w rozwój pomysłu biznesowego	x	Przewidywane działania mają nieznaczny wpływ na ten cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działania mają charakter rozwiązań systemowych (objęcie wsparciem dla nowopowstałych innowacyjnych przedsiębiorstw). Wsparcie przewidywane w ramach analizowanego działania będzie dążyć do neutralności klimatycznej ukazanej w Europejskim Zielonym Ładzie. W związku z tym, w kontekście bezpośredniej lub pośredniej realizacji działania w całym jego cyklu życia, nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą.
	Usługa doradztwa w rozwój modelu biznesowego	x	Przewidywane działania mają nieznaczny wpływ na ten cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działania mają charakter rozwiązań systemowych (objęcie wsparciem dla nowopowstałych innowacyjnych przedsiębiorstw). Wsparcie przewidywane w ramach analizowanego działania będzie dążyć do neutralności klimatycznej ukazanej w Europejskim Zielonym Ładzie. W związku z tym, w kontekście bezpośredniej lub pośredniej realizacji działania w całym jego cyklu życia, nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą.
Adaptacja do zmian klimatu	Usługa doradztwa w rozwój pomysłu biznesowego	x	Przewidywane działania mają nieznaczny wpływ na ten cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działania mają charakter rozwiązań systemowych (objęcie wsparciem dla nowopowstałych innowacyjnych przedsiębiorstw). Wsparcie przewidywane w ramach analizowanego działania będzie przeprowadzone zgodnie z zasadami poszanowania środowiska naturalnego oraz dążenia do neutralności klimatycznej ukazanej w Europejskim Zielonym Ładzie. W związku z tym, w kontekście bezpośredniej lub pośredniej realizacji działania w całym jego cyklu życia, nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą .
	Usługa doradztwa w rozwój modelu biznesowego	x	Przewidywane działania mają nieznaczny wpływ na ten cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działania mają charakter rozwiązań systemowych (objęcie wsparciem dla nowopowstałych innowacyjnych przedsiębiorstw). Wsparcie przewidywane w ramach analizowanego działania będzie przeprowadzone zgodnie z zasadami poszanowania środowiska naturalnego oraz dążenia do neutralności klimatycznej ukazanej w Europejskim Zielonym Ładzie. W związku

			z tym, w kontekście bezpośredniej lub pośredniej realizacji działania w całym jego cyklu życia, nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą.
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Usługa doradztwa w rozwój pomysłu biznesowego	x	Przewidywane działania mają nieznaczny wpływ na ten cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działania mają charakter rozwiązań systemowych (objęcie wsparciem dla nowopowstałych innowacyjnych przedsiębiorstw). Wsparcie przewidywane w ramach analizowanego działania będzie przeprowadzone zgodnie z zasadami poszanowania środowiska naturalnego oraz dążenia do neutralności klimatycznej ukazanej w Europejskim Zielonym Ładzie. W związku z tym, w kontekście bezpośredniej lub pośredniej realizacji działania w całym jego cyklu życia, nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą .
	Usługa doradztwa w rozwój modelu biznesowego	x	Przewidywane działania mają nieznaczny wpływ na ten cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działania mają charakter rozwiązań systemowych (objęcie wsparciem dla nowopowstałych innowacyjnych przedsiębiorstw). Wsparcie przewidywane w ramach analizowanego działania będzie przeprowadzone zgodnie z zasadami poszanowania środowiska naturalnego oraz dążenia do neutralności klimatycznej ukazanej w Europejskim Zielonym Ładzie. W związku z tym, w kontekście bezpośredniej lub pośredniej realizacji działania w całym jego cyklu życia, nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą .
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Usługa doradztwa w rozwój pomysłu biznesowego	x	Przewidywane działania mają nieznaczny wpływ na ten cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działania mają charakter rozwiązań systemowych (objęcie wsparciem dla nowopowstałych innowacyjnych przedsiębiorstw). Podmioty obowiązane będą do dotrzymania limitów i standardów określonych w stosownych pozwoleniach środowiskowych z uwzględnieniem lokalnego stanu jakości środowiska. Wsparcie przewidywane w ramach analizowanego działania będzie przeprowadzone zgodnie z zasadami poszanowania środowiska naturalnego oraz dążenia do neutralności klimatycznej ukazanej w Europejskim Zielonym Ładzie. W związku z tym, w kontekście bezpośredniej lub

			pośredniej realizacji działania, nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą.
	Usługa doradztwa w rozwój modelu biznesowego	x	Przewidywane działania mają nieznaczący wpływ na ten cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. <u>Działania mają charakter rozwiązań systemowych.</u> Działanie ma na celu <u>objęcie wsparciem</u> dla nowopowstałych innowacyjnych przedsiębiorstw). Podmioty obowiązane będą do dotrzymania limitów i standardów określonych w stosownych pozwoleniach środowiskowych z uwzględnieniem lokalnego stanu jakości środowiska. Wsparcie przewidywane w ramach analizowanego działania będzie przeprowadzone zgodnie z zasadami poszanowania środowiska naturalnego oraz dążenia do neutralności klimatycznej ukazanej w Europejskim Zielonym Ładzie. W związku z tym, w kontekście bezpośredniej lub pośredniej realizacji działania, nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą .
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Usługa doradztwa w rozwój pomysłu biznesowego	x	Przewidywane działania mają nieznaczący wpływ na ten cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. <u>Działania mają charakter rozwiązań systemowych.</u> Działanie ma na celu <u>objęcie wsparciem</u> dla nowopowstałych innowacyjnych przedsiębiorstw). Podmioty obowiązane będą do dotrzymania limitów i standardów określonych w stosownych pozwoleniach środowiskowych z uwzględnieniem lokalnego stanu jakości środowiska. Wsparcie przewidywane w ramach analizowanego działania będzie przeprowadzone zgodnie z zasadami poszanowania środowiska naturalnego oraz dążenia do neutralności klimatycznej ukazanej w Europejskim Zielonym Ładzie. W związku z tym, w kontekście bezpośredniej lub pośredniej realizacji działania w całym jego cyklu życia, nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą .
	Usługa doradztwa w rozwój modelu biznesowego	x	Przewidywane działania mają nieznaczący wpływ na ten cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. <u>Działania mają charakter formalno-organizacyjny.</u> Działanie ma na celu <u>objęcie wsparciem</u> dla nowopowstałych innowacyjnych przedsiębiorstw. Podmioty obowiązane będą do dotrzymania limitów i standardów określonych w stosownych pozwoleniach środowiskowych z uwzględnieniem lokalnego stanu jakości środowiska. Wsparcie przewidywane w ramach analizowanego działania będzie przeprowadzone zgodnie z zasadami poszanowania środowiska naturalnego oraz dążenia do neutralności klimatycznej ukazanej w Europejskim Zielonym

			<p>ładzie. W związku z tym, w kontekście bezpośredniej lub pośredniej realizacji działania w całym jego cyklu życia, nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą .</p>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Usługa doradztwa w rozwój pomysłu biznesowego	x	<p>Przewidywane działania mają nieznaczny wpływ na ten cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działania mają charakter rozwiązań systemowych. Działanie ma na celu objęcie wsparciem dla nowopowstałych innowacyjnych przedsiębiorstw. Podmioty obowiązane będą do dotrzymania limitów i standardów określonych w stosownych pozwoleniach środowiskowych z uwzględnieniem lokalnego stanu jakości środowiska. Wsparcie przewidywane w ramach analizowanego działania będzie przeprowadzone zgodnie z zasadami poszanowania środowiska naturalnego oraz dążenia do neutralności klimatycznej ukazanej w Europejskim Zielonym Ładzie. W związku z tym, w kontekście bezpośredniej lub pośredniej realizacji działania w całym jego cyklu życia, nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą .</p>
	Usługa doradztwa w rozwój modelu biznesowego	x	<p>Przewidywane działania mają nieznaczny wpływ na ten cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działania mają charakter rozwiązań systemowych. Działanie ma na celu objęcie wsparciem dla nowopowstałych innowacyjnych przedsiębiorstw. Podmioty obowiązane będą do dotrzymania limitów i standardów określonych w stosownych pozwoleniach środowiskowych z uwzględnieniem lokalnego stanu jakości środowiska. Wsparcie przewidywane w ramach analizowanego działania będzie przeprowadzone zgodnie z zasadami poszanowania środowiska naturalnego oraz dążenia do neutralności klimatycznej ukazanej w Europejskim Zielonym Ładzie. W związku z tym, w kontekście bezpośredniej lub pośredniej realizacji działania w całym jego cyklu życia, nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą .</p>
<p><i>Na liście kontrolnej Priorytetu Przedsiębiorczość i innowacje, działanie Platformy startowej dla nowych pomysłów, nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczność poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych. Zatem nie uważa się za konieczne sporządzenie części 2 listy kontrolnej oraz wskazania dowodów potwierdzających merytoryczną ocenę pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”.</i></p>			
<p>Priorytet - Przedsiębiorczość i innowacje</p>			
<p>Rodzaje działań: Wykorzystanie procesów wzorniczych w MŚP</p>			
<p>Opis działania</p> <p>W ramach działania przewiduje się objęcie wsparciem przedsiębiorstw (na różnym poziomie rozwoju), z zakresu przeprowadzenia audytu oraz stworzenia strategii wzorniczej, na podstawie której, poprzez wykorzystanie procesu projektowania wzorniczego, zostanie wdrożona innowacja oraz inne zmiany prowadzące np. do lepszej organizacji</p>			

pracy, usprawnienia logistyki, uzyskania lepszego kontaktu z klientami, wykreowania pozytywnego wizerunku firmy.

Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny

Część 1 Lista kontrolna

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”		ta	ni	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
		k	e	
Łagodzenie zmian klimatu	Usługa przeprowadzenia audytu		x	Przewidywane działania mają nieznaczny wpływ na ten cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działania inwestycyjne mają charakter formalno-organizacyjny (objęcie wsparciem przedsiębiorstw z zakresu procesów wzorniczych, tj. działania zmierzające do podniesienia konkurencyjności, zwiększenia potencjału przedsiębiorstw). Zakłada się, że wprowadzane zmiany wzornicze będą zgodne z ideą ekoprojektowania (np. w zakresie projektowania i wytwarzania opakowań dla produktów związanych z energią oraz zgodnie z normą PKN-ISO/TR 14062:2004, która ustala włączanie aspektów środowiskowych do projektowanie i rozwoju wyrobu), a tym samym wsparcie będzie jednym z ważnych elementów realizacji Europejskiego Zielonego Ładu. W związku z tym, w kontekście bezpośredniej lub pośredniej realizacji działania w całym jego cyklu życia, nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą .
	Usługa opracowania dokumentu - strategii wzorniczej		x	Działanie nie powinno doprowadzić do negatywnego wpływu na klimat, ponieważ obejmuje działanie nietechniczne (opracowanie dokumentacji). Działanie zasadniczo nie ma wpływu na stan środowiska, w tym na omawiany element środowiska. Nie przewiduje się żadnego albo nie przewiduje się znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy.
	Zakup urządzeń i maszyn oraz wartości niematerialnych i prawnych		x	Zakup maszyn i urządzeń powinien w mniejszym stopniu powodować potencjalne emisje pyłów oraz innych odpadów poprodukcyjnych czy gazów cieplarnianych. Zakup maszyn i urządzeń w głównej mierze powinien dążyć do optymalizacji zużycia energii w oparciu o zastosowanie technologii energooszczędnych oraz zastosowaniu maszyn o obniżonej energochłonności. Dane źródłowe pokazują (<i>Ocena wpływu projektów realizowanych w ramach IV Osi Priorytetowej PO IG na stan środowiska naturalnego oraz efektywność energetyczną w Polsce</i>), że wdrożenie innowacyjnych urządzeń i maszyn może przyczynić się do redukcji emisji zanieczyszczeń o kilkanaście procent (np. wdrożenie innowacyjnej technologii

			<p>produkcji tłoka i jego zastosowanie w jednośladach pozwoliło zmniejszyć emisję CO₂ o 13%, HC (węglowodory) o 39%, CO (tlenek węgla) o 36%).</p> <p>Zakup wartości niematerialnych i prawnych nie ma wpływu na analizowany komponent środowiska.</p>
Adaptacja do zmian klimatu	Usługa przeprowadzenia audytu	x	<p>Przewidywane działania mają nieznaczny wpływ na ten cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działania inwestycyjne mają charakter formalno-organizacyjny (objęcie wsparciem przedsiębiorstw z zakresu procesów wzorniczych, tj. działania zmierzające do podniesienia konkurencyjności, zwiększenia potencjału przedsiębiorstw).</p> <p>Zakłada się, że wprowadzane zmiany wzornicze będą zgodne z ideą ekoprojektowania, a tym samym wsparcie będzie jednym z ważnych elementów realizacji Europejskiego Zielonego Ładu. W związku z tym, w kontekście bezpośredniej lub pośredniej realizacji działania w całym jego cyklu życia, nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą .</p>
	Usługa opracowania dokumentu - strategii wzorniczej	x	<p>Działanie nie powinno doprowadzić do negatywnego wpływu na klimat (w tym adaptację do zmian klimatu), ponieważ obejmuje działanie nietechniczne (opracowanie dokumentacji). Działanie zasadniczo nie ma wpływu na stan środowiska, w tym na omawiany element środowiska. Nie przewiduje się żadnego albo nie przewiduje się znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy.</p>
	Zakup urządzeń i maszyn oraz wartości niematerialnych i prawnych	x	<p>Zakup maszyn i urządzeń powinien w mniejszym stopniu powodować potencjalne emisje pyłów oraz innych odpadów poprodukcyjnych czy gazów cieplarnianych.</p> <p>Zakup maszyn i urządzeń w głównej mierze powinien dążyć do optymalizacji zużycia energii w oparciu o zastosowanie technologii energooszczędnych oraz zastosowaniu maszyn o obniżonej energochłonności. Dane źródłowe pokazują (<i>Ocena wpływu projektów realizowanych w ramach IV Osi Priorytetowej PO IG na stan środowiska naturalnego oraz efektywność energetyczną w Polsce</i>), że wdrożenie innowacyjnych urządzeń i maszyn może przyczynić się do redukcji emisji zanieczyszczeń o kilkanaście procent (np. wdrożenie innowacyjnej technologii produkcji tłoka i jego zastosowanie w jednośladach pozwoliło zmniejszyć emisję CO₂ o 13%, HC (węglowodory) o 39%, CO (tlenek węgla) o 36%). Z kolei w wyniku zakupu nowoczesnych maszyn w ramach projektu „Opracowanie i wdrożenie nowego wzoru użytkowego przez Zakład Usługowo-Produkcyjny EMITER” zmniejszono zużycie energii z 7222 kWh do 6000 kWh.</p> <p>Zakup wartości niematerialnych i prawnych nie ma wpływu na analizowany komponent środowiska.</p>

Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Usługa przeprowadzenia audytu	x	Przewidywane działania mają nieznaczny wpływ na ten cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działania inwestycyjne mają charakter formalno-organizacyjny (objęcie wsparciem przedsiębiorstw z zakresu procesów wzorniczych, tj. działania zmierzające do podniesienia konkurencyjności, zwiększenia potencjału przedsiębiorstw). Zakłada się, że wprowadzane zmiany wzornicze będą zgodne z ideą ekoprojektowania, a tym samym wsparcie będzie jednym z ważnych elementów realizacji Europejskiego Zielonego Ładu. W związku z tym, w kontekście bezpośredniej lub pośredniej realizacji działania w całym jego cyklu życia, nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą .
	Usługa opracowania dokumentu - strategii wzorniczej	x	Działanie nie powinno doprowadzić do negatywnego wpływu na stan wód, ponieważ obejmuje działania nietechniczne (opracowanie dokumentacji). Działanie zasadniczo nie ma wpływu na stan środowiska, w tym na omawiany element środowiska. Nie przewiduje się żadnego albo nie przewiduje się znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy. Działanie nie będzie miało wpływu na stan wód morskich, ponieważ nie obejmuje on swym zasięgiem tego obszaru.
	Zakup urządzeń i maszyn oraz wartości niematerialnych i prawnych.	x	Zakup maszyn i urządzeń powinien w mniejszym stopniu powodować potencjalne emisje pyłów oraz innych odpadów poprodukcyjnych czy gazów cieplarnianych (które pośrednio lub bezpośrednio mogą przedostawać się do wód). Zakup maszyn i urządzeń w głównej mierze powinien dążyć do optymalizacji zużycia surowców, w tym wody. Dane źródłowe pokazują (<i>Ocena wpływu projektów realizowanych w ramach IV Osi Priorytetowej PO IG na stan środowiska naturalnego oraz efektywność energetyczną w Polsce</i>), że wdrożenie innowacyjnych urządzeń i maszyn może przyczynić się do obniżenia odprowadzanych do środowiska ścieków i innych odpadów. Przykładowo, w wyniku realizacji projektu „Rozwój działalności badawczo-rozwojowej PCC Rokita SA” możliwa była redukcja emitowanej 1 tony substancji (odpady, ścieki) do 70 kg (redukcja o 93%). Można zatem spodziewać się, że zakup maszyn i urządzeń powinien przyczynić się do zmniejszenia emitowanych do środowiska ścieków lub ograniczyć zużycie wody na procesy technologiczne. Zakup wartości niematerialnych i prawnych nie ma wpływu na analizowany komponent środowiska. Omawiane działania nie będą miały wpływu na wody morskie, ponieważ swym zasięgiem nie obejmują tego obszaru.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu	Usługa przeprowadzenia audytu	x	Inwestycje przewidywane w ramach analizowanego działania mają nieznaczny wpływ na ten cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działania inwestycyjne mają charakter formalno-organizacyjny (objęcie

odpadów i recykling			wsparciem przedsiębiorstw z zakresu procesów wzorniczych, tj. działania zmierzające do podniesienia konkurencyjności, zwiększenia potencjału przedsiębiorstw). Zakłada się, że wprowadzane zmiany wzornicze będą zgodne z ideą ekoprojektowania, a tym samym wsparcie będzie jednym z ważnych elementów realizacji Europejskiego Zielonego Ładu. W związku z tym, w kontekście bezpośredniej lub pośredniej realizacji działania w całym jego cyklu życia, nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą .
	Usługa opracowania dokumentu - strategii wzorniczej	x	Działanie nie powinno doprowadzić do negatywnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, ponieważ obejmuje działanie nietechniczne (opracowanie dokumentacji). Działanie zasadniczo nie ma wpływu na stan środowiska, w tym na omawiany element środowiska. Nie przewiduje się żadnego albo nie przewiduje się znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy.
	Zakup urządzeń i maszyn oraz wartości niematerialnych i prawnych.	x	Zakup maszyn i urządzeń powinien w mniejszym stopniu powodować potencjalne emisje pyłów oraz innych odpadów poprodukcyjnych. Zakup maszyn i urządzeń w głównej mierze powinien dążyć do optymalizacji zużycia surowców, w tym wody (które następnie wprowadzane są do środowiska w postaci ścieków lub odpadów poprodukcyjnych). Dane źródłowe pokazują (<i>Ocena wpływu projektów realizowanych w ramach IV Osi Priorytetowej PO IG na stan środowiska naturalnego oraz efektywność energetyczną w Polsce</i>), że wdrożenie innowacyjnych urządzeń i maszyn może przyczynić się do obniżenia odprowadzanych do środowiska ścieków i innych odpadów. Przykładowo, w wyniku realizacji projektu „Rozwój działalności badawczo-rozwojowej PCC Rokita SA” możliwa była redukcja emitowanej 1 tony substancji (odpady, ścieki) do 70 kg (redukcja o 93%). Można zatem spodziewać się, że zakup maszyn i urządzeń powinien przyczynić się do zmniejszenia emitowanych do środowiska ścieków lub ograniczyć zużycie wody na procesy technologiczne. Zakup wartości niematerialnych i prawnych nie ma wpływu na analizowany komponent środowiska.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Usługa przeprowadzenia audytu	x	Przewidywane działania mają nieznaczny wpływ na ten cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działania inwestycyjne mają charakter formalno-organizacyjny (objęcie wsparciem przedsiębiorstw z zakresu procesów wzorniczych, tj. działania zmierzające do podniesienia konkurencyjności, zwiększenia potencjału przedsiębiorstw). Zakłada się, że wprowadzane zmiany wzornicze będą zgodne z ideą ekoprojektowania, a tym samym wsparcie będzie jednym z ważnych elementów realizacji Europejskiego Zielonego Ładu. W związku z tym, w kontekście bezpośredniej lub pośredniej

			realizacji działania w całym jego cyklu życia, nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą .
	Usługa opracowania dokumentu - strategii wzorniczej	x	Działanie nie powinno doprowadzić do negatywnego wpływu na analizowany komponent środowiska, ponieważ obejmuje działanie nietechniczne (opracowanie dokumentacji). Działanie zasadniczo nie ma wpływu na stan środowiska, w tym na omawiany element środowiska. Nie przewiduje się żadnego albo nie przewiduje się znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy.
	Zakup urządzeń i maszyn oraz wartości niematerialnych i prawnych	x	Zakup maszyn i urządzeń powinien w mniejszym stopniu powodować potencjalne emisje pyłów oraz innych odpadów poprodukcyjnych czy gazów cieplarnianych. Zakup maszyn i urządzeń w głównej mierze powinien dążyć do optymalizacji zużycia energii w oparciu o zastosowanie technologii energooszczędnych oraz zastosowaniu maszyn o obniżonej energochłonności. Dane źródłowe pokazują (<i>Ocena wpływu projektów realizowanych w ramach IV Osi Priorytetowej PO IG na stan środowiska naturalnego oraz efektywność energetyczną w Polsce</i>), że wdrożenie innowacyjnych urządzeń i maszyn może przyczynić się do redukcji emisji zanieczyszczeń o kilkanaście procent (np. wdrożenie innowacyjnej technologii produkcji tłoka i jego zastosowanie w jednośladach pozwoliło zmniejszyć emisję CO ₂ o 13%, HC (węglowodory) o 39%, CO (tlenek węgla) o 36%). Z kolei w wyniku zakupu nowoczesnych maszyn w ramach projektu „Opracowanie i wdrożenie nowego wzoru użytkowego przez Zakład Usługowo-Produkcyjny EMITER” zmniejszono zużycie energii z 7222 kWh do 6000 kWh. W wyniku realizacji projektu „Rozwój działalności badawczo-rozwojowej PCC Rokita SA” możliwa była redukcja emitowanej 1 tony substancji (odpady, ścieki) do 70 kg (redukcja o 93%). Można zatem spodziewać się, że zakup maszyn i urządzeń powinien przyczynić się do zmniejszenia emitowanych do środowiska zanieczyszczeń. Zakup wartości niematerialnych i prawnych nie ma wpływu na analizowany komponent środowiska.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Usługa przeprowadzenia audytu	x	Inwestycje przewidywane w ramach analizowanego działania mają nieznaczny wpływ na ten cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu. Działania inwestycyjne mają charakter formalno-organizacyjny (objęcie wsparciem przedsiębiorstw z zakresu procesów wzorniczych, tj. działania zmierzające do podniesienia konkurencyjności, zwiększenia potencjału przedsiębiorstw). Zakłada się, że wprowadzane zmiany wzornicze będą zgodne z ideą ekoprojektowania, a tym samym wsparcie będzie jednym z ważnych elementów realizacji Europejskiego Zielonego Ładu. W

			związku z tym, w kontekście bezpośredniej lub pośredniej realizacji działania w całym jego cyklu życia, nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą .
	Usługa opracowania dokumentu - strategii wzorniczej	x	Działanie nie powinno doprowadzić do negatywnego wpływu na bioróżnorodność, ponieważ obejmuje działanie nietechniczne (opracowanie dokumentacji). Działanie zasadniczo nie ma wpływu na stan środowiska, w tym na omawiany element środowiska. Nie przewiduje się żadnego albo nie przewiduje się znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy.
	Zakup urządzeń i maszyn oraz wartości niematerialnych i prawnych.	x	Przy założeniu, że maszyny i urządzenia zastępowane będą dotychczas stosowane przestarzałe urządzenia, nie należy spodziewać się negatywnego wpływu na bioróżnorodność. Zakłada się, że przedsiębiorstwa zlokalizowane są na obszarach zurbanizowanych będących i tak pod ewentualnym wpływem działalności antropogenicznej. W przypadku lokalizacji nowych przedsiębiorstw, potencjalny zakup maszyn i urządzeń nie powinien przyczynić się znacząco do negatywnego wpływu na środowisko. Można przypuszczać, że nowo powstające przedsiębiorstwa czy zakłady produkcyjne uprzednio uzyskają odpowiednie decyzje na lokalizację inwestycji i spełnione zostaną obowiązki i warunki nałożone przez odpowiednie organy ochrony środowiska. Zakup wartości niematerialnych i prawnych nie ma wpływu na analizowany komponent środowiska.

Na liście kontrolnej Priorytetu Przedsiębiorczość i innowacje, działanie Wykorzystanie procesów wzorniczych w MŚP, nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych. Zatem nie uważa się za konieczne sporządzenie części 2 listy kontrolnej oraz wskazania dowodów potwierdzających merytoryczną ocenę pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”.

Priorytet - Przedsiębiorczość i innowacje

Rodzaje działań: Gospodarka o obiegu zamkniętym w MŚP

Opis działania

W ramach działania przewiduje się objęcie wsparciem przedsiębiorstw w kierunku ich przejścia na model gospodarki obiegu zamkniętego (GOZ). Wsparcie obejmie m.in. komponent doradczy (analiza potrzeb w zakresie możliwości wprowadzenia nowych rozwiązań w danym MŚP, stworzenie mapy zielonej transformacji) oraz wdrożenie działań wynikających z opracowanego modelu biznesowego, np. zaprojektowanie i przeprowadzenie niezbędnych prac dostosowawczych, zakup lub zaprojektowanie nowych technologii, szkolenia, przekwalifikowanie pracowników.

Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny

Część 1 Lista kontrolna

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”		ta k	ni e	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
Łagodzenie zmian klimatu	Usługi: - doradztwa - opracowania dokumentacji projektowej - szkolenia		x	Działanie nie powinno doprowadzić do negatywnego wpływu na klimat, ponieważ dotyczy rozwiązań organizacyjnych i obejmuje działania nietechniczne. Dotyczy głównie usług doradztwa, opracowania dokumentacji projektowej oraz szkoleń i zasadniczo nie ma to wpływu na stan środowiska, w tym na omawiany element środowiska. W przypadku usług (np. szkolenia, doradztwo, opracowanie dokumentacji projektowej), nie przewiduje się żadnego albo nie przewiduje się znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy.
	Zakup nowej technologii		x	Działanie wnosi „istotny wkład” w realizację celu środowiskowego zgodnie z rozporządzeniem w sprawie systematyki i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w odniesieniu do odpowiedniego celu, poprzez m.in. unikanie lub ograniczanie emisji gazów cieplarnianych, w tym poprzez wdrożenie innowacji procesowych lub produktowych. Zakłada się, że realizacja działania w perspektywie długoterminowej nie powinna prowadzić do wzrostu emisji gazów cieplarnianych. Przewidywane działania związane są z przejściem przedsiębiorstw w kierunku ich przejścia na model gospodarki o obiegu zamkniętym. Między innymi działania związane są z zakupem lub zaprojektowaniem nowych technologii, Efektem <u>będzie zmniejszenie kosztów działalności poprzez bardziej racjonalne zarządzanie zasobami, w tym odpadami, zmniejszenia emisji CO2, oszczędności zużycia energii i surowców w procesach technologicznych. Na przykład stosowanie technologii wodooszczędnych lub pozwalających na wykorzystanie odpadów poprodukcyjnych lub potencjalnie generujących mniejsze ilości odpadów powinno przyczynić się do zmniejszenia zużycia wody oraz zmniejszenia ilości powstawania odpadów.</u>

Adaptacja do zmian klimatu	<p>Usługi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - doradztwa - opracowania dokumentacji projektowej - szkolenia 	x	<p>Działanie nie powinno doprowadzić do negatywnego wpływu na klimat (w tym adaptację do zmian klimatu), ponieważ dotyczy rozwiązań organizacyjnych i obejmuje działania nietechniczne. Dotyczy głównie usług doradztwa, opracowania dokumentacji projektowej oraz szkoleń i zasadniczo nie ma to wpływu na stan środowiska, w tym na omawiany element środowiska. W przypadku usług (np. szkolenia, doradztwo, opracowanie dokumentacji projektowej), nie przewiduje się żadnego albo nie przewiduje się znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy.</p>
	Zakup nowej technologii	x	<p>Działanie wnosi „istotny wkład” w realizację celu środowiskowego zgodnie z rozporządzeniem w sprawie systematyki i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w odniesieniu do odpowiedniego celu, poprzez m.in. ograniczenie negatywnych skutków obecnych i spodziewanych warunków klimatycznych lub zapobieżenia nasileniu lub przenoszeniu negatywnych skutków zmiany klimatu. W ramach działania przewiduje się wdrożenie działań wynikających z opracowanego modelu biznesowego, np. zaprojektowanie i przeprowadzenie niezbędnych prac dostosowawczych, zakup lub zaprojektowanie nowych technologii. Zakłada się, że wprowadzone zmiany pomogą firmie wyróżnić się na rynku, a także zmniejszyć koszty działalności poprzez bardziej racjonalne zarządzanie zasobami, w tym odpadami, zmniejszenia emisji CO₂, oszczędności zużycia energii i surowców oraz pozwoli dostrzec szanse rynkowe w oferowaniu klientom ekologicznych produktów czy energooszczędnych rozwiązań. Prognozuje się, że poprzez realizację działań dotyczących zakupu lub zaprojektowania nowych technologii możliwe będzie zapobieganie negatywnym skutkom zmiany klimatu dla danej działalności gospodarczej związanym z konkretną lokalizacją lub jakie zmiana klimatu może stwarzać dla środowiska naturalnego, w którym prowadzona jest działalność gospodarcza. W przypadku usług (np. szkolenia, doradztwo), nie przewiduje się żadnego albo nie przewiduje się znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy.</p>
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	<p>Usługi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - doradztwa - opracowania dokumentacji projektowej - szkolenia 	x	<p>Działanie nie powinno doprowadzić do negatywnego wpływu na zasoby wodne, ponieważ dotyczy rozwiązań organizacyjnych i obejmuje działania nietechniczne. Dotyczy głównie usług doradztwa, opracowania dokumentacji projektowej oraz szkoleń i zasadniczo nie ma to wpływu na stan środowiska, w tym na omawiany element środowiska. W przypadku usług (np. szkolenia, doradztwo, opracowanie dokumentacji projektowej), nie przewiduje się żadnego albo nie przewiduje się znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy. Przewiduje się, że realizacja działania nie będzie zagrażać dobremu stanowi środowiska wód morskich, ponieważ inwestycje zlokalizowane będą poza zasięgiem występowania wód morskich.</p>

	Zakup nowej technologii	x	<p>Działanie wnosi „istotny wkład” w realizację celu środowiskowego zgodnie z rozporządzeniem w sprawie systematyki i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w odniesieniu do odpowiedniego celu, poprzez m.in. możliwe ograniczenie zużycia wody na procesy technologiczne w wyniku zakupu nowej technologii lub ograniczanie emisji zanieczyszczeń (gazowych, pyłowych), które pośrednio lub bezpośrednio w wyniku procesów produkcyjnych mogą przedostawać się do wód.</p> <p>Zakłada się, że realizacja działania w perspektywie długoterminowej nie powinna prowadzić do wzrostu emisji gazów cieplarnianych.</p> <p>Efektami działań powinno być <u>bardziej racjonalne zarządzanie zasobami, oszczędności wynikające ze zużycia surowców w procesach technologicznych (woda). Na przykład stosowanie technologii wodooszczędnych powinno przyczynić się do zmniejszenia zużycia wody oraz zmniejszenia ilości powstawania odpadów.</u></p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	<p>Usługi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - doradztwa - opracowania dokumentacji projektowej - szkolenia 	x	<p>Działanie nie powinno doprowadzić do negatywnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, ponieważ dotyczy rozwiązań organizacyjnych i obejmuje działania nietechniczne. Dotyczy głównie usług doradztwa, opracowania dokumentacji projektowej oraz szkoleń i zasadniczo nie ma to wpływu na stan środowiska, w tym na omawiany element środowiska. W przypadku usług (np. szkolenia, doradztwo, opracowanie dokumentacji projektowej), nie przewiduje się żadnego albo nie przewiduje się znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy.</p>
	Zakup nowej technologii	x	<p>Działanie wnosi „istotny wkład” w realizację celu środowiskowego zgodnie z rozporządzeniem w sprawie systematyki i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w odniesieniu do odpowiedniego celu. Głównym działaniem, na podstawie którego można uznać za "istotny wkład" w przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling będzie wdrożenie działań polegających, np. na zaprojektowaniu i przeprowadzeniu niezbędnych prac dostosowawczych, zakup lub zaprojektowanie nowych technologii (np. w wyniku stosowania technologii pozwalających na odzysk wody można spodziewać się zmniejszenia ilości wód pobieranych z własnych ujęć lub sieci lub na przykład mogą zostać zastosowane technologie bezodpadowe lub ograniczające ilość generowanych odpadów). Omawiany cel środowiskowy zostanie zatem zrealizowany za pomocą środków, takich jak na przykład: bardziej efektywne wykorzystanie surowców w produkcji; ograniczenie zużycia surowców pierwotnych oraz zwiększenie wykorzystania produktów ubocznych i odpadów; ograniczenie wytwarzania</p>

			odpadów; intensyfikacja działań w zakresie przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów, efektywniejsze korzystanie z naturalnych zasobów energii.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Usługi: - doradztwa - opracowania dokumentacji projektowej - szkolenia	x	Działanie nie powinno doprowadzić do negatywnego wpływu na analizowany komponent środowiska, ponieważ dotyczy rozwiązań organizacyjnych i obejmuje działania nietechniczne. Dotyczy głównie usług doradztwa, opracowania dokumentacji projektowej oraz szkoleń i zasadniczo nie ma to wpływu na stan środowiska, w tym na omawiany element środowiska. W przypadku usług (np. szkolenia, doradztwo, opracowanie dokumentacji projektowej), nie przewiduje się żadnego albo nie przewiduje się znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy.
	Zakup nowej technologii	x	Działanie wnosi „istotny wkład” w realizację celu środowiskowego zgodnie z rozporządzeniem w sprawie systematyki i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w odniesieniu do odpowiedniego celu. Głównym działaniem, na podstawie którego można uznać za "istotny wkład" w zapobieganiu zanieczyszczeniom i w ich kontrolę, będzie wdrożenie działań polegających, np. zaprojektowaniu i przeprowadzeniu niezbędnych prac dostosowawczych, zakup lub zaprojektowanie nowych technologii. <u>Mogą to być na przykład technologie charakteryzujące się zminimalizowaną emisją zanieczyszczeń w postaci ścieków, ponownym wykorzystaniu ścieków (np. odzysk wody), technologie i rozwiązania o zmniejszonej emisji zanieczyszczeń do powietrza lub charakteryzujących się podwyższoną efektywnością wyłapywania zanieczyszczeń.</u> Omawiany cel środowiskowych zostanie zatem zrealizowany za pomocą środków, takich jak na przykład: zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody i gleby, innych niż emisje gazów cieplarnianych; minimalizowanie znaczących szkodliwych skutków dla zdrowia ludzi i dla środowiska wynikających z produkcji i stosowania chemikaliów.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Usługi: - doradztwa - opracowania dokumentacji projektowej - szkolenia	x	Działanie nie powinno doprowadzić do negatywnego wpływu na zasoby wodne, ponieważ dotyczy rozwiązań organizacyjnych i obejmuje działania nietechniczne. Dotyczy głównie usług doradztwa, opracowania dokumentacji projektowej oraz szkoleń i zasadniczo nie ma to wpływu na stan środowiska, w tym na omawiany element środowiska. W przypadku usług (np. szkolenia, doradztwo, opracowanie dokumentacji projektowej), nie przewiduje się żadnego albo nie przewiduje się znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy.
	Zakup nowej technologii	x	Przy założeniu, że nowe technologie zastępować będą dotychczas stosowane, nie należy spodziewać się negatywnego wpływu na bioróżnorodność. Zakłada się, że przedsiębiorstwa zlokalizowane są na obszarach zurbanizowanych będących i tak pod

			ewentualnym wpływem działalności antropogenicznej. W przypadku lokalizacji nowych przedsiębiorstw, potencjalny zakup nowej technologii nie powinien przyczynić się znacząco do negatywnego wpływu na środowisko. Można przypuszczać, że nowo powstające przedsiębiorstwa czy zakłady produkcyjne uprzednio uzyskają odpowiednie decyzje na lokalizację inwestycji i spełnione zostaną obowiązki i warunki nałożone przez odpowiednie organy ochrony środowiska.
--	--	--	---

Etap 2. W odniesieniu do celów środowiskowych, w przypadku których w Etapie 1 udzielono odpowiedzi "tak", przeprowadza się ocenę merytoryczną oceny zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”

Część 2 Ocena merytoryczna

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>	x	<p>Przewiduje się, że realizacja działań w zakresie wsparcia przedsiębiorstw w kierunku ich przejścia na model gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ) nie będzie zagrażał dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych. Działania przewidziane do realizacji to między innymi doradztwo (analiza potrzeb w zakresie możliwości wprowadzenia nowych rozwiązań w danym MŚP, stworzenie mapy zielonej transformacji) oraz wdrożenie działań wynikających z opracowanego modelu biznesowego, np. zaprojektowanie i przeprowadzenie niezbędnych prac dostosowawczych, zakup lub zaprojektowanie nowych technologii, szkolenia, przekwalifikowanie pracowników. Potencjalnie negatywnie, na etapie realizacji inwestycji, można spodziewać się, np. tymczasowego, krótkotrwałego wzrostu poboru wód na cele rozruchu technologicznego technologii/aparatury. Oddziaływanie to ustąpi w chwili zakończenia inwestycji, natomiast na etapie eksploatacji, w <u>perspektywie długoterminowej, realizacja działań w zakresie przejścia na model GOZ powinna poprawić efektywność zużycia wody lub umożliwić ponowne wykorzystanie wody.</u> Realizacja działań w zakresie wsparcia przedsiębiorstw w kierunku ich przejścia na model GOZ nie powinna istotnie wpłynąć na jednolite części wód ani nie powinna uniemożliwić osiągnięcia dobrego stanu lub realizacja nie może powodować znaczącego negatywnego wpływu na stan i potencjał jednolitych części wód. Realizacja działania zmierzającego do przejścia na model GOZ przedsiębiorstwa powinna przyczynić się do wdrażania w tych przedsiębiorstwach środków zaradczych, zapobiegających pogorszeniu się stanu jednolitych części wód powierzchniowych, oraz np. stopniowemu redukowaniu zanieczyszczenia substancjami priorytetowymi i zaprzestaniu lub stopniowemu eliminowaniu emisji, zrzutów i strat niebezpiecznych substancji priorytetowych. W przypadku inwestycji, których charakter związany będzie np. z usługami wodnymi,</p>

	<p>szczególnym korzystaniem z wód lub innymi, wymienionymi w obowiązujących przepisach, podmioty obowiązane są do uzyskania odpowiednich pozwoleń i dotrzymywania ustalonych poziomów i limitów w określonych w tych pozwoleniach (np. pozwolenia wodnoprawne). Przewiduje się, że realizacja działania w zakresie wsparcia przedsiębiorstw w kierunku ich przejścia na model gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ) nie będzie zagrażać dobremu stanowi środowiska wód morskich, ponieważ inwestycje zlokalizowane będą poza zasięgiem występowania wód morskich.</p> <p><u>DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD"</u></p> <p>1. Działanie nie wpływa w znaczący sposób na stan lub potencjał ekologiczny jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych, przez konkretną część wód, z którą jest on związany, lub przez inne części wód w tym samym dorzeczu) lub (ii) chronione siedliska i gatunki bezpośrednio uzależnione od wody.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	<p>Przewiduje się, że realizacja działań w zakresie wsparcia przedsiębiorstw w kierunku ich przejścia na model gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ) nie będzie w znacznym stopniu szkodliwa dla odbudowy bioróżnorodności i ekosystemów oraz nie będzie szkodliwa dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii i nie będzie w istotnym stopniu szkodliwa dla dobrego stanu ekosystemów, przy założeniu że podmioty, o ile to uzasadnione, dotrzymywać będą warunki i wymagania określone w stosownych pozwoleniach środowiskowych. Działanie "Gospodarka o obiegu zamkniętym w MŚP" obejmuje inwestycje dotyczące wprowadzenia rozwiązań GOZ do przedsiębiorstw, np. zaprojektowanie i przeprowadzenie niezbędnych prac dostosowawczych, zakup lub zaprojektowanie nowych technologii, szkolenia, przekwalifikowanie pracowników, a ich lokalizacja powinna głównie dotyczyć już istniejących przedsiębiorstw. Przewiduje się, że na etapie prac budowlanych może dojść do ewentualnych emisji hałasu i drgań, które skutkować mogą płoszeniem zwierząt. Przewidywane oddziaływania ustąpią w chwili zakończenia prac budowlanych, a w perspektywie długoterminowej nie przewiduje się ich występowania (np. hałas przemysłowy winien być po zrealizowaniu inwestycji minimalizowany lub utrzymywany poniżej poziomu określonego w obowiązujących przepisach).</p> <p><u>DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD"</u></p> <p>1. W uzasadnionych przypadkach, w przypadku inwestycji zakwalifikowanych do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko przeprowadzona</p>

		zostanie procedura oceny oddziaływania na środowisko i wdrożone zostaną wnioski z tej oceny.
--	--	--

Priorytet - Przedsiębiorczość i innowacje

Rodzaje działań: Automatyzacja i robotyzacja MŚP

Opis działania

W ramach działania zaplanowano kompleksowe wsparcie w zakresie wdrażania rozwiązań automatyzacji i robotyzacji. Przewidywane wsparcie obejmuje m.in. usługi rozwojowe w postaci audytu procesów produkcyjnych, usługowych i biznesowych oraz stworzenie mapy drogowej transformacji cyfrowej, dofinansowanie wdrożenia rozwiązań zaplanowanych w mapie drogowej transformacji cyfrowej oraz przeszkolenie/przekwalifikowanie pracowników do celów obsługi nowych procesów, działania edukacyjno-promocyjne. **Zakłada się, iż poprzez zastosowanie nowych metod organizacji produkcji, wykorzystujących rozwiązania właściwe Przemysłowi 4.0, w firmach nastąpią zmiany związane z optymalizacją procesów produkcyjnych (zwiększenie produktywności, obniżenie kosztów, skrócenie czasu wytworzenia produktu).**

Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny

Część 1 Lista kontrolna

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”		ta k	ni e	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
Łagodzenie zmian klimatu	Usługi audytu - opracowania dokumentacji - doradztwa - szkolenia		x	Działanie nie powinno doprowadzić do negatywnego wpływu na klimat, ponieważ dotyczy rozwiązań organizacyjnych i obejmuje działania nietechniczne. Dotyczy głównie usług doradztwa, opracowania dokumentacji projektowej oraz szkoleń i zasadniczo nie ma to wpływu na stan środowiska, w tym na omawiany element środowiska. W przypadku usług (np. szkolenia, doradztwo, opracowanie dokumentacji projektowej), nie przewiduje się żadnego albo nie przewiduje się znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy.
	Zakup nowej technologii		x	Działanie wnosi „istotny wkład” w realizację celu środowiskowego zgodnie z rozporządzeniem w sprawie systematyki i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w odniesieniu do odpowiedniego celu. W ramach działań w zakresie wdrażania rozwiązań automatyzacji i robotyzacji przewiduje się, że wdrożone nowe metody organizacji produkcji, wykorzystujące rozwiązania właściwe Przemysłowi 4.0, przyczyni się do, np. poprawy efektywności energetycznej (poprzez optymalizację procesów produkcyjnych). Zatem przedsięwzięcia, poprzez wdrażanie innowacji procesowych lub produktowych, pośrednio powinny przynajmniej ograniczyć częściowo emisję gazów cieplarnianych z poszczególnych MŚP. Zakłada się, że realizacja działania w perspektywie długoterminowej nie

			powinna prowadzić do wzrostu emisji gazów cieplarnianych.
Adaptacja do zmian klimatu	Usługi audytu - opracowania dokumentacji - doradztwa - szkolenia	x	Działanie nie powinno doprowadzić do negatywnego wpływu na klimat (w tym adaptację do zmian klimatu), ponieważ dotyczy rozwiązań organizacyjnych i obejmuje działania nietechniczne. Dotyczy głównie usług doradztwa, opracowania dokumentacji projektowej oraz szkoleń i zasadniczo nie ma to wpływu na stan środowiska, w tym na omawiany element środowiska. W przypadku usług (np. szkolenia, doradztwo, opracowanie dokumentacji projektowej), nie przewiduje się żadnego albo nie przewiduje się znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy.
	Zakup nowej technologii	x	Działanie wnosi „istotny wkład” w realizację celu środowiskowego zgodnie z rozporządzeniem w sprawie systematyki i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w odniesieniu do odpowiedniego celu. Realizacja inwestycji dotyczących wdrożeń automatyzacji i robotyzacji powinna zapobiec nasileniu lub przenoszeniu negatywnych skutków zmiany klimatu, za pomocą środków takich jak: rozwiązania właściwe Przemysłowi 4.0, dofinansowanie wdrożenia rozwiązań zaplanowanych w mapie drogowej transformacji cyfrowej oraz przeszkolenie/przekwalifikowanie pracowników do celów obsługi nowych procesów. Wyżej wymienione działania powinny przyczynić się do poprawy efektywności energetycznej (poprzez optymalizację procesów produkcyjnych) i tym samym zapobiegać negatywnym skutkom zmiany klimatu dla danej działalności gospodarczej związanym z konkretną lokalizacją.
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Usługi audytu - opracowania dokumentacji - doradztwa - szkolenia	x	Działanie nie powinno doprowadzić do negatywnego wpływu na zasoby wodne, ponieważ dotyczy rozwiązań organizacyjnych i obejmuje działania nietechniczne. Dotyczy głównie usług doradztwa, opracowania dokumentacji projektowej oraz szkoleń i zasadniczo nie ma to wpływu na stan środowiska, w tym na omawiany element środowiska. W przypadku usług (np. szkolenia, doradztwo, opracowanie dokumentacji projektowej), nie przewiduje się żadnego albo nie przewiduje się znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy. Przewiduje się, że realizacja działania nie będzie zagrażać dobremu stanowi środowiska wód morskich, ponieważ inwestycje zlokalizowane będą poza zasięgiem występowania wód morskich.
	Zakup nowej technologii	x	Działanie wnosi „istotny wkład” w realizację celu środowiskowego zgodnie z rozporządzeniem w sprawie systematyki i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w odniesieniu do odpowiedniego celu. Przewiduje się, że podejmowane działania dotyczące wdrożeń automatyzacji i robotyzacji w MŚP powinny chronić środowisko wodne przed szkodliwymi skutkami odprowadzania ścieków komunalnych i

			<p>przemysłowych poprzez zapewnienie odpowiedniego zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych i przemysłowych (np. technologie, w których nie powstają substancje szczególnie szkodliwe) oraz poprawie efektywności zużycia wody, umożliwianie ponownego wykorzystania wody (np. <u>nowe metody organizacji produkcji w kierunku odzysku wody</u>) lub jakakolwiek inna działalność, która przyczynia się do ochrony lub poprawy jakości wód w Unii zgodnie z dyrektywą 2000/60/WE (np. technologie o zminimalizowanym zużyciu wody lub wykorzystujące wodę wielokrotnie).</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	<p>Usługi audytu</p> <ul style="list-style-type: none"> - opracowania dokumentacji - doradztwa - szkolenia 	x	<p>Działanie nie powinno doprowadzić do negatywnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, ponieważ dotyczy rozwiązań organizacyjnych i obejmuje działania nietechniczne. Dotyczy głównie usług doradztwa, opracowania dokumentacji projektowej oraz szkoleń i zasadniczo nie ma to wpływu na stan środowiska, w tym na omawiany element środowiska. W przypadku usług (np. szkolenia, doradztwo, opracowanie dokumentacji projektowej), nie przewiduje się żadnego albo nie przewiduje się znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy.</p>
	Zakup nowej technologii	x	<p>Działanie wnosi „istotny wkład” w realizację celu środowiskowego zgodnie z rozporządzeniem w sprawie systematyki i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w odniesieniu do odpowiedniego celu. Przewiduje się, że podejmowane działania dotyczące wdrożeń automatyzacji i robotyzacji w MŚP powinny bardziej efektywnie wykorzystywać surowce w produkcji, m.in. poprzez ograniczenie zużycia surowców pierwotnych oraz zwiększenie wykorzystania produktów ubocznych i odpadów (np. robotyzacja procesu pozwoli efektywniej i bardziej precyzyjnie wykorzystywać surowce) oraz ograniczenie wytwarzania odpadów (np. automatyzacja procesu segregacji i zwiększenie poziomu jej produktywności i wydajności).</p>
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	<p>Usługi audytu</p> <ul style="list-style-type: none"> - opracowania dokumentacji - doradztwa - szkolenia 	x	<p>Działanie nie powinno doprowadzić do negatywnego wpływu na analizowany komponent środowiska, ponieważ dotyczy rozwiązań organizacyjnych i obejmuje działania nietechniczne. Dotyczy głównie usług doradztwa, opracowania dokumentacji projektowej oraz szkoleń i zasadniczo nie ma to wpływu na stan środowiska, w tym na omawiany element środowiska. W przypadku usług (np. szkolenia, doradztwo, opracowanie dokumentacji projektowej), nie przewiduje się żadnego albo nie przewiduje się znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy.</p>
	Zakup nowej technologii	x	<p>Działanie wnosi „istotny wkład” w realizację celu środowiskowego zgodnie z rozporządzeniem w sprawie systematyki i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w</p>

			odniesieniu do odpowiedniego celu. Do działań, które w obrębie obszaru „Automatyzacja i robotyzacja”, mają istotny wkład w zapobieganie zanieczyszczeniom i w ich kontrolę, można zaliczyć na przykład wdrażanie rozwiązań wspomagających i optymalizujących procesy produkcyjne (np. poprzez zastosowanie nowych metod organizacji produkcji, wykorzystujących rozwiązania właściwe Przemysłowi 4.0). Można uznać, że wymienione rozwiązania potencjalnie przyczynią się do minimalizowania znaczących szkodliwych skutków dla zdrowia ludzi i dla środowiska wynikających z produkcji i stosowania, np. chemikaliów lub innych produktów mogących zanieczyszczać środowisko. Wdrożenie rozwiązań z obszaru Przemysłu 4.0 powinno poprawić produktywność, obniżyć koszty (np. eksploatacyjne), skrócić czasu wytworzenia produktu, a co za tym idzie mogą przyczynić się również przyczynić do zmniejszenia energochłonności, zmniejszenia emisji zanieczyszczeń i hałasu czy też automatyzacja przemysłowych procesów chemicznych pod kątem ograniczenia emisji zanieczyszczeń.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Usługi audytu - opracowania dokumentacji - doradztwa - szkolenia	x	Działanie, ze względu na swój charakter (wdrażania rozwiązań automatyzacji i robotyzacji) nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami środka w całym jego cyklu życia, i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w odniesieniu do odpowiedniego celu.
	Zakup nowej technologii	x	Przy założeniu, że nowe technologie zastępować będą dotychczas stosowane, nie należy spodziewać się negatywnego wpływu na bioróżnorodność. Zakłada się, że przedsiębiorstwa zlokalizowane są na obszarach zurbanizowanych będących i tak pod ewentualnym wpływem działalności antropogenicznej. W przypadku lokalizacji nowych przedsiębiorstw, potencjalny zakup nowej technologii nie powinien przyczynić się znacząco do negatywnego wpływu na środowisko. Można przypuszczać, że nowo powstające przedsiębiorstwa czy zakłady produkcyjne uprzednio uzyskają odpowiednie decyzje na lokalizację inwestycji i spełnione zostaną obowiązki i warunki nałożone przez odpowiednie organy ochrony środowiska.
<p><i>Na liście kontrolnej Priorytetu Przedsiębiorczość i innowacje, działanie Automatyzacja i robotyzacja MŚP, nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczność poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych. Zatem nie uważa się za konieczne sporządzenie części 2 listy kontrolnej oraz wskazania dowodów potwierdzających merytoryczną ocenę pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”.</i></p>			
Priorytet - Przedsiębiorczość i innowacje			
Rodzaje działań: Pożyczki na rozwój turystyki			
Opis działania			
W ramach działania przewiduje się objęcie wsparciem firm prowadzących działalność w branży turystycznej i			

branżach pokrewnych (pożyczki na rozwój turystyki). Realizacja działania powinna przyczynić się do ożywienia gospodarczego poprzez wykorzystanie potencjału turystycznego makroregionu.

Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny

Część 1 Lista kontrolna

<p>Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”</p>	<p>ta k</p>	<p>ni e</p>	<p>Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"</p>
<p>Łagodzenie zmian klimatu</p>		<p>x</p>	<p>Ze względu na swój charakter (organizacyjny i wspierający, tj. finansowy), realizacja działania w ramach którego planuje się objęcie wsparciem firm prowadzących działalność w branży turystycznej i branżach pokrewnych i nie powinna powodować wpływu bezpośredniego na klimat i nie powinna prowadzić do istotnego wzrostu emisji gazów cieplarnianych. Działanie nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na klimat związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami działania w całym jego cyklu życia, i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w odniesieniu do odpowiedniego celu.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu</p>		<p>x</p>	<p>Ze względu na swój charakter (organizacyjny i wspierający, tj. finansowy), realizacja działania w ramach którego planuje się objęcie wsparciem firm prowadzących działalność w branży turystycznej i branżach pokrewnych, nie powinna powodować wpływu bezpośredniego na klimat i adaptację do zmian klimatu i nie powinna prowadzić do istotnego zwiększenia wpływu na obecny klimat. Działanie nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na klimat i adaptację do zmian klimatu, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami działania w całym jego cyklu życia, i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w odniesieniu do odpowiedniego celu.</p>
<p>Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich</p>		<p>x</p>	<p>Ze względu na swój charakter (organizacyjny i wspierający, tj. finansowy), realizacja działania w ramach którego planuje się objęcie wsparciem firm prowadzących działalność w branży turystycznej i branżach pokrewnych, nie powinna powodować wpływu bezpośredniego na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych i morskich i nie powinna istotnie znacząco wpływać na ochronę zasobów wodnych. Działanie nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych i morskich, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami działania w całym jego cyklu życia, i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w odniesieniu do odpowiedniego celu.</p>

Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x	Ze względu na swój charakter (organizacyjny i wspierający, tj. finansowy), realizacja działania w ramach którego planuje się objęcie wsparciem firm prowadzących działalność w branży turystycznej i branżach pokrewnych, nie powinna powodować wpływu bezpośredniego na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym na zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling i nie powinna istotnie znacząco wpływać na ten cel. Działanie nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym na zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami działania w całym jego cyklu życia, i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w odniesieniu do odpowiedniego celu.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x	Ze względu na swój charakter (organizacyjny i wspierający, tj. finansowy), realizacja działania w ramach którego planuje się objęcie wsparciem firm prowadzących działalność w branży turystycznej i branżach pokrewnych, nie powinna powodować wpływu bezpośredniego na stan powietrza, wody lub gleby i ich kontrolę oraz nie powinna doprowadzić do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. Działanie nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na stan powietrza, wody lub gleby i ich kontrolę, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami działania w całym jego cyklu życia, i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w odniesieniu do odpowiedniego celu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x	Ze względu na swój charakter (organizacyjny i wspierający, tj. finansowy), realizacja działania w ramach którego planuje się objęcie wsparciem firm prowadzących działalność w branży turystycznej i branżach pokrewnych i nie powinna powodować wpływu bezpośredniego na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów. Działanie nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami działania w całym jego cyklu życia, i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w odniesieniu do odpowiedniego celu.
<i>Na liście kontrolnej Priorytetu Przedsiębiorczość i innowacje, działanie Pożyczki na rozwój turystyki, nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych. Zatem nie uważa się za konieczne sporządzenie części 2 listy kontrolnej oraz wskazania dowodów potwierdzających merytoryczną ocenę pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”.</i>		
Priorytet - Energia i klimat		
Rodzaje działań: Rozwój systemów dystrybucyjnych i infrastruktury magazynowania energii		
Opis działania W ramach działania planuje się wsparcie przedsięwzięć dotyczących rozwoju inteligentnych sieci		

elektroenergetycznych (systemów dystrybucyjnych), w tym usług dotyczących montażu inteligentnych liczników, w celu zwiększenia możliwości przyłączenia OZE, a także zwiększenia stabilności dostaw energii do odbiorców oraz ograniczenia strat sieciowych.

Elementem objętym wsparciem będzie również rozwój **infrastruktury magazynowania energii** (odbiorniki/magazyny energii).

W przypadku projektów liniowych przewiduje się **budowę sieci kablowych** zamiast linii napowietrznych.

Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny

Cześć 1 Lista kontrolna

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”		ta k	ni e	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
Łagodzenie zmian klimatu	Inteligentne sieci elektroenergetyczne			<p>Działanie wnosi „istotny wkład” w realizację celu środowiskowego zgodnie z rozporządzeniem w sprawie systematyki i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w odniesieniu do odpowiedniego celu. <u>Do przedsięwzięć, na podstawie których można uznać "istotny wkład" w realizację celu środowiskowego "Łagodzenie zmian klimatu", można zaliczyć np. rozwój inteligentnych sieci elektroenergetycznych (systemów dystrybucyjnych) oraz rozwój infrastruktury magazynowania energii.</u> Nie przewiduje się, aby realizacja działania związanego z rozwiązaniami w zakresie dystrybucji energii doprowadziła do znacznych emisji gazów cieplarnianych. W przypadku projektów związanych z budową, przebudową lub modernizacją infrastruktury elektroenergetycznej mogą zostać wygenerowane potencjalne emisje gazów cieplarnianych (np. CO₂, związki azotu). Związane mogą być one, np. z budową lub przebudową odcinków sieci dystrybucyjnej, w wyniku pracy maszyn budowlanych. Potencjalne oddziaływania mają charakter krótkoterminowy, a potencjalna emisja powinna zakończyć się w chwili ukończenia realizacji inwestycji (zakończenie prac budowlanych). Rozpatrując realizację przedsięwzięć dotyczących rozwoju infrastruktury magazynowania energii, przy założeniu prawidłowo zaprojektowanych rozwiązań, nie przewiduje się, aby realizacja tego działania mogła znacząco istotnie prowadzić do emisji gazów cieplarnianych. Podobnie jak w przypadku działania związanego z rozwiązaniami w zakresie dystrybucji energii, na etapie ewentualnych prac budowlanych można spodziewać się potencjalnych emisji gazów cieplarnianych. Zakładając prawidłowe wykonanie instalacji (zgodnie ze sztuką i najlepszymi dostępnymi technikami), na etapie eksploatacji nie powinno dojść do istotnych znaczących emisji gazów cieplarnianych. <u>Przewiduje się, że rezultatem realizacji działań dotyczących</u></p>
	Infrastruktura magazynowania energii	x		

			<p><u>rozwoju systemów dystrybucyjnych i infrastruktury magazynowania energii będzie istotna, pozytywna zmiana jakościowa dokonana w zakresie zmniejszenia emisji dwutlenku węgla i innych zanieczyszczeń uciążliwych dla środowiska i mieszkańców. Rezultatem wsparcia będzie także zapewnienie możliwości przyłączania kolejnych źródeł energii (rozwój OZE), zmniejszenie liczby awarii sieci, zużycia energii pierwotnej i strat przesyłowych energii elektrycznej wynikających z użytkowania przestarzałej infrastruktury elektroenergetycznej (np. w zakresie zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych emitowanych do atmosfery z konwencjonalnych źródeł).</u> Omawiany cel środowiskowych zostanie zatem zrealizowany za pomocą inwestycji pozwalających unikać lub ograniczać emisję gazów cieplarnianych, poprzez realizację działań takich jak na przykład: wytwarzanie, przechowywanie lub wykorzystywanie energii ze źródeł odnawialnych lub energii neutralnej dla klimatu (w tym energii neutralnej pod względem emisji dwutlenku węgla), również dzięki wykorzystaniu innowacyjnych technologii o potencjale znacznych oszczędności w przyszłości lub dzięki niezbędnemu wzmocnieniu sieci; poprawie efektywności energetycznej; stworzenie infrastruktury energetycznej wymaganej do obniżenia emisyjności systemów energetycznych; produkowanie czystych i wydajnych paliw ze źródeł odnawialnych lub neutralnych pod względem emisji dwutlenku węgla. Szacuje się, że 1 TWh energii elektrycznej wyprodukowanej przez elektrownię wiatrową zapobiega wyemitowaniu do atmosfery 5 500 Mg dwutlenku siarki, 4 222 Mg tlenków azotu, 700 tys. Mg dwutlenku węgla oraz 49 tys. Mg różnego rodzaju pyłów i żużli. Z ekonomicznego punktu widzenia energetyka wiatrowa posiada takie zalety, jak: mniejsza energochłonność skumulowana produkcji energii (3,5 MJ/kWh) w porównaniu z energetyką opartą na węglu (13,0 MJ/kWh). Z kolei instalacje fotowoltaiczne pozwalające wytworzyć rocznie 4000- 5000 kWh energii elektrycznej mogą przyczynić się do redukcji emisji CO₂ do środowiska o ok. 2200 kg w ciągu roku (Soliński, 1999; Lewandowski, 2001; Korban 2010; Martin 2016; McCauley, 2018).</p>
--	--	--	--

Adaptacja do zmian klimatu	Inteligentne sieci elektroenergetyczne	x	Działanie wnosi „istotny wkład” w realizację celu środowiskowego zgodnie z rozporządzeniem w sprawie systematyki i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w odniesieniu do odpowiedniego celu. W ramach działania przewiduje się realizację przedsięwzięć takich jak na przykład: wsparcie przedsięwzięć dotyczących rozwoju inteligentnych sieci elektroenergetycznych (systemów dystrybucyjnych) oraz rozwój infrastruktury magazynowania energii. Realizacja działania nie przyczynia się do zwiększania niekorzystnego wpływu na obecny klimat. Wyżej wymienione działania wpisują się w środki przyczyniające się do ograniczenia negatywnych skutków obecnych i spodziewanych warunków klimatycznych lub zapobieżenia nasilenia lub przenoszenia negatywnych skutków zmiany klimatu. Efektem realizacji działań będzie m.in. rozwój inteligentnych sieci elektroenergetycznych, które przy zachowaniu efektywności kosztowej oraz zastosowaniu odpowiednich rozwiązań technicznych i cyfrowych zintegrują w sposób zrównoważony wszystkich przyłączonych do niej użytkowników, co przełoży się na dynamiczny rozwój źródeł OZE. Interwencja przełoży się na transformację sektorów energetyki i transportu makroregionu w kierunku niskoemisyjnym, czym przyczyni się do realizacji celów polityki klimatycznej UE. Zalety magazynów energii w aspekcie środowiskowym, to głównie zwiększenie bezpieczeństwa systemu elektroenergetycznego, stabilność pracy odnawialnych źródeł energii, a dalej - dostępność rynkową usług magazynowania, a w przyszłości, usług elastyczności, ważnych dla przemysłu energochłonnego. Ponadto, rozwój systemów magazynowania energii elektrycznej finansowany będzie w ramach Krajowego Planu Odbudowy i wskazywany jest jako warunek niezbędny dla rozwoju OZE, jak i energetyki rozproszonej, w tym prosumenckiej. Zatem realizacja działań powinna zapobiegać negatywnym skutkom zmiany klimatu dla danej działalności gospodarczej związanym z konkretną lokalizacją lub konkretnym kontekstem bądź ograniczanie tych skutków lub zapobieganie negatywnym skutkom, jakie zmiana klimatu może stwarzać dla środowiska naturalnego, w którym prowadzona jest działalność gospodarcza, bądź ograniczanie tych skutków.
	Infrastruktura magazynowania energii	x	
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Inteligentne sieci elektroenergetyczne	x	
	Infrastruktura magazynowania energii	x	

Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Inteligentne sieci elektroenergetyczne	x		Jednym z planowanych działań będzie wsparcie przedsięwzięć dotyczących rozwoju inteligentnych sieci elektroenergetycznych (systemów dystrybucyjnych), w celu zwiększenia możliwości przyłączenia OZE oraz wsparcie rozwoju infrastruktury magazynowania energii. Generacja rozproszona, do której zaliczane są odnawialne źródła energii (OZE) jest uważana za uzupełnienie lub, przy szczególnych uwarunkowaniach, zastąpienie tradycyjnych metod wytwarzania opartych na dużych elektrowniach systemowych. Produkcja z OZE może być jednak ograniczona ze względu na niesprzyjające dla produkcji warunki (czynniki pogodowe). Oznacza to, że w okresach, kiedy OZE produkują energię może występować na nią niskie zapotrzebowanie, bądź odwrotnie przy wysokim zapotrzebowaniu produkcja z OZE może być ograniczona ze względu na niesprzyjające dla produkcji warunki. Implikuje to problemy związane z niezawodnością dostawa, a w skrajnym przypadku może doprowadzić do zachwiania bezpieczeństwa energetycznego systemu. Istotną rolę w ograniczeniu niekorzystnych zjawisk towarzyszących produkcji energii ze źródeł odnawialnych mogą odegrać systemy magazynowania energii poprzez zapewnienie warunków służących poprawie wydajności pracy systemu w przypadku braku równowagi między podażą a popytem. Powyższe działanie wpisuje się w środek, za pomocą którego dana działalność gospodarcza może wносить istotny pozytywny wkład w przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling, w szczególności poprzez efektywniejsze korzystanie z naturalnych zasobów energii w związku z realizacją działań dotyczących rozwoju magazynów energii elektrycznej. Środek wnosi zatem „istotny wkład” w realizację celu środowiskowego zgodnie z rozporządzeniem w sprawie systematyki i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w odniesieniu do odpowiedniego celu.
	Infrastruktura magazynowania energii	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Inteligentne sieci elektroenergetyczne	x		
	Infrastruktura magazynowania energii	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Inteligentne sieci elektroenergetyczne	x		
	Infrastruktura magazynowania energii	x		

Etap 2. W odniesieniu do celów środowiskowych, w przypadku których w Etapie 1 udzielono odpowiedzi "tak", przeprowadza się ocenę merytoryczną oceny zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”

Cześć 2 Ocena merytoryczna

Pytania		nie	Uzasadnienie merytoryczne
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub	Inteligentne sieci elektroenergetyczne	x	Przewiduje się, że realizacja rozwiązań w zakresie dystrybucji energii i infrastruktury magazynowania energii nie będzie miała negatywnego wpływu na ochronę zasobów wodnych oraz nie może powodować znaczącego negatywnego wpływu na stan i potencjał jednolitych części wód (zgodnie z zapisami Ramowej Dyrektywy Wodnej). Na etapie ewentualnych prac budowlanych, w związku np. z odwodnieniem wykopów lub ryzykiem potencjalnej awarii maszyn lub urządzeń (np. przecieki paliw, olejów, smarów), mogą występować tymczasowe, jednostkowe negatywne oddziaływania na wody. W przypadku awarii maszyn lub urządzeń potencjalne negatywne oddziaływania powinny ustąpić w chwili naprawy maszyn lub urządzeń. Ustąpią one jednak w chwili zakończenia inwestycji. Przewiduje się także stosowanie działań minimalizujących potencjalne negatywne oddziaływania, np. wariantowanie lokalizacji inwestycji na etapie uzyskania niezbędnych pozwoleń, stosowanie

<p>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>	<p>Infrastruktura magazynowania energii</p>	<p>technicznie sprawnego sprzętu, odpowiednie oddalenie maszyn i urządzeń od ewentualnych wód powierzchniowych, natychmiastowa utylizacja substancji w przypadku ich wylania. Przewiduje się, że realizacja działania związanego z rozwiązaniami w zakresie dystrybucji energii nie będzie zagrażać dobremu stanowi środowiska wód morskich, ponieważ inwestycje zlokalizowane będą poza zasięgiem występowania wód morskich.</p> <p>DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD"</p> <p>1. W przypadku inwestycji publicznych działanie powinno być zgodne z kryteriami zielonych zamówień publicznych (np. udzielanie zamówień z uwzględnieniem kryteriów zielonych zamówień publicznych (np. przeprowadzenie procedury o udzielenie zamówienia zgodnie z kolejnością: wybór zespołu projektowego i wykonawców, opracowanie projektu technicznego, budowa, użytkowanie, eksploatacja, wycofanie z użytku; w trakcie realizacji zamówienia publicznego stosowanie środków lub systemów zarządzania środowiskowego (np. ISO 14001 lub EMAS); określenie na etapie procedury udzielenia zamówienia wymogów stosowania przyjaznego składu produktu, dzięki czemu ani w trakcie użytkowania ani po jego zakończeniu produkt nie będzie stanowił nadmiernego zagrożenia dla wód; kryterium niskiego poziomu odpadów - ponowne wykorzystanie produktu lub materiałów, z których jest wykonany).</p> <p>2. Działanie nie może powodować znaczącego negatywnego wpływu na stan i potencjał jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych, zgodnie z wymogami ramowej dyrektywy wodnej przez konkretną część wód, z którą jest on związany, lub przez inne części wód w tym samym dorzeczu) lub (ii) chronione siedliska i gatunki bezpośrednio uzależnione od wody.</p>
--	---	---

Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?	Inteligentne sieci elektroenergetyczne	<p>Przewiduje się, że realizacja działań w zakresie dystrybucji energii i infrastruktury magazynowania energii nie doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. Ewentualny wzrost emisji zanieczyszczeń (gazowych, np. dwutlenek węgla i pyłowych, np. PM10) może wystąpić wyłącznie na etapie realizacji przedsięwzięcia (np. w trakcie budowy sieci kablowych w związku z pracą maszyn/pojazdów budowy), jednak oddziaływania te będą miały charakter krótkoterminowy, a potencjalna zwiększona emisja ustąpi w chwili zakończenia realizacji danej fazy inwestycji. Zakładanym efektem planowanych działań będzie istotna zmiana jakościowa dokonana w zakresie zmniejszenia emisji dwutlenku węgla i innych zanieczyszczeń uciążliwych dla środowiska i mieszkańców.</p> <p>DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD"</p>
	Infrastruktura magazynowania energii	<p>x</p> <p>1. W przypadku inwestycji publicznych działanie powinno być zgodne z kryteriami zielonych zamówień publicznych (np. w trakcie realizacji zamówienia publicznego stosowanie środków lub systemów zarządzania środowiskowego (np. ISO 14001 lub EMAS); kryterium niskiej emisji (dobór niskoemisyjnych maszyn); kryterium niskiego poziomu odpadów - ponowne wykorzystanie produktu lub materiałów, z których jest wykonany; kryterium wykorzystania nietoksycznych materiałów budowlanych).</p> <p>2. Działanie powinno być zgodne z istniejącymi światowymi, krajowymi, regionalnymi lub lokalnymi planami ograniczenia zanieczyszczeń, w tym na przykład Krajowym Planem Odbudowy i Zwiększania Odporności, obowiązującą Ustawą Prawo Ochrony Środowiska, Ustawą o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie.</p> <p>3. Działanie powinno być zgodne z właściwymi konkluzjami dotyczącymi najlepszych dostępnych technik (BAT) lub z dokumentami referencyjnymi dotyczącymi najlepszych dostępnych technik (BREF) lub obowiązującymi normami ISO w danym sektorze (np. zmiana do normy N SEP-E-004:2014/A1:2019-05 Elektroenergetyczne i sygnalizacyjne linie kablowe. Projektowanie i budowa; PN-HD 603 S1:2006 - Kable elektroenergetyczne na napięcie znamionowe 0,6/1 kV - Dotyczy kabli na napięcie znamionowe 0,6/1,0 kV przeznaczonych do stosowania w sieciach energetycznych układanych w ziemi; PN-HD 621 S1:2003 - Kable elektroenergetyczne średniego napięcia o izolacji papierowej przesyconej)</p>

<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że łącznie: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	<p>Inteligentne sieci elektroenergetyczne</p>	<p>Przewiduje się, że realizacja działań w zakresie dystrybucji energii i infrastruktury magazynowania energii nie będzie w znacznym stopniu szkodliwa dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii. Na etapie prowadzonych prac budowlanych (np. budowa odcinków sieci dystrybucyjnych) mogą wystąpić, ograniczone do etapu prowadzonych prac i lokalnie, negatywne oddziaływania na wody, co związane jest z przygotowaniem placu budowy i potencjalnym ryzykiem awarii maszyn lub urządzeń (i w konsekwencji możliwych wycieków paliw, olejów, smarów). Potencjalne niekorzystne oddziaływanie na bioróżnorodność jest zróżnicowane w zależności od zakresu i konkretnej lokalizacji inwestycji. Należy jednak podkreślić, że oddziaływania te mogą być zminimalizowane poprzez respektowanie ogólnie obowiązujących przepisów prawa i zaleceń wynikających z dobrych praktyk w zakresie realizacji tego typu inwestycji, w szczególności realizowane inwestycje powinny być zgodne z Dyrektywą ws. ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory oraz Dyrektywą ws. ochrony dzikiego ptactwa i w decyzjach o środowiskowych uwarunkowaniach powinny oceniać wpływ na obszary Natura 2000 na podstawie aktualnych planów zadań ochronnych i planów ochrony.</p> <p style="text-align: center;">x</p> <p>DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD"</p> <p>1. W przypadku inwestycji publicznych działanie powinno być zgodne z kryteriami zielonych zamówień publicznych (np.: przeprowadzenie procedury o udzielenie zamówienia zgodnie z kolejnością: wybór zespołu projektowego i wykonawców, opracowanie projektu technicznego i wymagań eksploatacyjnych, realizacja inwestycji, eksploatacja i utrzymanie, zakończenie użytkowania; specyfikacja, zamówienie i wykorzystanie materiałów budowlanych o niskim wpływie na środowisko; kryterium stosowania środków lub systemów zarządzania środowiskowego (np. ISO 14001 lub EMAS).</p> <p>2. W przypadku inwestycji mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, należy przeprowadzić ocenę oddziaływania na środowisko i wdrożyć stosowne wnioski z tej oceny (np. działania minimalizujące, rozwiązania alternatywne).</p>
--	---	---

Priorytet - Energia i klimat

Rodzaje działań: Działanie na rzecz adaptacji do zmian klimatu

Opis działania

W ramach działania przewiduje się realizację inwestycji dotyczących zwiększenia odporności miast na zagrożenia wynikające ze zmian klimatu, w tym m.in. udostępnianie przestrzeni publicznej zachowującej funkcje przyrodnicze, dostosowanie infrastruktury do ekstremalnych stanów pogodowych, rozwój zielonej oraz zielono-niebieskiej infrastruktury w miastach, zarządzanie wodami opadowymi i roztopowymi, a także likwidację miejskich wysp

ciepła.

Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny

Część 1 Lista kontrolna

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”		tak	nie	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
<p>Łagodzenie zmian klimatu</p>	<p>Adaptacja terenów zurbanizowanych do zmian klimatu</p>		<p>x</p>	<p>Działanie wnosi „istotny wkład” w realizację celu środowiskowego zgodnie z rozporządzeniem w sprawie systematyki i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w odniesieniu do celu środowiskowego łagodzenie zmian klimatu. Przewidywane inwestycje ukierunkowane zostały na adaptację do zmian klimatu i łagodzenie tych zmian. Za działania, które można uznać jako istotny wkład w łagodzenie zmian klimatu można zaliczyć: zagospodarowanie wód w zlewniach miejskich, zapobieganie podtopieniom i zalaniom oraz ograniczanie skutków tych zjawisk, retencjonowanie wody, zakładanie zielono-niebieskiej infrastruktury w mieście oraz zwiększanie powierzchni biologicznie czynnych (np. wykonywanie nasadzeń) - bogate ekosystemy roślinne pozwalają m.in. pochłaniać dwutlenek węgla z powietrza. Ich zachowanie oraz ochrona odgrywa istotną rolę w programach łagodzenia zmiany klimatu. Rozwój zielonej infrastruktury powinien przyczynić się także do realizacji standardów ochrony drzew (http://drzewa.org.pl/standardy/), np. zakładania terenów zieleni z drzewami, utrzymania, pielęgnacja drzew i w efekcie tym m.in. do zwiększenia produkcji tlenu i pochłaniania dwutlenku węgla. Wymienione wyżej działania zaliczają się do środków mogących ograniczać emisję gazów cieplarnianych do atmosfery.</p>
	<p>Usługa - opracowanie dokumentów planistycznych w zakresie adaptacji do zmian klimatu dla miast</p>		<p>x</p>	<p>Realizacja wsparcia będzie miała charakter techniczno-organizacyjny. Plany będą odzwierciedlały politykę miejską ukierunkowaną na ograniczanie lub łagodzenie skutków najpoważniejszych zagrożeń wynikających ze zmian klimatu. Dokument powinien zawierać np. diagnozę obecnej sytuacji, analizę ryzyka dla najbardziej podatnych obszarów czy katalog przedsięwzięć i zadań, które mają charakter priorytetowy. Z uwagi na powyższe powstanie dokumentów planistycznych nie będzie oddziaływało na powiększenie wpływu na klimat i należy je uznać za zgodne z zasadą .</p>

<p>Adaptacja do zmian klimatu</p>	<p>Adaptacja terenów zurbanizowanych do zmian klimatu</p>	<p>x</p>	<p>Działanie wnosi „istotny wkład” w realizację celu środowiskowego zgodnie z rozporządzeniem w sprawie systematyki i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w odniesieniu do celu środowiskowego adaptacja do zmian klimatu. Przewidywane inwestycje ukierunkowane zostały na adaptację do zmian klimatu i łagodzenie tych zmian. Za działania, które można uznać jako istotny wkład łagodzenie zmiany klimatu można zaliczyć: zagospodarowanie wód w zlewniach miejskich, zapobieganie podtopieniom i zalaniom oraz ograniczanie skutków tych zjawisk, retencjonowanie wody, zakładanie zielono-niebieskiej infrastruktury w mieście, czy też wykonywanie nasadzeń. Wymienione wyżej działania zaliczają się do środków mogących przyczynić się do ograniczenia negatywnych skutków obecnych i spodziewanych warunków klimatycznych lub zapobieżenia nasileniu lub przenoszeniu negatywnych skutków zmiany klimatu, za pomocą środków takich jak: zapobieganie negatywnym skutkom zmiany klimatu związanych z konkretną lokalizacją lub konkretnym kontekstem bądź ograniczanie tych skutków oraz zapobieganie negatywnym skutkom, jakie zmiana klimatu może stwarzać dla środowiska naturalnego i zbudowanego, w którym prowadzona jest działalność, bądź ograniczanie tych skutków. Ochrona przyrody i odtwarzanie ekosystemów powinno zmierzać do zmniejszenia ich narażenia i wzmocnienia ich odporności i jest głównym narzędziem w przeciwdziałaniu zmianom klimatu. Realizacja w/w działań powinna wpływać pozytywnie na następujące elementy wpływające na klimat: susze (zwiększenie zdolności do zatrzymywania wody) czy też upały (zielone ekosystemy powinny poprawiać mikroklimat i jakość powietrza).</p>
	<p>Usługa - opracowanie dokumentów planistycznych w zakresie adaptacji do zmian klimatu dla miast</p>		<p>Realizacja wsparcia będzie miała charakter techniczno-organizacyjny. Plany będą odzwierciedlały politykę miejską ukierunkowaną na ograniczanie lub łagodzenie skutków najpoważniejszych zagrożeń wynikających ze zmian klimatu. Dokument powinien zawierać np. diagnozę obecnej sytuacji, analizę ryzyka dla najbardziej podatnych obszarów czy katalog przedsięwzięć i zadań, które mają charakter priorytetowy. Niewątpliwie jednak ich powstanie będzie wpływało pośrednio na adaptację do zmian klimatu poprzez większą świadomość zachodzących zmian klimatu i konieczność przeciwdziałania oraz adaptacji do nich. Biorąc pod uwagę charakterystykę działania należy</p>

			uznać je za zgodne z zasadą .
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Adaptacja terenów zurbanizowanych do zmian klimatu	x	<p>Charakter planowanych działań wskazuje, że należy spodziewać się pozytywnego wpływu na realizację celu środowiskowego zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych poprzez przedsięwzięcia ukierunkowane na dostosowaniu infrastruktury do ekstremalnych stanów pogodowych, rozwój zielonej oraz zielono-niebieskiej infrastruktury w miastach, zarządzanie wodami opadowymi i roztopowymi (np. poprzez stawy retencyjne, rowy bioretencyjne i infiltracyjne, niecki bioretencyjne i infiltracyjne, zielone dachy, ogrody deszczowe). Do elementów mogących potencjalnie pozytywnie wpływać na ochronę zasobów wodnych może być, na przykład realizacja przedsięwzięć dotyczących retencji wód (np. ochrona oczek wodnych, starorzeczy)), utrzymaniowych (np. utrzymanie rowów - częściowe zatrzymanie zanieczyszczeń w rowach w zakresie zawiesiny, samooczyszczanie wód przed wprowadzeniem do właściwego odbiornika). Wyżej wymienione działania wnoszą "istotny wkład" w zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych, gdyż ta działalność (pośrednio) może przyczynić się do poprawy stanu wód, w tym wód słodkich, wód przejściowych i wód przybrzeżnych, za pomocą środków takich jak np. ochrona środowiska wodnego przed szkodliwymi skutkami odprowadzania ścieków komunalnych i przemysłowych poprzez zapewnienie odpowiedniego zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych i przemysłowych. Można zatem uznać, że działanie wnosi „istotny wkład” w realizację celu środowiskowego zgodnie z rozporządzeniem w sprawie systematyki i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą . Realizacja w/w inwestycji współfinansowanych ze środków UE nie może powodować znaczącego negatywnego wpływu na stan i potencjał jednolitych części wód, w tym na wody powierzchniowe i wody gruntowe. Przewiduje się, że realizacja inwestycji związanych z działaniami na rzecz adaptacji do zmian klimatu nie będzie zagrażać dobremu stanowi środowiska wód morskich, ponieważ inwestycje zlokalizowane będą poza ich zasięgiem.</p>
	Usługa - opracowanie dokumentów planistycznych w zakresie adaptacji do zmian klimatu dla	x	<p>Realizacja wsparcia będzie miała charakter techniczno-organizacyjny. Plany będą odzwierciedlały politykę miejską ukierunkowaną na ograniczanie lub łagodzenie skutków najpoważniejszych zagrożeń wynikających ze zmian klimatu. Dokument powinien zawierać np.</p>

	miast			<p>diagnozę obecnej sytuacji, analizę ryzyka dla najbardziej podatnych obszarów czy katalog przedsięwzięć i zadań, które mają charakter priorytetowy.</p> <p>Przewidziane działania nie będą wpływały na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych lądowych i morskich.</p> <p>Biorąc pod uwagę charakterystykę działania należy uznać je za zgodne z zasadą .</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Adaptacja terenów zurbanizowanych do zmian klimatu		x	<p>Działanie nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy, i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w odniesieniu do odpowiedniego celu.</p>
	Usługa - opracowanie dokumentów planistycznych w zakresie adaptacji do zmian klimatu dla miast		x	<p>Realizacja wsparcia będzie miała charakter techniczno-organizacyjny. Plany będą odzwierciedlały politykę miejską ukierunkowaną na ograniczanie lub łagodzenie skutków najpoważniejszych zagrożeń wynikających ze zmian klimatu. Dokument powinien zawierać np. diagnozę obecnej sytuacji, analizę ryzyka dla najbardziej podatnych obszarów czy katalog przedsięwzięć i zadań, które mają charakter priorytetowy.</p> <p>Przewidziane działania nie będą wpływały na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling. Biorąc pod uwagę charakterystykę działania należy uznać je za zgodne z zasadą .</p>
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Adaptacja terenów zurbanizowanych do zmian klimatu		x	<p>Działanie wnosi „istotny wkład” w realizację celu środowiskowego zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola, zgodnie z rozporządzeniem w sprawie systematyki i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą . Planowane do realizacji przedsięwzięcia pozwolą na powstanie naturalnych barierę dla rozprzestrzeniających się pyłów, osłaniania od dymów i silnych wiatrów, czy też sprzyjać będzie tłumieniu hałasu z transportu drogowego, poprawy mikroklimatu poprzez wzbogacenie powietrza w wilgoć i olejki eteryczne..</p> <p>Zakres w/w działań może obejmować inwestycje dotyczące np. zakładania zielonych dachów, zwiększenie powierzchni przepuszczalnych, zbiorniki na wody</p>

			<p>deszczowe lub opadowe, utrzymanie lub zakładanie rowów trawiastych. Przykłady tych działań zasadniczo pozytywnie wpływają, m.in. na zatrzymywaniu części zanieczyszczeń spłukiwanych ze zlewni (zawiesiny), wpływają na intensyfikację procesów oczyszczania (np. rowy trawiaste). Takie działania mogą również pozytywnie wpływać na ograniczenie erozji gleb, pochłanianiu dwutlenku węgla czy też obniżaniu lokalnie temperatur. Uznano zatem, że realizacja działania ma "istotny wkład" w zapobieganie zanieczyszczeniom i w ich kontrolę i powinna przyczynić się wysokiego poziomu ochrony środowiska przed zanieczyszczeniami za pomocą środka: zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody i gleby, innych niż emisje gazów cieplarnianych.</p>
	<p>Usługa - opracowanie dokumentów planistycznych w zakresie adaptacji do zmian klimatu dla miast</p>	x	<p>Realizacja wsparcia będzie miała charakter techniczno-organizacyjny. Plany będą odzwierciedlały politykę miejską ukierunkowaną na ograniczanie lub łagodzenie skutków najpoważniejszych zagrożeń wynikających ze zmian klimatu. Dokument powinien zawierać np. diagnozę obecnej sytuacji, analizę ryzyka dla najbardziej podatnych obszarów czy katalog przedsięwzięć i zadań, które mają charakter priorytetowy.</p> <p>Przewidziane działania nie będą wpływały na zwiększenie zanieczyszczenia powietrza, wody i gleby. Biorąc pod uwagę charakterystykę działania należy uznać je za zgodne z zasadą .</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów</p>	<p>Adaptacja terenów zurbanizowanych do zmian klimatu</p>	x	<p>Działanie wnosi „istotny wkład” w realizację celu środowiskowego ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów, zgodnie z rozporządzeniem w sprawie systematyki i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą Planowane do realizacji przedsięwzięcia wpłyną przede wszystkim na utrzymanie i rozwój bioróżnorodności. Powstająca w miastach zielono – niebieska infrastruktura stanowi siedlisko dla wielu gatunków roślin i zwierząt, co przekłada się na naturalny potencjał do ich rozszerzania i wzbogacania (w związku z rozbudowa łańcuchów pokarmowych). Zielono-niebieska infrastruktura w miastach pozwoli na utworzenie i/lub odbudowanie korytarzy ekologicznych, które zapewniają możliwość przemieszczania się wielu gatunków i rozprzestrzeniania się roślinności. Należy spodziewać się również poprawy warunków wegetacyjnych dla zieleni miejskiej.</p>
	<p>Usługa - opracowanie dokumentów</p>	x	<p>Realizacja wsparcia będzie miała charakter techniczno-organizacyjny. Plany będą odzwierciedlały politykę</p>

	planistycznych w zakresie adaptacji do zmian klimatu dla miast		miejską ukierunkowaną na ograniczanie lub łagodzenie skutków najpoważniejszych zagrożeń wynikających ze zmian klimatu. Dokument powinien zawierać np. diagnozę obecnej sytuacji, analizę ryzyka dla najbardziej podatnych obszarów czy katalog przedsięwzięć i zadań, które mają charakter priorytetowy. Przewidziane działania nie będą miały bezpośredniego wpływu na dlatego też nie będą miały bezpośredniego wpływu odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów Biorąc pod uwagę charakterystykę działania należy uznać je za zgodne z zasadą .
--	--	--	---

Na liście kontrolnej Priorytetu Przedsiębiorczość i innowacje, działanie Pożyczki na rozwój turystyki, nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych. Zatem nie uważa się za konieczne sporządzenie części 2 listy kontrolnej oraz wskazania dowodów potwierdzających merytoryczną ocenę pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”.

Priorytet - Energia i klimat

Rodzaje działań: Bioróżnorodność

Opis działania

W ramach działania przewiduje się przedsięwzięcia skoncentrowane na ograniczeniu utraty różnorodności biologicznej, czynnej ochronie przyrody, odbudowie ekosystemów, a także podnoszeniu świadomości lokalnych społeczności oraz inwestycje ukierunkowane na zmniejszanie negatywnej presji na ekosystemy i właściwe ukierunkowanie ruchu turystycznego. W ramach interwencji zaplanowano wsparcie projektów polegających na **rozbudowie bazy edukacyjnej** w celu prowadzenia działalności dydaktycznej. Wsparcie zostanie także przeznaczone na podnoszenie świadomości ekologicznej i promowanie postaw proekologicznych, a także budowanie zdolności administracyjnych podmiotów realizujących zadania z zakresu ochrony bioróżnorodności (**działania szkoleniowe, działania promocyjne**).

Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny

Część 1 Lista kontrolna

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	ta k	ni e	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
---	---------	---------	---

Łagodzenie zmian klimatu	Budowa/rozbudowa obiektów edukacji przyrodniczej	x	Działanie nie powinno doprowadzić do negatywnego wpływu na klimat (w tym łagodzenie zmian klimatu), ponieważ obejmuje działania w zakresie małej architektury edukacji przyrodniczej. Działanie zasadniczo nie ma wpływu na stan środowiska, w tym na omawiany element środowiska. Nie przewiduje się żadnego albo nie przewiduje się znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy.
	Usługi - szkoleniowe - promocyjne	x	Przewidywane działania mają nieznaczny wpływ na ten cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ obejmuje działanie nietechniczne. Działania mają charakter rozwiązań organizacyjnych (szkolenia, promocje). W kontekście bezpośredniej lub pośredniej realizacji działania nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą .
Adaptacja do zmian klimatu	Budowa/rozbudowa obiektów edukacji przyrodniczej	x	Działanie nie powinno doprowadzić do negatywnego wpływu na klimat (w tym adaptację do zmian klimatu), ponieważ obejmuje działania w zakresie małej architektury edukacji przyrodniczej. Działanie zasadniczo nie ma wpływu na stan środowiska, w tym na omawiany element środowiska. Nie przewiduje się żadnego albo nie przewiduje się znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy.
	Usługi - szkoleniowe - promocyjne	x	Przewidywane działania mają nieznaczny wpływ na ten cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ obejmuje działanie nietechniczne. Działania mają charakter rozwiązań organizacyjnych (szkolenia, promocje). W kontekście bezpośredniej lub pośredniej realizacji działania nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą .
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Budowa/rozbudowa obiektów edukacji przyrodniczej	x	Działanie nie powinno doprowadzić do negatywnego wpływu na wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych i morskich. Obejmuje ono działania związane z małą architektury edukacyjną, która, co do zasady nie ingeruje w zasoby wodne i nie zaburza ich naturalnego wykorzystania, a w ręk przeciwnie może uchronić je od ingerencji ludzi. Działanie zasadniczo nie ma wpływu na stan środowiska, w tym na omawiany element środowiska. Nie przewiduje się żadnego albo nie przewiduje się znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy.

	Usługi - szkoleniowe - promocyjne	x	Przewidywane działania mają nieznaczny wpływ na ten cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ obejmuje działanie nietechniczne. Działania mają charakter rozwiązań organizacyjnych (szkolenia, promocje). W kontekście bezpośredniej lub pośredniej realizacji działania nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą .
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Budowa/rozbudowa obiektów edukacji przyrodniczej	x	Charakter zaplanowanych przedsięwzięć nie wskazuje, aby działanie miało znaczący przewidywalny wpływ na cel środowiskowy, związany z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami działania i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą .
	Usługi - szkoleniowe - promocyjne	x	Przewidywane działania mają nieznaczny wpływ na ten cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ obejmuje działanie nietechniczne. Działania mają charakter rozwiązań organizacyjnych (szkolenia, promocje). W kontekście bezpośredniej lub pośredniej realizacji działania nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą .
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Budowa/rozbudowa obiektów edukacji przyrodniczej	x	Działanie nie powinno doprowadzić do zanieczyszczenia powietrza, wody lub gleby. Obejmuje ono działania związane z małą architekturą edukacyjną i nie wiąże się z emisjami zanieczyszczeń czy ich kontrolą. Działanie zasadniczo nie ma wpływu na stan środowiska, w tym na omawiany element środowiska. Nie przewiduje się żadnego albo nie przewiduje się znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy.
	Usługi - szkoleniowe - promocyjne	x	Przewidywane działania mają nieznaczny wpływ na ten cel środowiskowy lub nie przewiduje się żadnego negatywnego wpływu, ponieważ obejmuje działanie nietechniczne. Działania mają charakter rozwiązań organizacyjnych (szkolenia, promocje). W kontekście bezpośredniej lub pośredniej realizacji działania nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą .

	Budowa/rozbudowa obiektów edukacji przyrodniczej			Działanie wnosi „istotny wkład” w realizację celu środowiskowego zgodnie z rozporządzeniem w sprawie systematyki i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą za pomocą środka: poprawa jakości powietrza, wody i gleby na obszarach, na których prowadzona jest dana działalność gospodarcza, przy jednoczesnym minimalizowaniu negatywnych skutków dla zdrowia ludzi i dla środowiska. Zaplanowane działania skoncentrowane są na ograniczeniu utraty różnorodności biologicznej, czynnej ochronie przyrody, odbudowie ekosystemów i same w sobie powinny spełniać założenia Dyrektywy ws. ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (np. w zakresie środków wymaganych do zachowania lub odtworzenia siedlisk przyrodniczych oraz populacji gatunków dzikiej fauny i flory – na przykład wynikają z niego w szczególności wymogi względem „koniecznych środków ochronnych” (art. 6(1)), „odpowiednich działań (art. 6(2)), „założeń ochrony (art. 6(3)), „ogólnej spójności sieci Natura 2000” (art. 6(4)), „nadzoru” (art. 11), „systemu ścisłej ochrony” (art. 12-13) i odstępstw od niego (art. 16), a także środków, o których mowa w art. 14 i 22 w/w Dyrektywy) i Dyrektywy ws. ochrony dzikiego ptactwa (np. w zakresie ochrony gatunków ptactwa występujących naturalnie w stanie dzikim – na przykład utrzymanie i zagospodarowania siedlisk ptaków, przywracania zniszczonych i tworzenia nowych biotopów (art. 3(2)), wyznaczania i ochrony obszarów specjalnej ochrony (art. 4(1) i 4(2)), ochrony gatunkowej (art. 5) i odstępstw od niej (art. 9), ewentualnego zezwolenia na polowania na wybrane gatunki (art. 7)). Działania związane z obiektami edukacyjnymi pozwolą na ukierunkowanie ruchu turystycznego i kontrolę jego przebiegu. Spowoduje to ochronę obszarów chronionych przed zniszczeniem i zadeptywaniem. Dodatkowo, w perspektywie długofalowej, podnoszenie świadomości ekologicznej powinno przyczynić się do realizacji celów klimatycznych. Realizacja działania pozwoli na poprawę stanu środowiska przyrodniczego przez zwiększenie świadomości społecznej na temat celów i znaczenia ochrony przyrody i różnorodności biologicznej oraz poprawę zarządzania i działań monitoringowych organów ochrony przyrody i innych podmiotów publicznych zobowiązanych do ochrony.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Usługi - szkoleniowe - promocyjne		x	

Na liście kontrolnej Priorytetu Energia i klimat, działanie Bioróżnorodność, nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych. Zatem nie uważa się za konieczne sporządzenie części 2 listy kontrolnej oraz wskazania dowodów potwierdzających merytoryczną ocenę pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”.

Priorytet - Zrównoważona mobilność miejska

Rodzaje działań: Tworzenie i rozbudowa ekologicznych, zintegrowanych sieci transportu publicznego

Opis działania

W ramach działania przewiduje się realizację następujących typów inwestycji:

- zakup bezemisyjnego taboru tramwajowego i trolejbusowego, a także taboru autobusowego spełniającego wymogi dla „ekologicznie czystych pojazdów” w rozumieniu Dyrektywy 2019/1161 zmieniającej dyrektywę 2009/33/WE, przy czym zakup taboru innego niż bezemisyjny będzie możliwy tylko w przypadku, gdy zakup taboru bezemisyjnego nie będzie uzasadniony z przyczyn eksploatacyjnych lub technicznych;
- budowa, przebudowa i modernizacja infrastruktury na potrzeby transportu zbiorowego i komplementarnych form mobilność (ruch pieszy, rowerowy, oraz inne aktywne formy mobilności), w tym integracja różnych form mobilności w postaci centrów przesiadkowych dla transportu publicznego;
- infrastruktura ładowania/tankowania samochodów zeroemisyjnych, spełniającej wymogi Dyrektywy 2014/94/UE oraz zapewniającej niedyskryminacyjny dostęp dla wszystkich użytkowników – jeżeli nie ma możliwości finansowania inwestycji ze źródeł prywatnych lub z pomocy zwrotnej, a inwestycja uzasadniona jest odpowiednią analizą popytu.

W ramach planowanych przedsięwzięć nie planuje się inwestycji dotyczącej infrastruktury drogowej, służącej indywidualnemu ruchowi samochodowemu, z wyłączeniem parkingów P+R („parkuj i jedź”), dla których wsparcie będzie możliwe pod warunkiem zlokalizowania ich na obrzeżach miast, w miejscach zapewniających odpowiednią integrację z publicznym transportem zbiorowym. Przewiduje się również inwestycje dotyczące digitalizacji systemu mobilności w mieście (ITS, wspólne bilety, informacja i planowanie podróży, powiązane z wdrażaniem integracji taryfowej oraz koncepcji „Mobilność jako usługa”).

Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny

Część 1 Lista kontrolna

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
Łagodzenie zmian klimatu		x	Charakter planowanych inwestycji (wdrażanie nowoczesnych, zero- i niskoemisyjnych rozwiązań w sektorze transportu zbiorowego) należy uznać za znaczący wkład w łagodzenie zmiany klimatu, gdyż w/w działania w istotny sposób powinny przyczynić się, co najmniej do ograniczania emisji gazów cieplarnianych, jakie mogłyby zostać wyemitowane w trakcie eksploatacji konwencjonalnych środków transportu (np. pojazdy spalinowe).. Istotna zmiana jakościowa dokona się zatem w zakresie zmniejszenia zużycia paliw kopalnych, emisji CO2 i innych zanieczyszczeń uciążliwych dla środowiska i mieszkańców m.in. poprzez zwiększenie efektywności energetycznej systemu transportowego. Oczekuje się wykorzystania pojazdów napędzanych energią elektryczną pochodzącą z OZE i zielonego wodoru. Należy też odnieść się do zmian w

	2009/33/WE		<p>zakresie stosowania taboru spełniającego normy emisyjne Euro 6 i jego kolejne wersje (6c, 6d-Temp i 6d), a od 2025 obowiązywać będzie norma Euro 7. Działania promujące transport bezemisyjny kwalifikują się do obszaru interwencji "Tabor na potrzeby czystego transportu miejskiego" ze współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane ze zmianą klimatu na poziomie 100%. Zatem realizację w/w działania uznaje się za spełniające kryteria oceny zgodności z zasadą w odniesieniu do celu środowiskowego, jakim jest łagodzenie zmian klimatu.</p>
	<p>Budowa, przebudowa i modernizacja infrastruktury na potrzeby transportu zbiorowego i komplementarnych form mobilność (ruch pieszy, rowerowy, oraz inne aktywne formy mobilności), w tym integracja różnych form mobilności w postaci centrów przesiadkowych dla transportu publicznego</p>	x	<p>Działania polegające na inwestowaniu w infrastrukturę na potrzeby transportu zbiorowego i komplementarnych form mobilność wpisują się w obszar interwencji "Infrastruktura na potrzeby czystego transportu miejskiego" ze współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane ze zmianą klimatu na poziomie 100%. Charakter planowanych inwestycji (budowa, przebudowa i modernizacja infrastruktury na potrzeby transportu zbiorowego i komplementarnych form mobilność), pod warunkiem że odnosić się będzie do infrastruktury umożliwiającej eksploatację taboru bezemisyjnego, wskazuje również na istotny wkład w łagodzenie zmiany klimatu (np. poprzez ograniczanie emisji gazów cieplarnianych, w tym emisji CO2 i innych zanieczyszczeń uciążliwych dla środowiska i mieszkańców, zmniejszenia zużycia paliw kopalnych). W przypadku projektów nakierowanych na budowę, przebudowę lub modernizację infrastruktury na potrzeby transportu zbiorowego i komplementarnych form mobilność, na etapie prowadzonych prac budowlanych mogą zostać emitowane gazy cieplarniane i pyły, co związane będzie, np. z przygotowaniem placu budowy, eksploatacją maszyn. Przewidywanym rezultatem działania będzie zwiększenie zrównoważonej mobilności mieszkańców i lepszej kondycji ekologicznej tych obszarów, w związku z tym należy spodziewać się, że w perspektywie długoterminowej realizacja działania nie będzie negatywnie oddziaływać na środowisko. Generalnie projekty ukierunkowane na zrównoważony mobilny transport powinny przyczynić się do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych wskutek zmniejszenia udziału transportu indywidualnego na korzyść zwiększenia udziału transportu miejskiego. Dla przedsięwzięć wspieranych w ramach działania przewiduje się ich weryfikację pod kątem konieczności</p>

			uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, a także pod kątem konieczności przeprowadzenia ocen oddziaływania na środowisko (OOS), zgodnie z dyrektywą 2011/92/UE, tak aby na etapie planowania, realizacji, eksploatacji i likwidacji były one optymalnie przystosowane do postępujących zmian klimatu, jak również by nie powodowały zwiększenia wrażliwości elementów środowiska na zmiany klimatu.
	Infrastruktura ładowania/tankowania samochodów zeroemisyjnych, spełniającej wymogi Dyrektywy 2014/94/UE oraz zapewniającej niedyskryminacyjny dostęp dla wszystkich użytkowników	x	Działanie kwalifikuje się do objęcia go obszarem interwencji "Infrastruktura paliw alternatywnych", jeżeli cel działania jest zgodny z dyrektywą (UE) 2018/2001 w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych. Zatem realizację w/w działania można uznać się za spełniające kryteria oceny zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celu środowiskowego.
Adaptacja do zmian klimatu	Zakup bezemisyjnego taboru tramwajowego i trolejbusowego, a także taboru autobusowego spełniającego wymogi dla „ekologicznie czystych pojazdów” w rozumieniu Dyrektywy 2019/1161 zmieniającej dyrektywę 2009/33/WE	x	Charakter planowanych inwestycji (wdrażanie nowoczesnych, zero- i niskoemisyjnych rozwiązań w sektorze transportu zbiorowego) należy uznać za znaczący wkład w łagodzenie zmiany klimatu, gdyż w/w działania w istotny sposób powinny przyczynić się, co najmniej do ograniczania emisji gazów cieplarnianych, jakie mogłyby zostać wyemitowane w trakcie eksploatacji konwencjonalnych środków transportu (np. pojazdy spalinowe). Przewiduje się również zakup taboru autobusowego spełniającego wymogi dla „ekologicznie czystych pojazdów” w rozumieniu Dyrektywy 2019/1161 zmieniającej dyrektywę 2009/33/WE. Istotna zmiana jakościowa dokona się zatem w zakresie zmniejszenia zużycia paliw kopalnych, emisji CO2 i innych zanieczyszczeń uciążliwych dla środowiska i mieszkańców m.in. poprzez zwiększenie efektywności energetycznej systemu transportowego. Działania promujące transport bezemisyjny kwalifikują się do obszaru interwencji "Tabor na potrzeby czystego transportu miejskiego" ze współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane ze zmianą klimatu na poziomie 100%. Zatem realizację w/w działania uznaje się za spełniającą kryteria oceny zgodności z zasadą w odniesieniu do celu środowiskowego, jakim jest adaptacja do zmian klimatu.
	Budowa,	x	Działania polegające na inwestowaniu w infrastrukturę

	<p>przebudowa i modernizacja infrastruktury na potrzeby transportu zbiorowego i komplementarnych form mobilność (ruch pieszy, rowerowy, oraz inne aktywne formy mobilności), w tym integracja różnych form mobilności w postaci centrów przesiadkowych dla transportu publicznego</p>		<p>na potrzeby transportu zbiorowego i komplementarnych form mobilność wpisują się w obszar interwencji "Infrastruktura na potrzeby czystego transportu miejskiego" ze współczynnikiem do obliczania wsparcia na cele związane ze zmianą klimatu na poziomie 100%, zatem zgodnie z Rozporządzeniem Ogólnym (CPR), działanie to uznaje się za zgodne z zasadą w odniesieniu do tego celu. Charakter planowanych inwestycji (budowa, przebudowa i modernizacja infrastruktury na potrzeby transportu zbiorowego i komplementarnych form mobilność), pod warunkiem że odnosić się będzie do infrastruktury umożliwiającej eksploatację taboru bezemisyjnego, wskazuje również na istotny wkład w łagodzenie zmiany klimatu (np. poprzez ograniczanie emisji gazów cieplarnianych, w tym emisji CO₂ i innych zanieczyszczeń uciążliwych dla środowiska i mieszkańców, zmniejszenia zużycia paliw kopalnych). W przypadku projektów nakierowanych na budowę, przebudowę lub modernizację infrastruktury na potrzeby transportu zbiorowego i komplementarnych form mobilność, na etapie prowadzonych prac budowlanych mogą zostać emitowane gazy cieplarniane i pyły, co związane będzie, np. z przygotowaniem placu budowy, eksploatacją maszyn. Przewidywanym rezultatem działania będzie zwiększenie zrównoważonej mobilności mieszkańców i lepszej kondycji ekologicznej tych obszarów, w związku z tym należy spodziewać się, że w perspektywie długoterminowej realizacja działania nie będzie negatywnie oddziaływać na środowisko. Generalnie projekty ukierunkowane na zrównoważony mobilny transport powinny przyczynić się do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych wskutek zmniejszenia udziału transportu indywidualnego na korzyść zwiększenia udziału transportu miejskiego. Dla przedsięwzięć wspieranych w ramach działania przewiduje się ich weryfikację pod kątem konieczności uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, a także pod kątem konieczności przeprowadzenia ocen oddziaływania na środowisko (OOŚ), zgodnie z dyrektywą 2011/92/UE, tak aby na etapie planowania, realizacji, eksploatacji i likwidacji były one optymalnie przystosowane do postępujących zmian klimatu, jak również by nie powodowały zwiększenia wrażliwości elementów środowiska na zmiany klimatu.</p>
--	---	--	---

	<p>Infrastruktura ładowania/tankowania samochodów zeroemisyjnych, spełniającej wymogi Dyrektywy 2014/94/UE oraz zapewniającej niedyskryminacyjny dostęp dla wszystkich użytkowników</p>		<p>Działanie kwalifikuje się do objęcia go obszarem interwencji "Infrastruktura paliw alternatywnych". Zgodnie z Rozporządzeniem Ogólnym (CPR), w/w obszar można wykorzystać w odniesieniu do elementów działań związanych z interwencjami w zakresie paliw alternatywnych, w tym ładowania pojazdów elektrycznych, lub transportu publicznego), jeżeli cel działania jest zgodny z dyrektywą (UE) 2018/2001 w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych. Obszar ten scharakteryzowano współczynnikiem zmiany klimatu na poziomie 100%.</p> <p>x Przewiduje się, że po zrealizowaniu w/w działania, pośrednio i bezpośrednio, w perspektywie długoterminowej realizacja zadania może mieć pozytywny wpływ na klimat, w związku z potencjalnym zwiększaniem udziału pojazdów napędzanych alternatywnie (pojazdy zeroemisyjne). Może to potencjalnie zmniejszyć emisję zanieczyszczeń do powietrza, z których część przenika potem do wód. Dodatkowo, planowane działania będą spełniać wymogi Dyrektywy 2014/94/UE w sprawie rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych. Działanie to uznaje się za zgodne z zasadą w odniesieniu do tego celu.</p>
<p>Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich</p>	<p>Zakup bezemisyjnego taboru tramwajowego i trolejbusowego, a także taboru autobusowego spełniającego wymogi dla „ekologicznie czystych pojazdów” w rozumieniu dyrektywy Dyrektywy 2019/1161 zmieniającej 2009/33/WE</p>		<p>Działanie nie powinno mieć żadnego albo nie będzie mieć znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami działania w całym jego cyklu życia, ze względu na swój charakter, i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w odniesieniu do analizowanego celu. W ramach przewidywanych działań planuje się zakup bezemisyjnego taboru tramwajowego i trolejbusowego a także taboru autobusowego spełniającego wymogi dla „ekologicznie czystych pojazdów” w rozumieniu Dyrektywy 2019/1161 zmieniającej dyrektywę 2009/33/WE. Nie przewiduje się, aby w/w działań negatywnie wpływały na wody i ich jakość. Przewiduje się, że realizacja omawianych przedsięwzięć powinna przyczynić się do znaczącego ograniczenia emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych, a zatem powodować pośredni pozytywny wpływ na stan i jakość wód. Wprowadzanie taboru bezemisyjnego i spełniającego wymogi ekologicznie czystych pojazdów powinny ograniczyć ilości zanieczyszczeń emitowanych do środowiska, takich jak np. dwutlenek siarki, tlenki</p>

			azotu, dwutlenek węgla oraz różnego rodzaju pyły, które pośrednio mogłyby przedostawać się do wód w wyniku depozycji suchej (pyły) lub mokrej (opady), a następnie kierowane i wprowadzane do wód.
	Budowa, przebudowa i modernizacja infrastruktury na potrzeby transportu zbiorowego i komplementarnych form mobilność (ruch pieszy, rowerowy, oraz inne aktywne formy mobilności), w tym integracja różnych form mobilności w postaci centrów przesiadkowych dla transportu publicznego	x	Działanie nie powinno mieć żadnego albo nie będzie mieć znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami działania w całym jego cyklu życia, ze względu na swój charakter, i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w odniesieniu do analizowanego celu. Na podstawie analizy charakterystyki przewidywanych przedsięwzięć można spodziewać się ewentualnych oddziaływań na etapie budowy, przebudowy lub modernizacji infrastruktury. Wówczas mogą wstąpić potencjalne zagrożenia dla wód podziemnych, związane z ewentualnymi przypadkami rozlania substancji (paliwa, oleje, smary) na powierzchni terenu, która wraz z infiltrującymi opadami przedostawać się może do wód podziemnych. Ewentualny wpływ prac budowlanych na środowisko gruntowo-wodne będzie krótkotrwały i przemijający i nie spowoduje zmiany stosunków wodnych na danym terenie. Nie powinien pogorszyć się również ogólny stan wód. Nie zidentyfikowano ryzyka degradacji środowiska związanego z zachowaniem jakości wody i deficytem wody. Nie są to przedsięwzięcia wodochłonne ani generujące powstawanie znacznych ilości ścieków.
	Infrastruktura ładowania/tankowania samochodów zeroemisyjnych, spełniającej wymogi Dyrektywy 2014/94/UE oraz zapewniającej niedyskryminacyjny dostęp dla wszystkich użytkowników	x	Działanie nie powinno mieć żadnego albo nie będzie mieć znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami działania w całym jego cyklu życia, ze względu na swój charakter, i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w odniesieniu do analizowanego celu. W ramach planowanych działań przewiduje się, że potencjalne negatywne oddziaływanie może wystąpić na etapie budowy lub rozbudowy infrastruktury ładowania/tankowania samochodów zeroemisyjnych, spełniającej wymogi Dyrektywy 2014/94/UE oraz zapewniającej niedyskryminacyjny dostęp dla wszystkich użytkowników. Będzie to prawdopodobnie związane ze zwiększonym ryzykiem przedostawania się do wód zanieczyszczeń (np. płyny eksploatacyjne z maszyn i

			<p>urządzeń budowlanych, wykonywanie wykopów i ich odwodnienie) podczas prac budowlanych (niezabezpieczone powierzchnie, awaria urządzeń). Potencjalne oddziaływanie będzie występować lokalnie, na niewielkim obszarze (ograniczonym do miejsca prowadzonych prac), tylko w trakcie prowadzonych prac budowlanych. Ewentualne negatywne oddziaływania występujące podczas awarii urządzeń powinny być tymczasowe i ustąpić w chwili naprawy urządzeń/maszyn. Przewiduje się, że po zrealizowaniu inwestycji, pośrednio i bezpośrednio, w perspektywie długoterminowej, realizacja działań będzie miała pozytywny wpływ na środowisko wodne, w związku z prawdopodobnym zwiększaniem w transporcie udziału paliw alternatywnych. Powinno to spowodować zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, z których część przenika potem do wód.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Zakup bezemisyjnego taboru tramwajowego i trolejbusowego, a także taboru autobusowego spełniającego wymogi dla „ekologicznie czystych pojazdów” w rozumieniu dyrektywy Dyrektywy 2019/1161 zmieniającej 2009/33/WE	x	
	Budowa, przebudowa i modernizacja infrastruktury na potrzeby transportu zbiorowego i komplementarnych form mobilności (ruch pieszy, rowerowy, oraz inne aktywne	x	Ze względu na swój charakter i zakres projektowanych inwestycji, działanie nie powinno mieć żadnego albo nie mieć znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami środka w całym jego cyklu życia, i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w odniesieniu do omawianego celu.

	<p>formy mobilności), w tym integracja różnych form mobilności w postaci centrów przesiadkowych dla transportu publicznego</p>		
	<p>Infrastruktura ładowania/tankowania samochodów zeroemisyjnych, spełniającej wymogi Dyrektywy 2014/94/UE oraz zapewniającej niedyskryminacyjny dostęp dla wszystkich użytkowników</p>	x	<p>Ze względu na swój charakter i zakres projektowanych inwestycji, działanie nie powinno mieć żadnego albo nie mieć znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami środka w całym jego cyklu życia, i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w odniesieniu do omawianego celu.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola</p>	<p>Zakup bezemisyjnego taboru tramwajowego i trolejbusowego, a także taboru autobusowego spełniającego wymogi dla „ekologicznie czystych pojazdów” w rozumieniu dyrektywy Dyrektywy 2019/1161 zmieniającej 2009/33/WE</p>	x	<p>Rozpatrując zakres planowanych inwestycji można stwierdzić, że realizacja działania nie powinna doprowadzić do zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. Realizacja działań powinna istotnie pozytywnie wpłynąć na stan środowiska (powietrza, wody lub gleby), w szczególności w perspektywie długoterminowej poprzez zwiększenie udziału bezemisyjnego taboru tramwajowego i trolejbusowego. Rozwój taboru autobusowego spełniającego wymogi dla „ekologicznie czystych pojazdów”, powinien przyczynić się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza (m.in. pyłów (PM), tlenków azotu (NOx), tlenku węgla (CO), lotnych związków organicznych (LZO), węglowodorów (HC)), a także do ograniczenia emisji hałasu. W wyniku realizacji inwestycji zmniejszeniu ulegnie również oddziaływanie na wody i gleby w związku ze zmniejszonym udziałem w spływach opadowych i roztopowych zanieczyszczeń pochodzących ze spalin, ścierania się opon, hamulców, nawierzchni. Zgodnie ze wskazaniem Komisji Europejskiej, emisje zanieczyszczeń powietrza pochodzące z transportu, które są szkodliwe dla zdrowia i środowiska, powinny niezwłocznie zostać znacznie zmniejszone. Można to osiągnąć za pomocą wielu różnych inicjatyw politycznych, w tym za pomocą działań wspierających przejście na transport publiczny oraz</p>

			poprzez wykorzystanie zamówień publicznych do promowania ekologicznie czystych pojazdów. Można zatem uznać, że realizacja działania powinna pozytywnie istotnie wpłynąć na cel środowiskowy zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola. Przez pozytywny, istotny wkład w ochronę środowiska można rozumieć działania zapobiegające zanieczyszczeniom za pomocą środka: zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody i gleby, innych niż emisje gazów cieplarnianych.
	Budowa, przebudowa i modernizacja infrastruktury na potrzeby transportu zbiorowego i komplementarnych form mobilność (ruch pieszy, rowerowy, oraz inne aktywne formy mobilności), w tym integracja różnych form mobilności w postaci centrów przesiadkowych dla transportu publicznego	x	Nie oczekuje się, że realizacja inwestycji w ramach działań dotyczących budowy, przebudowy i modernizacji infrastruktury na potrzeby transportu zbiorowego i komplementarnych form mobilność doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. Potencjalnie, na etapie budowy, przebudowy lub modernizacji może dojść do potencjalnego uwalniania zanieczyszczeń (np. podczas awarii urządzeń/maszyn), przy czym oddziaływanie do będzie miało charakter krótkotrwały i ustąpi w chwili ustąpienia awarii. Efekty realizacji w/w działań są istotne dla wypełniania priorytetów związanych z działaniami zapobiegającymi zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby poprzez m.in. zwiększenie udziału transportu publicznego, aktywizacji alternatywnych form mobilności (np. ruch pieszy, rowerowy), co w perspektywie długoterminowej, pozytywnie powinno wpłynąć na potencjalne zanieczyszczenia emitowane do środowiska. Nie należy spodziewać się, aby realizacja planowanych działań mogła negatywnie, długoterminowo wpływać na cel środowiskowy, zarówno w związku z bezpośrednimi, jak i pośrednimi efektami realizacji działania. Charakter zaplanowanych przedsięwzięć nie wskazuje, aby działanie miało znaczący przewidywalny wpływ na cel środowiskowy i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą .
	Infrastruktura ładowania/tankowania samochodów zeroemisyjnych, spełniającej wymogi Dyrektywy 2014/94/UE oraz zapewniającej niedyskryminacyjny dostęp dla	x	Charakter planowanych działań wskazuje, że przedsięwzięcia dotyczące infrastruktury ładowania/tankowania samochodów zeroemisyjnych, spełniającej wymogi Dyrektywy 2014/94/UE oraz zapewniającej niedyskryminacyjny dostęp dla użytkowników, powinny charakteryzować się co najmniej neutralnym wpływem, względnie w perspektywie długoterminowej i pośrednio, pozytywnym wpływem na środowisko. Przez pozytywny, istotny wkład w ochronę środowiska można rozumieć działania

	wszystkich użytkowników		<p>zapobiegające zanieczyszczeniom za pomocą środka: zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody i gleby, innych niż emisje gazów cieplarnianych. Efektem realizacji inwestycji może być ograniczenie potencjalnej emisji zanieczyszczeń emitowanych w związku z eksploatacją pojazdów benzynowych. Może to zmniejszyć emisję zanieczyszczeń do powietrza, z których część przenika potem do wód. Dodatkowo, planowane działania będą spełniać wymogi Dyrektywy 2014/94/UE w sprawie rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych, w której wskazano na dynamiczny rozwój elektromobilności oraz konieczność aktualizacji przepisów prawnych w celu ułatwienia i zapewnienia innowacji technologicznych, takich jak ładowanie bezprzewodowe i wymiana akumulatorów. W związku z tym należy spodziewać się dalszego rozwoju infrastruktury ładowania/tankowania samochodów zeroemisyjnych i ich przewidywanego pozytywnego wpływu na środowisko. Wobec powyższych należy stwierdzić, że realizacja działania wnosi „istotny wkład” w realizację omawianego celu środowiskowego, zgodnie z rozporządzeniem w sprawie systematyki i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą .</p>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Zakup bezemisyjnego taboru tramwajowego i trolejbusowego, a także taboru autobusowego spełniającego wymogi dla „ekologicznie czystych pojazdów” w rozumieniu dyrektywy Dyrektywy 2019/1161 zmieniającej 2009/33/WE	x	<p>Nie przewiduje się, że realizacja działań dotyczących zakupu bezemisyjnego taboru tramwajowego i trolejbusowego, a także taboru autobusowego spełniającego wymogi dla „ekologicznie czystych pojazdów” będzie w znacznym stopniu szkodliwa dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii. W perspektywie długoterminowej, realizacja w/w działań może przyczynić się do poprawy jakości przestrzeni miejskiej, zmniejszając ewentualne oddziaływania, jakie wywołuje transport indywidualny. Stworzone zostaną łańcuchy ekomobilności, poprawiające warunki przemieszczania się. Lepsze skomunikowane miast z obszarami funkcjonalnymi, powinno wpłynąć na ograniczenie indywidualnego transportu samochodowego, szczególnie w centrach miast. Można wskazać natomiast niewielki pozytywny wpływ na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów w związku ze zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń do powietrza, ograniczeniem emisji hałasu oraz ograniczeniem emisji do wód i gleb.</p>
	Budowa,	x	

	<p>przebudowa i modernizacja infrastruktury na potrzeby transportu zbiorowego i komplementarnych form mobilność (ruch pieszy, rowerowy, oraz inne aktywne formy mobilności), w tym integracja różnych form mobilności w postaci centrów przesiadkowych dla transportu publicznego</p>		
	<p>Infrastruktura ładowania/tankowania samochodów zeroemisyjnych, spełniającej wymogi Dyrektywy 2014/94/UE oraz zapewniającej niedyskryminacyjny dostęp dla wszystkich użytkowników</p>	x	<p>Nie przewiduje się, że realizacja inwestycji dotyczących infrastruktury ładowania/tankowania samochodów zeroemisyjnych będzie w znacznym stopniu szkodliwa dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii. Potencjalnie, w nieznaczny sposób można spodziewać się ewentualnego chwilowego i krótkotrwałego oddziaływania na różnorodność biologiczną wynikającego z budowy lub przebudowy infrastruktury (np. w związku z hałasem, drganiami mogące wywołać płoszenie zwierząt). Ocenia się, że generalnie inwestycje dotyczących infrastruktury ładowania/tankowania samochodów nie powinny oddziaływać negatywnie na przyrodę. Jedynie oddziaływania negatywne na zieleń miejską mogą wystąpić w trakcie układania kabli zasilających te punkty. Dzięki podjęciu odpowiednich zabezpieczeń oddziaływania te można będzie zredukować. W perspektywie długoterminowej, pośrednio realizacja w/w działania może przyczynić się do poprawy jakości przestrzeni miejskiej, zmniejszając ewentualne oddziaływania, jakie wywołuje transport indywidualny (co potwierdza prognoza oddziaływania na środowisko krajowych ram polityki rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych).</p>
<p>Etap 2. W odniesieniu do celów środowiskowych, w przypadku których w Etapie 1 udzielono odpowiedzi "tak",</p>			

Etap 2 Ocena merytoryczna

Pytania		nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym</p>	<p>Zakup bezemisyjnego taboru tramwajowego i trolejbusowego, a także taboru autobusowego spełniającego wymogi dla „ekologicznie czystych pojazdów” w rozumieniu Dyrektywy 2019/1161 zmieniającej dyrektywę 2009/33/WE</p>	x	<p>Działanie nie powinno doprowadzić pośrednio do znacznego zwiększenia wytwarzania odpadów. Dla zużytych baterii litowo-jonowych pochodzących z autobusów elektrycznych przewiduje się stosowanie nowoczesnych systemów recyklingu, regeneracji oraz ponownego użycia zarówno całych urządzeń jak i odzyskanych części/podzespołów. Ewentualne postępowanie ze zużytymi bateriami z autobusów elektrycznych winno odpowiadać wymogom Dyrektywy Ramowej o Odpadach oraz Dyrektywy w sprawie Baterii i Akumulatorów oraz Zużytych Baterii i Akumulatorów. Dodatkowo, zgodnie z projektowanymi regulacjami w gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi, wdrażającej do polskiego prawa nowe wymagania w zakresie rozszerzonej odpowiedzialności producenta (ROP), korzystanie z nowych zasobów pierwiastków metalicznych (lit, kobalt, nikiel) stosowanych w bateriach litowo-jonowych powinno zostać ograniczone do minimum. Działanie nie spowoduje znacznego zwiększenia spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu. Bezpośrednim celem działania jest Zakup bezemisyjnego taboru tramwajowego i trolejbusowego, a także taboru autobusowego spełniającego wymogi dla „ekologicznie czystych pojazdów” w rozumieniu Dyrektywy 2019/1161 zmieniającej dyrektywę 2009/33/WE. Nie oczekuje się, że działanie doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków i nie spowoduje poważnych i długoterminowych szkód dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym.</p> <p><u>DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD"</u></p> <p>1. W przypadku inwestycji publicznych działanie powinno być zgodne z kryteriami zielonych zamówień</p>

		<p>publicznych (np. opracowanie rachunku kosztów cyklu życia służącemu uwzględnieniu kosztów energetycznych i środowiskowych w całym cyklu życia pojazdu, łącznie z kosztem emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń; progi emisji dla ekologicznie czystych pojazdów lekkich (kategorie M1 - pojazdy do przewozu osób, mające nie więcej niż osiem miejsc oprócz siedzenia kierowcy; M2 - pojazdy zaprojektowane i wykonane do przewozu osób, mające więcej niż osiem miejsc oprócz siedzenia kierowcy i mające maksymalną masę całkowitą nieprzekraczającą 5 t; N1 - pojazdy zaprojektowane i wykonane do przewozu ładunków i mające maksymalną masę całkowitą nieprzekraczającą 3,5 t): 50 CO₂ g/km).</p> <p>2. Działanie powinno być zgodne z istniejącymi światowymi, krajowymi, regionalnymi lub lokalnymi planami ograniczenia zanieczyszczeń, w tym na przykład Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności, Krajowy Plan na rzecz Energii i Klimatu na lata 2021-2030, Ustawa Prawo Ochrony Środowiska, Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie.</p> <p>3. Działanie powinno być zgodne z właściwymi krajowymi i regionalnymi planami gospodarki odpadami i programem zapobiegania powstawaniu odpadów zgodnie z art. 28 dyrektywy 2008/98/WE zmienionej dyrektywą 2018/851/UE oraz, w stosownych przypadkach, właściwą krajową, regionalną lub lokalną strategią dotyczącą gospodarki o obiegu zamkniętym.</p> <p>4. Działanie powinno być zgodne z zasadami zrównoważonych produktów oraz hierarchią postępowania z odpadami, ze szczególnym uwzględnieniem zapobiegania powstawaniu odpadów.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania</p>	<p>Budowa, przebudowa i modernizacja infrastruktury na potrzeby transportu zbiorowego i komplementarnych form mobilność (ruch pieszy, rowerowy, oraz inne aktywne formy mobilności), w tym integracja różnych form mobilności w postaci centrów przesiadkowych dla</p>	<p>Nie przewiduje się, że realizacja projektowanych działań będzie w znacznym stopniu szkodliwa dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii. Zakładając, że inwestycje dotyczyć będą obszarów miejskich, a więc i tak już miejsc przekształconych antropogenicznie, ewentualne oddziaływania na bioróżnorodność (np. zwierzęta, rośliny) nie powinny być wyższe niż te wywierane przez środowiska miejskie. Potencjalnie można spodziewać się chwilowego i krótkotrwałego oddziaływania na różnorodność biologiczną wynikającego z budowy lub przebudowy infrastruktury (np. hałas, drgania mogące wywołać płoszenie zwierząt,</p>

Unii?	transportu publicznego	<p>których siedliska mogą znajdować się w pobliżu projektowanej inwestycji). W perspektywie długoterminowej, realizacja w/w działania może przyczynić się do poprawy jakości przestrzeni miejskiej, zmniejszając ewentualne oddziaływania, jakie wywołuje transport indywidualny. Można wskazać również niewielki pozytywny wpływ na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów w związku ze zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń do powietrza i ograniczeniem emisji hałasu.</p> <p>DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD"</p> <p>1. W przypadku inwestycji publicznych działanie powinno być zgodne z kryteriami zielonych zamówień publicznych (np. opracowanie mapy obszaru podlegającego budowie, przebudowie lub modernizacji, uwzględniającej ilość/zagęszczenie wszystkich gatunków roślin, rozwiązania dotyczące utrzymania obszarów pokrytych roślinnością, w tym nawadnianie, przycinanie roślin).</p> <p>2. Działanie powinno być zgodne z hierarchią minimalizowania, zgodnie z wytycznymi metodycznymi dotyczącymi przepisów art. 6 ust. 3 i 4 dyrektywy siedliskowej 92/43/EWG i innymi odpowiednimi wymogami przewidzianymi w dyrektywie siedliskowej i dyrektywie ptasiej (implementowany w przepisach krajowych m.in. przez obowiązującą Ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo Ochrony Środowiska czy też Ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody).</p> <p>3. W przypadku inwestycji, które kwalifikować będą się jako zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziałujące na środowisko, należy przeprowadzić ocenę oddziaływania na środowisko i wdrożyć wnioski z tej oceny (np. rozwiązania alternatywne, środki minimalizujące, kumulowanie oddziaływań).</p>
-------	------------------------	--

Priorytet - Spójna sieć transportowa

Rodzaje działań: Infrastruktura drogowa

Opis działania

W ramach działania przewiduje się realizację inwestycji dotyczących:

- budowy lub przebudowy dróg w celu ustanowienia niezbędnych połączeń do sieci TEN-T, przejść granicznych oraz innych gałęzi zrównoważonego transportu (np. terminali intermodalnych, węzłów kolejowych),
- budowa lub przebudowa dróg w celu umożliwienia wykonywania codziennych przewozów publicznego transportu

zbiorowego o charakterze użyteczności publicznej,
 –budowa obwodnic,
 –punktowe inwestycje poprawiające bezpieczeństwo ruchu drogowego,
 –rozwój Inteligentnych Systemów Transportowych,
 –budowa infrastruktury ładowania/ tankowania samochodów zeroemisyjnych, spełniającej wymogi Dyrektywy 2014/94/UE oraz zapewniającej niedyskryminacyjny dostęp dla wszystkich użytkowników – jeżeli nie ma możliwości finansowania inwestycji ze źródeł prywatnych lub z pomocy zwrotnej, a inwestycja uzasadniona jest analizą popytu wynikającą z odpowiedniego dokumentu planowania transportu.

Celem interwencji jest rozwój zrównoważonego, inteligentnego, multimodalnego transportu oraz jego integrację z siecią TEN-T.

Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny

Część 1 Lista kontrolna

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”		t a k	n i e	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
Łagodzenie zmian klimatu	Budowa infrastruktury drogowej	x		
	Przebudowa infrastruktury drogowej	x		
	Budowa infrastruktury ładowania / tankowania samochodów zeroemisyjnych		x	Działanie kwalifikuje się do objęcia go obszarem interwencji "Infrastruktura paliw alternatywnych". Zgodnie z Rozporządzeniem Ogólnym (CPR) oraz przepisami krajowymi, m.in. obowiązującej Ustawy z dnia 11 stycznia 2018 roku o elektromobilności i paliwach alternatywnych) w/w obszar można wykorzystać w odniesieniu do elementów działań związanych z interwencjami w zakresie paliw alternatywnych, w tym ładowania pojazdów elektrycznych, lub transportu publicznego), jeżeli cel działania jest zgodny z dyrektywą (UE) 2018/2001 w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych. Obszar ten scharakteryzowano współczynnikiem zmiany klimatu na poziomie 100%, zatem działanie to uznaje się za zgodne z zasadą w odniesieniu do tego celu.
Adaptacja do zmian klimatu	Budowa infrastruktury drogowej		x	Ze względu na charakter planowanych inwestycji (inwestycje w infrastrukturę drogową), w perspektywie długoterminowej działanie to nie powinno mieć znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami środka w całym jego cyklu życia, ze

			względu na swój charakter, i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w odniesieniu do odpowiedniego celu. Działania polegające na budowie nowych dróg powinny zakładać dostosowanie ich do zmian klimatu i występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych.
	Przebudowa infrastruktury drogowej	x	Ze względu na charakter planowanych inwestycji (inwestycje w infrastrukturę drogową), w perspektywie długoterminowej działanie to nie powinno mieć znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami środka w całym jego cyklu życia, ze względu na swój charakter, i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w odniesieniu do odpowiedniego celu. Działania polegające na przebudowie nowych dróg powinny zakładać dostosowanie ich do zmian klimatu i występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych.
	Budowa infrastruktury ładowania / tankowania samochodów zeroemisyjnych	x	Działanie kwalifikuje się do objęcia go obszarem interwencji "Infrastruktura paliw alternatywnych". Zgodnie z Rozporządzeniem Ogólnym (CPR) oraz przepisami krajowymi, m.in. obowiązującej Ustawy z dnia 11 stycznia 2018 roku o elektromobilności i paliwach alternatywnych) w/w obszar można wykorzystać w odniesieniu do elementów działań związanych z interwencjami w zakresie paliw alternatywnych, w tym ładowania pojazdów elektrycznych, lub transportu publicznego), jeżeli cel działania jest zgodny z dyrektywą (UE) 2018/2001 w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych. Obszar ten scharakteryzowano współczynnikiem zmiany klimatu na poziomie 100%, zatem działanie to uznaje się za zgodne z zasadą w odniesieniu do tego celu.
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Budowa infrastruktury drogowej	x	
	Przebudowa infrastruktury drogowej	x	
	Budowa infrastruktury ładowania / tankowania samochodów zeroemisyjnych	x	W ramach działania Infrastruktura drogowa przewiduje się inwestycje dotyczące budowy infrastruktury ładowania / tankowania samochodów zeroemisyjnych. Potencjalnie, na

			<p>etapie budowy w/w elementów infrastruktury może wystąpić na etapie budowy, zwiększone ryzyko przedostawania się zanieczyszczeń wraz ze spływającymi do wód (o ile takie znajdować się będą w pobliżu lokalizacji inwestycji) zanieczyszczeniami splukiwanymi z terenu robót. Ewentualne oddziaływania dotyczyć będą skali lokalnej, a po zakończeniu prac, charakter w/w możliwych oddziaływań powinien ustąpić. Ryzyko powinno zostać zminimalizowane, np. poprzez odpowiednie zabezpieczenie terenu robót (odwodnienia, systemy zbierania wód opadowych lub roztopowych), utrzymywanie w czystości i pełnej sprawności maszyn budowlanych. Przewiduje się, że po zrealizowaniu inwestycji, pośrednio, budowa infrastruktury ładowania / tankowania samochodów zeroemisyjnych będzie miała pozytywny wpływ na środowisko wodne. Wynikać on będzie ze zwiększenia w transporcie udziału pojazdów napędzanych paliwami alternatywnymi, co jest wspierane Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/94/UE z dnia 22 października 2014 r. w sprawie rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych (w Polsce: Ustawa z dnia 11 stycznia 2018 r. o elektromobilności i paliwach alternatywnych). Powinno to spowodować zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, z których część przenika potem do wód. Nie przewiduje się, że realizacja działań polegających na budowie infrastruktury ładowania / tankowania samochodów zeroemisyjnych będzie zagrażać dobremu stanowi środowiska wód morskich, ponieważ inwestycje zlokalizowane w ramach omawianego celu są zlokalizowane poza zasięgiem występowania wód morskich.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Budowa infrastruktury drogowej	x	
	Przebudowa infrastruktury drogowej	x	
	Budowa infrastruktury ładowania / tankowania samochodów zeroemisyjnych		x
			<p>Nie przewiduje się, aby realizacja inwestycji dotyczącej budowy infrastruktury ładowania / tankowania samochodów zeroemisyjnych mogła istotnie przyczynić się do zwiększenia ilości powstających odpadów. W 2017 roku</p>

			<p>opracowano dokument pn. „Krajowe ramy polityki rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych”. Przeprowadzono Prognozę Oddziaływania na Środowisko założonych w wyżej wymienionym dokumencie działań. Celem opracowania była analiza możliwego oddziaływania na poszczególne elementy środowiska założonych działań, ocena możliwości wystąpienia oddziaływań skumulowanych i analiza możliwości zastosowania rozwiązań alternatywnych. Przedmiotem ocen był także wpływ rozwoju elektromobilności na funkcjonowanie Krajowego Systemu Elektroenergetycznego (KSE). Wyniki analizy wskazywały na konieczność bieżącej modernizacji sieci elektroenergetycznych stosownie do stopnia rozwoju elektromobilności. Rozwój elektromobilności wyprzedzający postęp inwestycji i prac modernizacyjnych sieci elektroenergetycznych mógłby niekorzystnie wpływać na bezpieczeństwo funkcjonowania KSE. Realizacja większości działań wynikających z Krajowych ramy polityki rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych (w zakresie stacji ładowania) na etapie budowy może wywierać oddziaływania na powierzchnię ziemi (np. zajęciem terenu, przekształcenia terenu i ograniczenia w użytkowaniu). Związane z pracami budowlanymi będzie także ewentualne powstawanie odpadów. Powstaną wykopy, nasypy, przekopy, a grunty mogą być przemieszczane i zagęszczane. Część zmian przestrzennych zniknie po zakończeniu prac budowlanych, a ukształtowanie terenu zostanie przywrócone do stanu wyjściowego lub zbliżonego do otoczenia. W dokumencie nie wskazano, aby w perspektywie długoterminowej realizacja budowy infrastruktury ładowania / tankowania samochodów zeroemisyjnych mogła znacząco istotnie wpływać na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym przyczynić się do powstawania nadmiernych ilości odpadów. Większość z oddziaływań będzie miała charakter krótkoterminowy, ograniczony i uzależniony od rodzaju i wielkości działania. Planowane działania powinny zmierzać do ograniczania</p>
--	--	--	---

				wytwarzanie odpadów w trakcie budowy oraz usprawniać proces ponownego używania materiałów i poddawania ich wysokiej jakości recyklingowi dzięki ich selektywnemu usuwaniu za pomocą dostępnych systemów sortowania odpadów z budowy.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Budowa infrastruktury drogowej	x		
	Przebudowa infrastruktury drogowej	x		
	Budowa infrastruktury ładowania / tankowania samochodów zeroemisyjnych		x	Nie oczekuje się, aby działanie mogło doprowadzić do zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, ponieważ stanowi jeden z elementów kompleksowego planu transportu i jest zgodny z krajowym programem ograniczania zanieczyszczenia powietrza (Uchwała nr 34 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2019 r. w sprawie przyjęcia Krajowego programu ograniczania zanieczyszczenia powietrza). W celu wypromowania pojazdów elektrycznych i niskoemisyjnych jako środka transportu szczególnie w miastach, przewiduje się zastosowanie wielu korzyści dla użytkowników takich pojazdów, między innymi wprowadzenie systemu dopłat do zakupu pojazdów elektrycznych, zwolnienie od akcyzy samochodów osobowych elektrycznych oraz napędzanych wodorem, a także zwolnienie w okresie do 1 stycznia 2021 r. pojazdów hybrydowych plug - in, możliwość wjazdu do stref niskoemisyjnych, korzystanie z buspasów, bezpłatne parkowanie na publicznych płatnych parkingach, czy wprowadzenie tzw. taryfy „doliny nocnej”. Cele z zakresu infrastruktury do ładowania pojazdów elektrycznych i pojazdów CNG i LNG oraz tankowania wodoru, mają zostać osiągnięte przez dofinansowanie budowy publicznej infrastruktury do ładowania pojazdów elektrycznych i pojazdów CNG i LNG oraz tankowania wodoru, wyłączenie punktów ładowania energią elektryczną z obowiązku zapłaty podatku od nieruchomości, wsparcie wytwarzania i dystrybucji biokomponentów, biopaliw ciekłych lub innych paliw odnawialnych. Przyjęte w Krajowych ramach polityki rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych (ustawa z

				<p>dnia 11 stycznia 2018r. o elektromobilności i paliwach alternatywnych) oraz ustawa z dnia 25 sierpnia 2006r. o biokomponentach i biopaliwach ciekłych instrumenty stanowią wsparcie budowy infrastruktury paliw alternatywnych i rozwoju rynku pojazdów elektrycznych i niskoemisyjnych. Zakładając, że na etapie przygotowania do realizacji inwestycji zostaną uzyskane niezbędne decyzje (np. decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach, o ile będzie wymagana) i zostaną zastosowane odpowiednie środki zaradcze (np. zabezpieczanie placu budowy, odwodnienie i zabezpieczenie przed odpływem wód opadowych lub roztopowych z placu budowy do wód lub do gleby, stosowanie sprawnego technicznie sprzętu oraz innych warunków i uzgodnień wynikających z przeprowadzonych procedur), nie przewiduje się pogorszenia ogólnego stanu powietrza, wody lub gleby.</p>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Budowa infrastruktury drogowej	x		
	Przebudowa infrastruktury drogowej	x		
	Budowa infrastruktury ładowania / tankowania samochodów zeroemisyjnych		x	<p>Przewiduje się, że inwestycje wspierane ramach analizowanego działania prawdopodobnie będą miały pomijalnie mały wpływ na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów, co można stwierdzić biorąc pod uwagę na przykład prawdopodobną lokalizację inwestycji (tereny miejskie, zabudowane). Można wskazać natomiast niewielki pozytywny wpływ na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów w związku ze zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń do powietrza, wód i gleb, ograniczeniem emisji hałasu (wyjaśniono dalej). Potencjalny hałas i wibracje, mogące powstawać w trakcie użytkowania infrastruktury ładowania pojazdów elektrycznych i tankowania powinny zostać ograniczone, np. poprzez wprowadzenie ścian dźwiękochłonnych spełniających wymogi ustanowione w dyrektywie 2002/49/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 czerwca 2002r. odnosząca się do oceny i zarządzania poziomem hałasu w środowisku (której zapisy zaimplementowano m.in. w Ustawie Prawo Ochrony Środowiska), a poziom</p>

hałasu nie powinien przekraczać wartości określonych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

Etap 2. W odniesieniu do celów środowiskowych, w przypadku których w Etapie 1 udzielono odpowiedzi "tak", przeprowadza się ocenę merytoryczną oceny zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”

Część 2 Ocena merytoryczna

Pytania		nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?	Budowa infrastruktury drogowej	x	Nie oczekuje się, że realizacja działań dotyczących budowy infrastruktury drogowej doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych w perspektywie długoterminowej. Na etapie projektów budowy infrastruktury drogowej mogą zostać wygenerowane potencjalne emisje gazów cieplarnianych związane z ruchem ciężkich pojazdów. Potencjalne zwiększone emisje będą występować na etapie prac budowlanych i powinny ustąpić po ich zakończeniu. Przewidywanym rezultatem realizacji działania będzie podniesienie efektywności sieci transportowej. Budowa nowych dróg i obwodnic powinna umożliwić wyprowadzenie ruchu tranzytowego z miejscowości, co przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców i wzrostu bezpieczeństwa. W perspektywie długoterminowej (etap eksploatacji) przewiduje się, że realizacja inwestycji dotyczących budowy nowych dróg może przyczynić się co najmniej do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych w związku z intensywnym ruchem pojazdów (zwiększenie przepustowości dróg, zwiększenie płynności). Jednocześnie sama budowa nowych dróg nie przynosi istotnych zmian w emisji spalinowych. Efekt ograniczenia emisji gazów cieplarnianych osiągnąć jest głównie dzięki upłynnieniu ruchu, co prowadzi do zmniejszenia zużycia paliwa. W dokumencie "Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu Programu Budowy Dróg Krajowych na lata 2014 – 2023" wykazano, że znaczna ilość ciągów komunikacyjnych może powodować ponadnormatywne stężenia zanieczyszczeń powietrza (w analizie wykazano wyłącznie dwutlenek azotu), jednak ograniczają się one prawie zawsze do pasa drogowego, co potwierdzono na podstawie modelowania wykonanego w ramach w/w dokumentu.

		<p>Zastosowanie odpowiednich środków zaradczych, np. wprowadzanie zieleni przydrożnej; promowanie pojazdów napędzanych alternatywnymi paliwami, szczególnie w odniesieniu do pojazdów ciężarowych i autobusów (co w ramach poszczególnych priorytetów jest planowane do realizacji), czy też wyprowadzanie ruchu pojazdów poprzez obwodnice (w ramach działań związanych z budową infrastruktury drogowej), przywrócenie poprzedniego stanu siedlisk lub utworzenie nowych siedlisk, poprawa stanu pozostałych siedlisk proporcjonalnie do ewentualnych strat) powinno zminimalizować potencjalne negatywne oddziaływania na etapie eksploatacji. Można zatem stwierdzić, że przy odpowiednio prowadzonych pracach budowlanych i ujętych na etapie prac projektowych rozwiązań minimalizujących, realizacja działania nie powinna istotnie przyczynić się do znacznych emisji gazów cieplarnianych.</p> <p><u>DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD"</u></p> <p>1. W przypadku inwestycji publicznych działanie powinno być zgodne z kryteriami zielonych zamówień publicznych (np. przeprowadzenie procedury o udzielenie zamówienia zgodnie z kolejnością: wybór zespołu projektowego i wykonawców, opracowanie projektu technicznego i wymagań eksploatacyjnych, przebudowa drogi, użytkowanie drogi, utrzymanie i eksploatacja drogi, wycofanie z użytku; przeprowadzenie oceny cyklu życia głównych elementów drogi, pomiar śladu węglowego głównych elementów drogi, wykorzystanie materiałów spełniających, np. minimalny wymóg dotyczący zawartości materiałów z recyklingu – zgodnie z obowiązującymi normami ISO w zakresie, np. kruszyw, nawierzchni asfaltowej, nawierzchni betonowej, mieszanek związanych spoiwem hydraulicznym, gruntu stabilizowanego, obniżenie emisji z transportu materiałów ciężkich (kruszyw wykorzystywanych na potrzeby głównych elementów drogi); specyfikacja, zamówienie i wykorzystanie materiałów budowlanych o niskim</p>
--	--	---

		<p>wpływie na środowisko; uwzględnienie w projekcie nominalnego okresu użytkowania zmodernizowanej/przebudowanej drogi, np. trwałość 15 lat w przypadku warstwy wiążącej z możliwością skrócenia tego okresu do co najmniej 10 lat w przypadku szczególnych warunków (takich jak ostry klimat); 20 lat w przypadku warstwy podbudowy zasadniczej dla nawierzchni elastycznych/pósztywnych oraz w przypadku płyt betonowych dla nawierzchni sztywnych; 40 lat w przypadku podbudowy pomocniczej).</p> <p>2. W przypadku inwestycji infrastrukturalnych działania powinny być uodpornione na zmianę klimatu i zmiany środowiskowe (zgodnie z rekomendacjami Komisji Europejskiej w sprawie wytycznych dot. podniesienia odporności wrażliwych inwestycji infrastrukturalnych na zmiany klimatu inwestycje liniowe, w tym linie drogowe, stanowią przedsięwzięcia znajdujące się w grupie przedsięwzięć szczególnie narażonych na wpływ ekstremalnych czynników atmosferycznych ze względu na czasookres eksploatacyjny wynoszący powyżej 20 lat, kiedy to prawdopodobieństwo wystąpienia i konsekwencje zmian klimatycznych będą najbardziej odczuwalne.).</p> <p>3. Spełniono wymogi określone w odpowiedniej części przepisów Unii dotyczących środowiska (w szczególności ocen środowiskowych) i udzielono odpowiednich pozwoleń/zezwoleń.</p> <p>4. W przypadku inwestycji dotyczących budowy dróg, w przypadkach uwzględnionych w obowiązujących przepisach, należy przeprowadzić ocenę oddziaływania na środowisko i wdrożyć wnioski z tej oceny (rozwiązania alternatywne, działania minimalizujące, oddziaływania skumulowane, potencjalne oddziaływania transgraniczne).</p>
	Przebudowa infrastruktury drogowej	<p>x</p> <p>W przypadku inwestycji dotyczących przebudowy infrastruktury drogowej, ze względu na charakter działań, który dotyczy już istniejącej infrastruktury, nie oczekuje się, że doprowadzi to do znacznych emisji gazów cieplarnianych. Przewiduje się, że przebudowa sieci dróg pozwoli zoptymalizować ruch samochodów (upłynnienie ruchu) i obniżyć ryzyko potencjalnych wypadków i tym samym</p>

przedostawanie się zanieczyszczeń do wód lub do gleby (np. poprzez systemy kanalizacji deszczowej niewyposażonej w urządzenia podczyszczające). Pośrednio, działania dotyczące upłynnienia ruchu w wyniku przebudowy dróg, powinien przyczynić się co najmniej do częściowego ograniczenia emisji gazów cieplarnianych (poprzez zmniejszenia zużycia paliw). Przewiduje się, że poprawa infrastruktury drogowej pomiędzy i w miastach pozwoli zredukować emisji zanieczyszczeń (pyłowych, gazowych), a tym samym pośrednio przedostawania się tego typu zanieczyszczeń do ekosystemów wodnych oraz do atmosfery, gdzie w bezpośrednio w postaci kwaśnych deszczy lub pośrednio w wyniku spływu powierzchniowego wprowadzane są do wód. Nie należy zatem spodziewać się istotnego wpływu, pośredniego i bezpośredniego, na cel środowiskowy.

DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD"

1. W przypadku inwestycji publicznych działanie powinno być zgodne z kryteriami zielonych zamówień publicznych (np. przeprowadzenie procedury o udzielenie zamówienia zgodnie z kolejnością: wybór zespołu projektowego i wykonawców, opracowanie projektu technicznego i wymagań eksploatacyjnych, przebudowa drogi, użytkowanie drogi, utrzymanie i eksploatacja drogi, wycofanie z użytku; przeprowadzenie oceny cyklu życia głównych elementów drogi, pomiar śladu węglowego głównych elementów drogi, wykorzystanie materiałów spełniających, np. minimalny wymóg dotyczący zawartości materiałów z recyklingu – zgodnie z obowiązującymi normami ISO w zakresie, np. kruszyw, nawierzchni asfaltowej, nawierzchni betonowej, mieszanek związanych spoiwem hydraulicznym, gruntu stabilizowanego, obniżenie emisji z transportu materiałów ciężkich (kruszyw wykorzystywanych na potrzeby głównych elementów drogi); specyfikacja, zamówienie i wykorzystanie materiałów budowlanych o niskim wpływie na środowisko; uwzględnienie w projekcie nominalnego okresu użytkowania

		<p>zmodernizowanej/przebudowanej drogi, np. trwałość 15 lat w przypadku warstwy wiążącej z możliwością skrócenia tego okresu do co najmniej 10 lat w przypadku szczególnych warunków (takich jak ostry klimat); 20 lat w przypadku warstwy podbudowy zasadniczej dla nawierzchni elastycznych/półsztywnych oraz w przypadku płyt betonowych dla nawierzchni sztywnych; 40 lat w przypadku podbudowy pomocniczej).</p> <p>2. W przypadku inwestycji infrastrukturalnych działania powinny być uodpornione na zmianę klimatu i zmiany środowiskowe.</p> <p>3. W przypadku inwestycji dotyczących przebudowy dróg, w przypadkach uwzględnionych w obowiązujących przepisach, należy przeprowadzić ocenę oddziaływania na środowisko i wdrożyć wnioski z tej oceny (rozwiązania alternatywne, działania minimalizujące, oddziaływania skumulowane, potencjalne oddziaływania transgraniczne).</p>
<p>Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>	<p>Budowa infrastruktury drogowej</p>	<p>x</p> <p>Nie przewiduje się, realizacja działań dotyczących budowy dróg będzie zagrażać dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych. Potencjalnym prawdopodobieństwem wystąpienia negatywnego oddziaływania charakteryzują się przedsięwzięcia związane z budową odcinków infrastruktury drogowej, wymagającą przez to zajęcia dodatkowego terenu oraz prowadzenia głębokich wykopów i konieczności ich odwodnienia. Wiąże się to m.in. ze zwiększeniem ryzyka przedostawania się zanieczyszczeń w trakcie budowy drogi (awaria urządzeń, maszyn), która powinna ustąpić w chwili usunięcia awarii. Potencjalnie na etapie eksploatacji może dojść do awarii drogowej lub wypadku/stłuczki i spowodować wycieki substancji ropopochodnych, a następnie ich migrację do wód powierzchniowych lub przeciek poprzez grunt do wód gruntowych. Mieszanka substancji ropopochodnych i innych związków chemicznych z wodą spływającą z powierzchni drogi stanowi zagrożenie zwłaszcza dla otoczenia tras o dużym obciążeniu ruchem. W celu zapewnienia ochrony zasobów wodnych, na etapie prac projektowych i przygotowania do realizacji działań dotyczących</p>

budowy dróg uwzględnione powinny zostać parametry mające bezpośredni wpływ na jakość i stan zasobów wodnych i zastosowane odpowiednie środki zaradcze, np. stosowanie sprawnego technicznie sprzętu, wyłączanie sprzętu na czas postoju, wprowadzanie zieleni przydrożnej lub pasów zieleni, montaż urządzeń podczyszczających w przypadku ich braku (w uzasadnionych przypadkach). Prowadzone prace i odpowiednio zabezpieczone tereny robót, powinny ograniczyć ewentualne czynniki do krótkotrwałych i chwilowym oddziaływań, które ustąpią po zrealizowaniu inwestycji. Podsumowując, w perspektywie długoterminowej realizacja działania związanego z budową dróg nie powinno zagrażać dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych. Nie przewiduje się, że realizacja działań polegających na budowie infrastruktury drogowej będzie zagrażać dobremu stanowi środowiska wód morskich, ponieważ inwestycje zlokalizowane w ramach omawianego celu są zlokalizowane poza zasięgiem występowania wód morskich.

DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD"

1. W przypadku inwestycji publicznych działanie powinno być zgodne z kryteriami zielonych zamówień publicznych (np. przeprowadzenie procedury o udzielenie zamówienia zgodnie z kolejnością: wybór zespołu projektowego i wykonawców, opracowanie projektu technicznego i wymagań eksploatacyjnych, przebudowa drogi, użytkowanie drogi, utrzymanie i eksploatacja drogi, wycofanie z użytku; przeprowadzenie oceny cyklu życia głównych elementów drogi, pomiar śladu węglowego głównych elementów drogi, wykorzystanie materiałów spełniających, np. minimalny wymóg dotyczący zawartości materiałów z recyklingu – zgodnie z obowiązującymi normami ISO w zakresie, np. kruszyw, nawierzchni asfaltowej, nawierzchni betonowej, mieszanek związanych spoiwem hydraulicznym, gruntu stabilizowanego, obniżenie

		<p>emisji z transportu materiałów ciężkich (kruszyw wykorzystywanych na potrzeby głównych elementów drogi); specyfikacja, zamówienie i wykorzystanie materiałów budowlanych o niskim wpływie na środowisko; uwzględnienie w projekcie elementów kontrolujących zanieczyszczenie wód opadowych wraz z podaniem dowodów w postaci informacji i referencji dotyczących odpowiednich zamówień z ostatnich 5 lat, w ramach których zrealizowano powyższe elementy; uwzględnienie w projekcie rozwiązań za projekty systemów odwadniania obejmujących inżynierskie rozwiązania ekologiczne, np. opaski żwirowe, porośnięte trawą rowy, zbiorniki retencyjne).</p> <p>2. W przypadku inwestycji infrastrukturalnych inwestycje powinny zostać uodpornione na zmianę klimatu i zmiany środowiskowe.</p> <p>3. Nie przewiduje się, aby działanie istotnie w znaczący sposób wpływało na jednolite części wód (ani na uniemożliwienie osiągnięcia dobrego stanu lub realizacja nie może powodować znaczącego negatywnego wpływu na stan i potencjał jednolitych części wód, przez konkretną część wód, z którą jest on związany, lub przez inne części wód w tym samym dorzeczu) lub (ii) chronione siedliska i gatunki bezpośrednio uzależnione od wody.</p>
	Przebudowa infrastruktury drogowej	<p>x</p> <p>Znacznie mniejsze oddziaływanie, w porównaniu do działań dotyczących budowy dróg, będą powodowały projekty dotyczące przebudowy dróg. Będą one polegać na przebudowie istniejących elementów infrastruktury drogowej, które najczęściej już są wyposażone w urządzenia podczyszczające (np. separatory), zapewniające, przy odpowiedniej eksploatacji, odpowiednią ochronę zasobów wodnych. W celu zapewnienia ochrony zasobów wodnych, na etapie prac projektowych i przygotowania do realizacji działań dotyczących przebudowy dróg uwzględnione powinny zostać parametry mające bezpośredni wpływ na jakość i stan zasobów wodnych i zastosowane odpowiednie środki zaradcze, np. stosowanie sprawnego technicznie sprzętu, wyłączanie sprzętu na czas postoju, wprowadzanie zieleni przydrożnej lub pasów zieleni, montaż urządzeń podczyszczających w przypadku ich braku (w uzasadnionych przypadkach). Prowadzone prace</p>

		<p>i odpowiednio zabezpieczone tereny robót, powinny ograniczyć ewentualne czynniki do krótkotrwałych i chwilowym oddziaływań, które ustąpią po zrealizowaniu inwestycji.</p> <p>Podsumowując, w perspektywie długoterminowej realizacja działania związanego z przebudową dróg nie powinno zagrażać dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych. Nie przewiduje się, że realizacja działań polegających na przebudowie infrastruktury drogowej będzie zagrażać dobremu stanowi środowiska wód morskich, ponieważ inwestycje zlokalizowane w ramach omawianego celu są zlokalizowane poza zasięgiem występowania wód morskich.</p> <p>DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD"</p> <p>1. W przypadku inwestycji publicznych działanie powinno być zgodne z kryteriami zielonych zamówień publicznych (np. przeprowadzenie procedury o udzielenie zamówienia zgodnie z kolejnością: wybór zespołu projektowego i wykonawców, opracowanie projektu technicznego i wymagań eksploatacyjnych, przebudowa drogi, użytkowanie drogi, utrzymanie i eksploatacja drogi, wycofanie z użytku; przeprowadzenie oceny cyklu życia głównych elementów drogi, pomiar śladu węglowego głównych elementów drogi, wykorzystanie materiałów spełniających, np. minimalny wymóg dotyczący zawartości materiałów z recyklingu – zgodnie z obowiązującymi normami ISO w zakresie, np. kruszyw, nawierzchni asfaltowej, nawierzchni betonowej, mieszanek związanych spoiwem hydraulicznym, gruntu stabilizowanego, obniżenie emisji z transportu materiałów ciężkich (kruszyw wykorzystywanych na potrzeby głównych elementów drogi); specyfikacja, zamówienie i wykorzystanie materiałów budowlanych o niskim wpływie na środowisko; uwzględnienie w projekcie elementów kontrolujących zanieczyszczenie wód opadowych wraz z podaniem dowodów w postaci informacji i referencji dotyczących odpowiednich</p>
--	--	--

		<p>zamówień z ostatnich 5 lat, w ramach których zrealizowano powyższe elementy; uwzględnienie w projekcie rozwiązań za projekty systemów odwadniania obejmujących inżynierskie rozwiązania ekologiczne, np. opaski żwirowe, porośnięte trawą rowy, zbiorniki retencyjne).</p> <p>2. W przypadku inwestycji infrastrukturalnych inwestycje powinny zostać uodpornione na zmianę klimatu i zmiany środowiskowe.</p> <p>3. Realizacja projektów drogowych nie może powodować znaczącego negatywnego wpływu na stan i potencjał jednolitych części wód lub (ii) chronione siedliska i gatunki bezpośrednio uzależnione od wody.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>	<p>Budowa infrastruktury drogowej</p>	<p>x</p> <p>W dokumencie "Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu Programu Budowy Dróg Krajowych na lata 2014 – 2023" wykazano, że znaczna ilość ciągów komunikacyjnych może powodować ponadnormatywne stężenia zanieczyszczeń powietrza (w analizę wykazano wyłącznie dwutlenek azotu), jednak ograniczają się one prawie zawsze do pasa drogowego, co potwierdzono na podstawie modelowania wykonanego w ramach w/w dokumentu. W przypadku wód mogą to być potencjalne emisje gazów i pyłów emitowanych zarówno na etapie budowy jak i późniejszej eksploatacji nowej drogi. Do gleb potencjalnie emitowane mogą być metale ciężkie (głównie na etapie eksploatacji).</p> <p>Promowanie transportu zrównoważonego i korzystanie z usług zbiorowego transportu prawdopodobnie powinno obniżyć potencjalne emisje. Zakłada się, że planowane działanie zapewni kontynuację działań w zakresie usprawnienia sieci dróg poprzez dalsze dowiązywanie jej do sieci TEN-T oraz ważnych węzłów logistycznych. Budowa nowych dróg (w tym obwodnic) umożliwi dodatkowo wyprowadzenie ruchu tranzytowego z miejscowości, co przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców, wzrostu bezpieczeństwa i redukcji emisji zanieczyszczeń. Zastosowanie odpowiednich środków zaradczych, np. wprowadzanie zieleni przydrożnej; promowanie pojazdów napędzanych alternatywnymi paliwami, szczególnie w odniesieniu do pojazdów ciężarowych i autobusów</p>

		<p>(co w ramach poszczególnych priorytetów jest planowane do realizacji), czy też wyprowadzanie ruchu pojazdów poprzez obwodnice (w ramach działań związanych z budową infrastruktury drogowej) powinno zminimalizować potencjalne negatywne oddziaływania na etapie eksploatacji. Można zatem stwierdzić, że przy odpowiednio prowadzonych pracach budowlanych i ujętych na etapie prac projektowych rozwiązań minimalizujących, realizacja działania nie powinna istotnie przyczynić się do znacznych emisji gazów cieplarnianych.</p> <p><u>DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD"</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. W przypadku inwestycji publicznych działanie powinno być zgodne z kryteriami zielonych zamówień publicznych. 2. W przypadku inwestycji infrastrukturalnych inwestycje powinny zostać uodpornione na zmianę klimatu i zmiany środowiskowe. 3. Podejmowane działania powinny być zgodne z istniejącymi światowymi, krajowymi, regionalnymi lub lokalnymi planami ograniczenia zanieczyszczeń. 4. W trakcie prowadzonych prac projektowych i przedprojektowych oraz na etapie realizacji, działania powinny być prowadzone w sposób zgodny z najlepszymi dostępnymi technikami (BAT) lub z dokumentami referencyjnymi dotyczącymi najlepszych dostępnych technik. 5. Nie przewiduje się, aby działanie istotnie w znaczący sposób wpływało na jednolite części wód (ani na uniemożliwienie osiągnięcia dobrego stanu lub realizacja nie może powodować znaczącego negatywnego wpływu na stan i potencjał jednolitych części wód, przez konkretną część wód, z którą jest on związany, lub przez inne części wód w tym samym dorzeczu) lub (ii) chronione siedliska i gatunki bezpośrednio uzależnione od wody.
--	--	---

	Przebudowa infrastruktury drogowej	<p>x</p> <p>Nie oczekuje się, że realizacja działań dotyczących przebudowy dróg doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. Potencjalne zwiększone emisji zanieczyszczeń do powietrza (np. pyły, gazy), do wody (bezpośrednio wraz ze spływem wód opadowych lub roztopowych) lub do gleby (nieszczelne rowy, wycieki paliw i przesączenie do gruntu) mogą wystąpić głównie na etapie realizacji inwestycji, jednak ten charakter oddziaływań ograniczony jest do miejsca prowadzenia przebudowy i zasadniczo powinien ustąpić po jej zakończeniu. Na etapie realizacji inwestycji (budowa, przebudowa, modernizacja) może dojść do potencjalnego uwalniania zanieczyszczeń do powietrza (gazy cieplarniane, pyły), wody lub gleb (potencjalne wycieki olejów, paliw, smarów). Potencjalne oddziaływania będą mieć charakter lokalny i występować wyłącznie na etapie prac budowlanych i powinny ustąpić po ich zakończeniu. Realizacja inwestycji dotyczących przebudowy dróg nie powinna wpłynąć na ogólny stan powietrza, wody lub gleby. Pośrednio pozytywnie, realizacja działania może wpłynąć na zwiększenie liczby wykonywanych przewozów publicznego transportu, przy jednoczesnym zmniejszeniu się transportu indywidualnego i w ten sposób zminimalizowane może zostać ewentualne ryzyko wypadków, awarii oraz wzmożonego ruchu i związanej z tym emisji zanieczyszczeń. Po zakończeniu inwestycji, w wyniku przebudowy dróg i w konsekwencji podniesienia ich sprawności , emisja zanieczyszczeń w stosunku do aktualnego stanu powinna zostać zmniejszona. Obecne doświadczenia związane z nowymi technologiami budowy obiektów drogowych wskazują na to, że bezpośrednie oddziaływanie w czasie przebudowy drogi na powierzchnię ziemi i glebę ograniczy się praktycznie do pasa kilkudziesięciu metrów od osi drogi w obie strony.</p> <p><u>DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNA OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD"</u></p> <p>1. W przypadku inwestycji publicznych działanie powinno być zgodne z kryteriami zielonych</p>
--	------------------------------------	--

		<p>zamówień publicznych.</p> <p>2. W przypadku inwestycji infrastrukturalnych inwestycje powinny zostać uodpornione na zmianę klimatu i zmiany środowiskowe.</p> <p>3. Podejmowane działania powinny być zgodne z istniejącymi światowymi, krajowymi, regionalnymi lub lokalnymi planami ograniczenia zanieczyszczeń.</p> <p>4. W trakcie prowadzonych prac projektowych i przedprojektowych oraz na etapie realizacji, działania powinny być prowadzone w sposób zgodny z najlepszymi dostępnymi technikami (BAT) lub z dokumentami referencyjnymi dotyczącymi najlepszych dostępnych technik.</p> <p>5. Nie przewiduje się, aby działanie istotnie w znaczący sposób wpływało na jednolite części wód (ani na uniemożliwienie osiągnięcia dobrego stanu lub realizacja nie może powodować znaczącego negatywnego wpływu na stan i potencjał jednolitych części wód, przez konkretną część wód, z którą jest on związany, lub przez inne części wód w tym samym dorzeczu) lub (ii) chronione siedliska i gatunki bezpośrednio uzależnione od wody.</p>
<p>Przejsie na gospodarke o obiegu zamknietym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do</p>	<p>Budowa infrastruktury drogowej</p>	<p>x</p> <p>Realizacja działania związanego z budową dróg prawdopodobnie spowoduje powstawaniu wykopów i odkładanie mas ziemnych. W związku z tym można spodziewać się, że część nadmiarów mas ziemnych nie będą nadawały się do ponownego wykorzystania. Będą one wymagały przygotowania odpowiednich terenów do ich czasowego gromadzenia przed ostatecznym zagospodarowaniem, zgodnie z Ustawą o odpadach i towarzyszących jej Rozporządzeniach wykonawczych. W przypadku mas ziemnych wydobywanych z gruntów niespoistych, uzyskany materiał będzie można wykorzystać, minimalizując w ten sposób ilość materiałów mogących stanowić odpad. Działania tego typu zmniejszają powierzchnie niezbędne do składowania odpadów, wpłyną także na zmniejszenie uciążliwości towarzyszących ruchowi pojazdów transportowych. Nie prognozuje się wystąpienia odpadów niebezpiecznych. Podczas eksploatacji nowych dróg przewiduje się występowanie szlamów powstających podczas czyszczenia urządzeń podczyszczających wody opadowe lub roztopowe. Ich utylizacja powinna odbywać się zgodnie z</p>

<p>poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>		<p>obowiązującymi przepisami, w tym Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy. Do realizacji inwestycji powinny być wykorzystywane w pierwszej kolejności kruszywa wydobywane ze złóż już istniejących. Eksploatacja nowych złóż powinna odbywać się z jak najmniejszą presją na środowisko, po uprzednim wykonaniu oceny oddziaływania na środowisko dla poszczególnych inwestycji związanych z wydobyciem i produkcją kruszyw. Na podstawie powyższej analizy można stwierdzić, że realizacja przedsięwzięć dotyczących budowy dróg nie spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym oraz nie doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków. Realizacja inwestycji nie doprowadzi również do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów. Potencjalnie powstające odpady generowane będą wyłącznie na etapie budowy dróg, natomiast na etapie eksploatacji przewiduje się że będą to w większości zawiesiny i szlamy usuwane okresowo z urządzeń podczyszczających wody opadowe lub roztopowe, co stanowi typowe działanie eksploatacyjne i utrzymaniowe dróg.</p> <p><u>DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD"</u></p> <p>1. W przypadku inwestycji publicznych działanie powinno być zgodne z kryteriami zielonych zamówień publicznych (np. przeprowadzenie procedury o udzielenie zamówienia zgodnie z kolejnością: wybór zespołu projektowego i wykonawców, opracowanie projektu technicznego i wymagań eksploatacyjnych, przebudowa drogi, użytkowanie drogi, utrzymanie i eksploatacja drogi, wycofanie z użytku; przeprowadzenie oceny cyklu życia głównych elementów drogi, pomiar śladu węglowego głównych elementów drogi,</p>
---	--	---

		<p>wykorzystanie materiałów spełniających, np. minimalny wymóg dotyczący zawartości materiałów z recyklingu – zgodnie z obowiązującymi normami ISO w zakresie, np. kruszyw, nawierzchni asfaltowej, nawierzchni betonowej, mieszanek związanych spoiwem hydraulicznym, gruntu stabilizowanego, obniżenie emisji z transportu materiałów ciężkich (kruszyw wykorzystywanych na potrzeby głównych elementów drogi); specyfikacja, zamówienie i wykorzystanie materiałów budowlanych o niskim wpływie na środowisko; przedstawienie planu utrzymania i renowacji, obejmującego na przykład koszty, odstępny między pracami związanymi z utrzymaniem/modernizacją, plan zagęszczenia ruchu; w przypadku wymogu przeprowadzenia obliczenia śladu węglowego, oferent przygotowuje dokument zawierający zagadnienia, np. odsetka urobku i odpadów z budowy i rozbiórki poddanych recyklingowi i ponownie wykorzystanych na placu budowy i poza placem budowy).</p> <p>2. W przypadku inwestycji infrastrukturalnych inwestycje powinny zostać uodpornione na zmianę klimatu i zmiany środowiskowe.</p> <p>3. Podejmowane działania powinny być zgodne z istniejącymi światowymi, krajowymi, regionalnymi lub lokalnymi planami ograniczenia zanieczyszczeń.</p> <p>4. Prowadzenie prac projektowych i przedprojektowych oraz na etapie realizacji, przy zachowaniu przepisów Prawa budowlanego, przepisów o drogach publicznych (Ustawa o drogach) oraz przepisów odrębnych, a także ustaleń Polskich Norm i w szczególności obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie.</p> <p>5. Realizowane działanie powinno być zgodne z zasadami zrównoważonych produktów oraz hierarchią postępowania z odpadami, ze szczególnym uwzględnieniem zapobiegania powstawaniu odpadów; ewentualne ilości przewidywanych powstających substancji i odpadów, w tym sposób ich utylizacji, powinny zostać uwzględnione na etapie uzyskiwania</p>
--	--	--

		<p>stosowanych zgód i decyzji.</p> <p>6. Działanie powinno zapewnić skuteczne i efektywne wykorzystanie odpadów w miejscu ich powstania (np. wydobytych mas ziemnych).</p>
	<p>Przebudowa infrastruktury drogowej</p>	<p>x</p> <p>W ramach przedsięwzięć dotyczących przebudowy infrastruktury drogowej można spodziewać się podobnych oddziaływań jak w przypadku budowy dróg, tj. powstawania odpadów w związku z wydobywaniem mas ziemnych lub rozbiórki istniejących dróg, choć ich ilość powinna być znacząco mniejsza w porównaniu do inwestycji w budowę dróg. Podczas przebudowy powstaną nadmiary mas ziemnych, pozyskana ziemia będzie wymagała przygotowania odpowiednich terenów do ich czasowego gromadzenia. Ewentualna utylizacja odpadów powinna odbywać się zgodnie z obowiązującymi przepisami, w tym Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy. Nie przewiduje się zatem, że realizacja działań dotyczących przebudowy dróg doprowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym.</p> <p><u>DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD"</u></p> <p>1. W przypadku inwestycji publicznych działanie powinno być zgodne z kryteriami zielonych zamówień publicznych (np. przeprowadzenie</p>

		<p>procedury o udzielenie zamówienia zgodnie z kolejnością: wybór zespołu projektowego i wykonawców, opracowanie projektu technicznego i wymagań eksploatacyjnych, przebudowa drogi, użytkowanie drogi, utrzymanie i eksploatacja drogi, wycofanie z użytku; przeprowadzenie oceny cyklu życia głównych elementów drogi, pomiar śladu węglowego głównych elementów drogi, wykorzystanie materiałów spełniających, np. minimalny wymóg dotyczący zawartości materiałów z recyklingu – zgodnie z obowiązującymi normami ISO w zakresie, np. kruszyw, nawierzchni asfaltowej, nawierzchni betonowej, mieszanek związanych spoiwem hydraulicznym, gruntu stabilizowanego, obniżenie emisji z transportu materiałów ciężkich (kruszyw wykorzystywanych na potrzeby głównych elementów drogi); specyfikacja, zamówienie i wykorzystanie materiałów budowlanych o niskim wpływie na środowisko; przedstawienie planu utrzymania i renowacji, obejmującego na przykład koszty, odstępy między pracami związanymi z utrzymaniem/modernizacją, plan zagęszczenia ruchu; w przypadku wymogu przeprowadzenia obliczenia śladu węglowego, oferent przygotowuje dokument zawierający zagadnienia, np. odsetka urobku i odpadów z budowy i rozbiórki poddanych recyklingowi i ponownie wykorzystanych na placu budowy i poza placem budowy).</p> <p>2. W przypadku inwestycji infrastrukturalnych inwestycje powinny zostać uodpornione na zmianę klimatu i zmiany środowiskowe.</p> <p>3. Podejmowane działania powinny być zgodne z istniejącymi światowymi, krajowymi, regionalnymi lub lokalnymi planami ograniczenia zanieczyszczeń.</p> <p>4. Prowadzenie prac projektowych i przedprojektowych oraz na etapie realizacji, przy zachowaniu przepisów Prawa budowlanego, przepisów o drogach publicznych (Ustawa o drogach) oraz przepisów odrębnych, a także ustaleń Polskich Norm i w szczególności obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie.</p>
--	--	---

		<p>5. Realizowane działania powinny być zgodne z zasadami zrównoważonych produktów oraz hierarchią postępowania z odpadami, ze szczególnym uwzględnieniem zapobiegania powstawaniu odpadów; ewentualne ilości przewidywanych powstających substancji i odpadów, w tym sposób ich utylizacji, powinny zostać uwzględnione na etapie uzyskiwania stosowanych zgód i decyzji.</p> <p>6. Działanie powinno zapewnić skuteczne i efektywne wykorzystanie odpadów w miejscu ich powstania (np. wydobytych mas ziemnych).</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	<p>Budowa infrastruktury drogowej</p>	<p>x</p> <p>Potencjalne niekorzystne oddziaływanie na bioróżnorodność jest zróżnicowane w zależności od zakresu i konkretnej lokalizacji inwestycji i może wynikać głównie z budowy infrastruktury drogowej. Potencjalne oddziaływanie na bioróżnorodność roślin i zwierząt oraz ich siedliska może nastąpić przede wszystkim na etapie realizacji inwestycji, poprzez zajęcie arealu siedliska pod pas drogowy (wycinka drzew i krzewów), przemieszczanie dużych ilości mas ziemnych, składowanie materiałów budowlanych, płoszenie zwierząt, zwiększoną emisję zanieczyszczeń i hałasu. Do pogorszenia jakości siedlisk doprowadzić może również wycinanie drzew i krzewów oraz naruszenie reżimu wodnego. Na etapie eksploatacji inwestycji drogowych może wystąpić oddziaływanie o charakterze pośrednim związane z zanieczyszczeniem środowiska wodno-glebowego, zaburzeniem stosunków wodnych, co będzie miało istotny wpływ na siedliska hydrogeniczne, których jakość warunkowana jest poziomem zasilenia w wodę. Przywołując planowane projekty dot. inwestycji drogowych wynikające z Programu Budowy Dróg Krajowych na lata 2014 – 2023, dla którego sporządzono prognozę oddziaływania na środowisko, można przypuszczać, że drogi wojewódzkie realizowane w ramach planowanych działań będą miały co najmniej taki sam lub niższy wpływ na analizowany komponent środowiska. W ramach w/w Programu opracowano szczegółowe analizy w zakresie wpływu realizacji Programu na korytarze ekologiczne, jak też gatunki i siedliska chronione stanowiące przedmioty ochrony obszarów Natura 2000, w odniesieniu do</p>

		<p>Dyrektywy ws. ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory i Dyrektywy ws. ochrony dzikiego ptactwa. Oddziaływania mogące potencjalnie wystąpić na etapie realizacji i eksploatacji powinny zostać zminimalizowane poprzez zastosowanie środków zaradczych, np. wycinka drzew tylko w przypadkach uzasadnionych, stosowanie ekranów izolujących lub porośniętych roślinnością oraz poprzez respektowanie i spełnienie wymagań i warunków określonych w wymienionych Dyrektywach. Projekty współfinansowane ze środków UE, w decyzjach o środowiskowych uwarunkowaniach, powinny oceniać wpływ na obszary Natura 2000 na podstawie aktualnych planów zadań ochronnych i planów ochrony. Nie przewiduje się, że realizacja działań dotyczących budowy dróg będzie w znacznym stopniu szkodliwa i degradująca ogólny stan i odporność ekosystemów lub będzie szkodliwa dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii. Należy podkreślić wniosek płynący ze sporządzonej Prognozy do w/w Programu Budowy Dróg, tj. korzyści z realizacji Programu. Biorąc pod uwagę fakt braku możliwości wystarczającego zabezpieczenia istniejących ciągów drogowych przed ich znaczącym negatywnym wpływem zarówno na ludzi, jak i na przyrodę ożywioną stwierdzono, że jedyną możliwością zniwelowania negatywnego oddziaływania jest wyprowadzenie ruchu poza tereny zabudowane. Również w odniesieniu do przyrody ożywionej obciążenie dróg istniejących przyczyni się znacząco do zminimalizowania ich oddziaływania, przede wszystkim na korzyść ekologiczne. Na podstawie przeprowadzonych analiz na poziomie strategicznym, nie stwierdzono żadnego korytarza drogowego, który byłby jako całość nieakceptowany pod względem oddziaływania na środowisko, a w szczególności na obszary sieci Natura 2000. Oceniono, że zastosowanie działań minimalizujących w odpowiednim zakresie, uszczegółowionym po weryfikacji terenowej, zapewni skuteczne ograniczenie oddziaływania do poziomu nieznaczącego. Realizacja Programu jako całości nie wpłynie znacząco na obszary Natura</p>
--	--	--

		<p>2000, choć nie można uniknąć pewnych kolizji konkretnych inwestycji.</p> <p>DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD"</p> <p>1. W przypadku inwestycji publicznych działanie powinno być zgodne z kryteriami zielonych zamówień publicznych (np. przeprowadzenie procedury o udzielenie zamówienia zgodnie z kolejnością: wybór zespołu projektowego i wykonawców, opracowanie projektu technicznego i wymagań eksploatacyjnych, przebudowa drogi, użytkowanie drogi, utrzymanie i eksploatacja drogi, wycofanie z użytku; przeprowadzenie oceny cyklu życia głównych elementów drogi, pomiar śladu węglowego głównych elementów drogi, wykorzystanie materiałów spełniających, np. minimalny wymóg dotyczący zawartości materiałów z recyklingu – zgodnie z obowiązującymi normami ISO w zakresie, np. kruszyw, nawierzchni asfaltowej, nawierzchni betonowej, mieszanek związanych spoiwem hydraulicznym, gruntu stabilizowanego, obniżenie emisji z transportu materiałów ciężkich (kruszyw wykorzystywanych na potrzeby głównych elementów drogi); specyfikacja, zamówienie i wykorzystanie materiałów budowlanych o niskim wpływie na środowisko; opracowanie planu integracji ze środowiskiem, w zakresie np. mapy placu budowy, wskazującej rodzaj, lokalizację oraz ilość/zagęszczenie wszystkich gatunków roślin (uwzględnia się jedynie nieinwazyjne i rodzime gatunki roślin); przedstawienie parametrów dotyczących podłoża wykorzystywanego jako gleba/kompost/podłoża uprawne oraz ich głębokość, wykorzystanie ściółki, wysiew nasion trawy; zaplanowanie środków mające na celu przeciwdziałanie erozji gleby zarówno po założeniu okrywy roślinnej, jak i przed jej założeniem; zakup i wykorzystanie materiałów budowlanych o małym wpływie na środowisko oraz weryfikacja ich wydajności; zarządzanie łańcuchem dostaw w celu zapewnienia zgodności ze wszystkimi właściwymi systemami oceny i certyfikacji dróg, np. CEEQUAL lub Greenroads).</p>
--	--	--

		<p>2. W przypadku inwestycji infrastrukturalnych inwestycje powinny zostać uodpornione na zmianę klimatu i zmiany środowiskowe.</p> <p>3. Podejmowane działania powinny być zgodne z istniejącymi światowymi, krajowymi, regionalnymi lub lokalnymi planami ograniczenia zanieczyszczeń.</p> <p>4. Prowadzenie prac projektowych i przedprojektowych oraz na etapie realizacji, przy zachowaniu przepisów Prawa budowlanego, przepisów o drogach publicznych (Ustawa o drogach) oraz przepisów odrębnych, a także ustaleń Polskich Norm i w szczególności obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie.</p> <p>5. Działanie dotyczące budowy dróg powinny być zgodne z hierarchią minimalizowania (zgodnie z wytycznymi metodycznymi dotyczącymi przepisów art. 6 ust. 3 i 4 dyrektywy siedliskowej 92/43/EWG) i innymi odpowiednimi wymogami przewidzianymi w dyrektywie siedliskowej i dyrektywie ptasiej.</p> <p>6. Działania dotyczące budowy dróg, w zależności od parametrów technicznych, powinny zostać objęte oceną oddziaływania na środowisko.</p>
	Przebudowa infrastruktury drogowej	<p>Znacznie mniejsze oddziaływanie, w porównaniu do działań dotyczących budowy dróg, będą powodowały projekty dotyczące przebudowy dróg, gdyż będą one polegać na przebudowie istniejących elementów infrastruktury drogowej, które w odniesieniu do których najczęściej już przeprowadzono ocenę oddziaływania na środowisko i dla których uzyskano niezbędne dokumentacji.</p> <p>x Należy się zatem spodziewać, że ich eksploatacja spełnia wymagania Dyrektywy ws. ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory oraz Dyrektywy ws. ochrony dzikiego ptactwa i nie jest sprzeczna z jej zapisami. Realizacja działań dotyczących przebudowy dróg może wprawdzie na etapie realizacji (prac budowlanych) powodować potencjalne negatywne oddziaływania, np. przekształcenia szaty roślinnej znajdującej się w pasie podlegającym przebudowaniu, wycinka drzew czy też likwidacja roślinności trawiasto-zielnej. W</p>

		<p>trakcie trwania prac, wjazdu ciężkiego sprzętu roślinność ta może ulec zniszczeniu jednak w kolejnych okresach wegetacyjnych, po zakończeniu budowy, powinna się odnowić. W trakcie eksploatacji drogi jej wpływ na roślinność będzie mógł obejmować tereny bezpośrednio przylegające do drogi. Jednak stopień wpływu będzie wynikać z obciążenia ruchem pojazdów samochodowych.</p> <p>DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD"</p> <p>1. W przypadku inwestycji publicznych działanie powinno być zgodne z kryteriami zielonych zamówień publicznych (np. przeprowadzenie procedury o udzielenie zamówienia zgodnie z kolejnością: wybór zespołu projektowego i wykonawców, opracowanie projektu technicznego i wymagań eksploatacyjnych, przebudowa drogi, użytkowanie drogi, utrzymanie i eksploatacja drogi, wycofanie z użytku; przeprowadzenie oceny cyklu życia głównych elementów drogi, pomiar śladu węglowego głównych elementów drogi, wykorzystanie materiałów spełniających, np. minimalny wymóg dotyczący zawartości materiałów z recyklingu – zgodnie z obowiązującymi normami ISO w zakresie, np. kruszyw, nawierzchni asfaltowej, nawierzchni betonowej, mieszanek związanych spoiwem hydraulicznym, gruntu stabilizowanego, obniżenie emisji z transportu materiałów ciężkich (kruszyw wykorzystywanych na potrzeby głównych elementów drogi); specyfikacja, zamówienie i wykorzystanie materiałów budowlanych o niskim wpływie na środowisko; opracowanie planu integracji ze środowiskiem, w zakresie np. mapy placu budowy, wskazującej rodzaj, lokalizację oraz ilość/zagęszczenie wszystkich gatunków roślin (uwzględnia się jedynie nieinwazyjne i rodzime gatunki roślin); przedstawienie parametrów dotyczących podłoża wykorzystywanego jako gleba/kompost/podłoża uprawne oraz ich głębokość, wykorzystanie ściółki, wysiew nasion trawy; zaplanowanie środka mające na celu przeciwdziałanie erozji gleby zarówno po założeniu okrywy roślinnej, jak i przed jej założeniem; zakup i</p>
--	--	--

		<p>wykorzystanie materiałów budowlanych o małym wpływie na środowisko oraz weryfikacja ich wydajności; zarządzanie łańcuchem dostaw w celu zapewnienia zgodności ze wszystkimi właściwymi systemami oceny i certyfikacji dróg, np. CEEQUAL lub Greenroads).</p> <p>2. W przypadku inwestycji infrastrukturalnych inwestycje powinny zostać uodpornione na zmianę klimatu i zmiany środowiskowe.</p> <p>3. Podejmowane działania powinny być zgodne z istniejącymi światowymi, krajowymi, regionalnymi lub lokalnymi planami ograniczenia zanieczyszczeń.</p> <p>4. Prowadzenie prac projektowych i przedprojektowych oraz na etapie realizacji, przy zachowaniu przepisów Prawa budowlanego, przepisów o drogach publicznych (Ustawa o drogach) oraz przepisów odrębnych, a także ustaleń Polskich Norm i w szczególności obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie.</p> <p>5. Działanie dotyczące budowy dróg powinny być zgodne z hierarchią minimalizowania (zgodnie z wytycznymi metodycznymi dotyczącymi przepisów art. 6 ust. 3 i 4 dyrektywy siedliskowej 92/43/EWG) i innymi odpowiednimi wymogami przewidzianymi w dyrektywie siedliskowej i dyrektywie ptasiej.</p> <p>6. Działania dotyczące budowy dróg, w zależności od parametrów technicznych, powinny zostać objęte oceną oddziaływania na środowisko.</p>
--	--	---

Priorytet - Spójna sieć transportowa

Rodzaje działań: Ponadregionalna infrastruktura kolejowa

Opis działania

W ramach działania przewiduje się rozwój infrastruktury sieci kolejowej, w tym inwestycje:

- kompleksowe inwestycje obejmujące przebudowę, modernizację lub rewitalizację wybranych odcinków linii kolejowych na kompleksowej sieci TEN-T oraz komplementarnie połączeń prowadzących do sieci TEN-T, w tym łączących PW z regionami ościennymi zapewniając włączenie w krajową i międzynarodową sieć kolejową.
- inwestycje w infrastrukturę obsługi podróżnych, w tym dworców, wraz z jej dostosowaniem do potrzeb osób o ograniczonej mobilności oraz wyposażeniem w stanowiska parkowania rowerów.

Inwestycje przyczynią się do podniesienia parametrów technicznych linii, zwiększenie prędkości i częstotliwości przewozów przy zachowaniu bezpieczeństwa ruchu, unowocześnienie infrastruktury i dostosowanie jej do potrzeb osób o ograniczonej mobilności oraz poprawa multimodalnej integracji transportu wpłynie na większą

konkurencyjność oferty przewozowej. Oczekiwany rezultatem będzie zwiększenie udziału transportu kolejowego w przewozach w skali regionalnej, makroregionalnej i krajowej, tak towarowych jak i pasażerskich. Spodziewane przeniesienie części ruchu z dróg na tory, stworzy lepsze warunki do prowadzenia działalności gospodarczej, przybliży rynki pracy i dostępność ośrodków miejskich oferujących usługi publiczne wyższego rzędu, oraz wywrze pozytywny wpływ na stan środowiska naturalnego.

Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny

Część 1 Lista kontrolna

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”		tak	nie	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
		Łagodzenie zmian klimatu	Przebudowa, modernizacja lub rewitalizacja wybranych odcinków linii kolejowych na kompleksowej sieci TEN-T	

			<p>taki uznaje się go za zgodny z zasadą w odniesieniu do analizowanego celu.</p>
	<p>Przebudowa, modernizacja lub rewitalizacja wybranych odcinków linii kolejowych poza kompleksową siecią TEN-T</p>	<p>x</p>	<p>Planowane działania kwalifikuje się do objęcia obszarem interwencji „Inne nowo wybudowane lub rozbudowane linie kolejowe” ze współczynnikiem zmiany klimatu na poziomie 40%. Celem działań jest zwiększenie roli sektora kolejowego w systemie transportowym, którego oddziaływanie w kontekście emisji gazów cieplarnianych jest mniejsze aniżeli pozostałych sektorów transportu (w szczególności transportu drogowego). Zwiększenie udziału transportu kolejowego w przewozach osobowych i towarowych jest niezbędne dla transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu. Oczekiwanym rezultatem będzie zwiększenie udziału transportu kolejowego w przewozach w skali regionalnej, makroregionalnej i krajowej, tak towarowych jak i pasażerskich. Inwestycje przyczynią się do podniesienia parametrów technicznych linii, zwiększenie prędkości i częstotliwości przewozów przy zachowaniu bezpieczeństwa ruchu, unowocześnienie infrastruktury i dostosowanie jej do potrzeb osób o ograniczonej mobilności oraz poprawa multimodalnej integracji transportu wpłynie na większą konkurencyjność oferty przewozowej. Oczekiwane rezultaty powinny zostać osiągnięte przez zastosowanie dopasowanych i adekwatnych rozwiązań, norm, materiałów i wymagań na etapie przygotowania inwestycji w zakresie projektowania, budowy i utrzymania infrastruktury kolejowej. Jednym z istotnych elementów transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu jest zwiększenie udziału transportu kolejowego w przewozach osobowych i towarowych. W Prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu „PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. – zamierzenia inwestycyjne na lata 2021-2030 z perspektywą do 2040 roku” wskazano, że realizacja inwestycji dotyczących budowy/rozbudowy linii kolejowych będzie miała pośredni pozytywny wpływ na przeciwdziałanie zmianom klimatu. Transport kolejowy stanowi jeden z najbardziej ekologicznych środków transportu. Jego negatywne oddziaływanie na środowisko w kontekście m.in. emisji dwutlenku węgla jest znacznie niższe niż w przypadku transportu drogowego czy lotniczego, a bezpośredni wpływ na klimat w tym ujęciu ma przede wszystkim stosowanie trakcji spalinowej. Przy założeniu, że realizacja nowych odcinków sieci kolejowej oraz modernizacja istniejących, docelowo doprowadzi do zwiększenia udziału tej gałęzi transportu w przewozach osób i towarów, pośredni</p>

			<p>wpływ pozytywny zostanie osiągnięty poprzez zmniejszenie udziału w przewozach gałęzi transportu o wysokiej emisyjności. Pośredni wpływ pozytywny nastąpi również w wyniku elektryfikacji trakcji spalinowych, charakteryzujących się lokalnie większą emisyjnością niż trakcja elektryczna. Podsumowując, realizacja planowanych inwestycji nie powinna istotnie wpływać na analizowany cel środowiskowy – adaptacja do zmian klimatu.</p>
	<p>Inwestycje w infrastrukturę obsługi podróżnych, w tym dworców, wraz z jej dostosowaniem do potrzeb osób o ograniczonej mobilności oraz wyposażeniem w stanowiska parkowania rowerów</p>	x	<p>Zgodnie z Planem adaptacji infrastruktury kolejowej do zmian klimatu, modernizacja dworców kolejowych, poprzez stosowanie energooszczędnych rozwiązań, należy do działań zmniejszających wpływ na klimat. Najważniejszym celem modernizacji dworców jest zapewnienie wysokiej efektywności energetycznej obiektów w zakresie zmniejszenia zapotrzebowania na energię, jak i ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, wprowadzanie takich rozwiązań wiąże się także z oszczędnościami finansowymi. W zakres takich modyfikacji zalicza się: podniesienie skuteczności izolacji cieplnej ścian, dachów, okien i drzwi, wprowadzanie nowoczesnych instalacji w budynku – takich jak ogrzewanie, wentylacja, klimatyzacja czy instalacje wodnokanalizacyjne i elektryczne (np. energooszczędne oświetlenie obiektu). Dużą rolę odgrywają także zaawansowane systemy sterowania, pozwalające na oszczędne gospodarowanie zasobami. W przypadku budowy mogą wystąpić typowe dla tego typu prac oddziaływania (związane z prowadzonymi pracami budowlanymi), w tym emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do atmosfery. Charakter tych działań będzie zależał jednak od czasu prowadzenia prac budowlanych i nie powinien mieć wpływu na ogólny stan klimatu. Podsumowując, realizacja planowanych działań nie powinna istotnie wpływać na analizowany cel środowiskowych, zarówno bezpośrednio jak i pośrednio, w całym jego cyklu życia i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w stosunku do celu środowiskowego łagodzenie zmian klimatu.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu</p>	<p>Przebudowa, modernizacja lub rewitalizacja wybranych odcinków linii kolejowych na kompleksowej sieci TEN-T</p>	x	<p>Projektowane działanie kwalifikuje się do objęcia obszarem interwencji "Nowo wybudowane lub rozbudowane linie kolejowe - sieć kompleksowa TEN-T", ze współczynnikiem zmiany klimatu na poziomie 100% (zgodnie z Rozporządzeniem Ogólnym (CPR)). Oczekiwanym rezultatem będzie zwiększenie udziału transportu kolejowego w przewozach w skali regionalnej, makroregionalnej i krajowej, tak towarowych jak i pasażerskich. Inwestycje przyczynią się do podniesienia parametrów technicznych linii, zwiększenie prędkości i częstotliwości przewozów przy zachowaniu bezpieczeństwa ruchu, unowocześnienie infrastruktury i</p>

			<p>dostosowanie jej do potrzeb osób o ograniczonej mobilności oraz poprawa multimodalnej integracji transportu wpłynie na większą konkurencyjność oferty przewozowej. Oczekiwane rezultaty powinny zostać osiągnięte przez zastosowanie dopasowanych i adekwatnych rozwiązań, norm, materiałów i wymagań na etapie przygotowania inwestycji w zakresie projektowania, budowy i utrzymania infrastruktury kolejowej. Jednym z istotnych elementów transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu jest zwiększenie udziału transportu kolejowego w przewozach osobowych i towarowych. Dodatkowo realizowany jest program "Zielona Kolej", którego celem jest osiągnięcie 85% energii z OZE w transporcie kolejowym do 2030 r., który dotyczy poziomu całego kraju. Transport kolejowy posiada bowiem cechy, które sprawiają, że może on stanowić podstawę wsparcia dla procesu transformacji polskiego transportu w kierunku niskoemisyjności. Wśród nich wymienić należy przede wszystkim wysoki stopień elektryfikacji, a także dedykowany, regulowany i „zamknięty” system elektroenergetyczny. Podsumowując, działanie jest monitorowane jako wspierający cel związany ze zmianą klimatu o współczynniku 100 % i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w odniesieniu do analizowanego celu.</p>
	<p>Przebudowa, modernizacja lub rewitalizacja wybranych odcinków linii kolejowych poza kompleksową siecią TEN-T</p>		<p>Planowane działania kwalifikuje się do objęcia obszarem interwencji „Inne nowo wybudowane lub rozbudowane linie kolejowe” ze współczynnikiem zmiany klimatu na poziomie 40%. Celem działań jest zwiększenie roli sektora kolejowego w systemie transportowym, którego oddziaływanie w kontekście emisji gazów cieplarnianych jest mniejsze aniżeli pozostałych sektorów transportu (w szczególności transportu drogowego). Zwiększenie udziału transportu kolejowego w przewozach osobowych i towarowych jest niezbędne dla transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu. Oczekiwany rezultatem będzie zwiększenie udziału transportu kolejowego w przewozach w skali regionalnej, makroregionalnej i krajowej, tak towarowych jak i pasażerskich. Inwestycje przyczynią się do podniesienia parametrów technicznych linii, zwiększenie prędkości i częstotliwości przewozów przy zachowaniu bezpieczeństwa ruchu, unowocześnienie infrastruktury i dostosowanie jej do potrzeb osób o ograniczonej mobilności oraz poprawa multimodalnej integracji transportu wpłynie na większą konkurencyjność oferty przewozowej. Oczekiwane rezultaty powinny zostać osiągnięte przez zastosowanie dopasowanych i adekwatnych rozwiązań, norm, materiałów i wymagań na etapie przygotowania inwestycji w zakresie projektowania, budowy i</p>

				<p>utrzymania infrastruktury kolejowej. Jednym z istotnych elementów transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu jest zwiększenie udziału transportu kolejowego w przewozach osobowych i towarowych. W Prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu „PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. – zamierzenia inwestycyjne na lata 2021-2030 z perspektywą do 2040 roku” wskazano, że realizacja inwestycji dotyczących budowy/rozbudowy linii kolejowych będzie miała pośredni pozytywny wpływ na przeciwdziałanie zmianom klimatu. Transport kolejowy stanowi jeden z najbardziej ekologicznych środków transportu. Jego negatywne oddziaływanie na środowisko w kontekście m.in. emisji dwutlenku węgla jest znacznie niższe niż w przypadku transportu drogowego czy lotniczego, a bezpośredni wpływ na klimat w tym ujęciu ma przede wszystkim stosowanie trakcji spalinowej. Przy założeniu, że realizacja nowych odcinków sieci kolejowej oraz modernizacja istniejących, docelowo doprowadzi do zwiększenia udziału tej gałęzi transportu w przewozach osób i towarów, pośredni wpływ pozytywny zostanie osiągnięty poprzez zmniejszenie udziału w przewozach gałęzi transportu o wysokiej emisyjności. Pośredni wpływ pozytywny nastąpi również w wyniku elektryfikacji trakcji spalinowych, charakteryzujących się lokalnie większą emisyjnością niż trakcja elektryczna. Podsumowując, realizacja planowanych inwestycji nie powinna istotnie wpływać na analizowany cel środowiskowy – adaptacja do zmian klimatu.</p>
	Inwestycje w infrastrukturę obsługi podróżnych, w tym dworców, wraz z jej dostosowaniem do potrzeb osób o ograniczonej mobilności oraz wyposażeniem w stanowiska parkowania rowerów		x	<p>Rozpatrując inwestycje dotyczące infrastruktury obsługi podróżnych, w tym dworców, wraz z jej dostosowaniem do potrzeb osób o ograniczonej mobilności oraz wyposażeniem w stanowiska parkowania rowerów należy przypuszczać, że ich wpływ będzie podobny jak w przypadku wpływu na cel środowiskowy łagodzenie zmian klimatu. Ze względu na charakter przewidywanych działań, realizacja projektowanych inwestycji nie powinna istotnie wpływać na analizowany cel środowiskowy, zarówno bezpośrednio jak i pośrednio, w całym jego cyklu życia i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w stosunku do celu środowiskowego adaptacja do zmian klimatu.</p>
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Przebudowa, modernizacja lub rewitalizacja wybranych odcinków linii		x	

	kolejowych na kompleksowej sieci TEN-T			
	Przebudowa, modernizacja lub rewitalizacja wybranych odcinków linii kolejowych poza kompleksową siecią TEN-T			
	Inwestycje w infrastrukturę obsługi podróżnych, w tym dworców, wraz z jej dostosowaniem do potrzeb osób o ograniczonej mobilności oraz wyposażeniem w stanowiska parkowania rowerów	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Przebudowa, modernizacja lub rewitalizacja wybranych odcinków linii kolejowych na kompleksowej sieci TEN-T	x		
	Przebudowa, modernizacja lub rewitalizacja wybranych odcinków linii kolejowych poza kompleksową siecią TEN-T			
	Inwestycje w infrastrukturę obsługi podróżnych, w tym dworców,		x	Ze względu na charakter działania nie przewiduje się, aby wywierał on znaczący istotny wpływ na cel środowiskowy gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling, zarówno w perspektywie krótko- jak i długoterminowej, pośrednio lub bezpośrednio.

	wraz z jej dostosowaniem do potrzeb osób o ograniczonej mobilności oraz wyposażeniem w stanowiska parkowania rowerów		Charakter działań może wiązać się ze zwiększonym zapotrzebowaniem na surowce budowlane (etap prac budowlanych, modernizacyjnych). Zapotrzebowanie na surowce budowlane i związane z tym powstawanie odpadów nie będzie jednak większe od typowych ilości generowanych w trakcie podobnych prac. Na etapie projektowania jak i budowy należy przewidzieć zasady gospodarki cyrkularnej, m.in. poprzez ograniczenie powstawania odpadów i minimalizowania zużycia naturalnych kruszyw poprzez wtórne wykorzystania starego tłuczni. Można zatem stwierdzić, że realizacja działania nie będzie miała znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami środka w całym jego cyklu życia, ze względu na swój charakter, i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w odniesieniu do odpowiedniego celu.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Przebudowa, modernizacja lub rewitalizacja wybranych odcinków linii kolejowych na kompleksowej sieci TEN-T	x	Przewiduje się, że realizacja zaplanowanych działań nie doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. Na etapie realizacji inwestycji (przebudowa, modernizacja) może dojść do potencjalnego uwalniania zanieczyszczeń do powietrza (gazy cieplarniane, pyły), wody lub gleb (potencjalne wycieki olejów, paliw, smarów). Potencjalne oddziaływania będą mieć charakter lokalny i występować wyłącznie na etapie prac budowlanych i/lub ewentualnych awarii. Po usunięciu awarii potencjalne negatywne oddziaływanie powinno ustąpić. Omawiane działanie bardziej ukierunkowane jest na modernizację/rewitalizację niż przebudowę, zatem przewiduje się zmniejszenie emisji zanieczyszczeń w stosunku do aktualnego stanu w związku z prawdopodobnym zmniejszeniem udziału transportu samochodowego na korzyść transportu kolejowego, co powinno spowodować zmniejszenie ilości dwutlenku węgla generowanego w trakcie ruchu pojazdów samochodowych. W Prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu „PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. – zamierzenia inwestycyjne na lata 2021-2030 z perspektywą do 2040 roku” wskazano, że 77% wszystkich projektów przewidzianych w Planie charakteryzuje się brakiem lub niskim ryzykiem oddziaływania na wody. W odniesieniu do powietrza, poprawa stanu infrastruktury powinna wpłynąć na ogólną płynność i prędkość ruchu kolejowego, co pozytywnie powinno wpłynąć na poprawę szeroko pojętej efektywności energetycznej, minimalizując wzrost zapotrzebowania na nią, wynikający z prognozowanego zwiększenia natężenia ruchu kolejowego i jednocześnie ograniczać emisję zanieczyszczeń.
	Przebudowa,	x	Działalność wspierana w ramach środka nie ma znaczącego

	modernizacja lub rewitalizacja wybranych odcinków linii kolejowych poza kompleksową siecią TEN-T			<p>przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy. Na podstawie analiz wykonanych w ramach przeprowadzonej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu „PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. – zamierzenia inwestycyjne na lata 2021-2030 z perspektywą do 2040 roku”, zgodnie z dyrektywą 2001/42/WE, stwierdzono, że ładunki zanieczyszczeń wprowadzane przez transport kolejowy bezpośrednio do powietrza są niewielkie. Dodatkowo elektryfikacja kolejnych linii kolejowych prowadzi do dalszego zmniejszenia tego oddziaływania. Podobnie niewielkie będą ładunki zanieczyszczeń emitowanych do środowiska glebowego i wodnego tj. pyłów (produktów ścierania szyn i elementów pociągów), a także niewielkie ilości smarów i olejów, płynów hamulcowych. Modernizacja linii kolejowych ogólnie przyczyni się do ograniczenia tego wpływu. Planowane inwestycje kolejowe doprowadzą do promocji transportu kolejowego, w efekcie czego zwiększy się jego udział w transporcie towarów i osób w skali kraju (w tym makroregionu Polska Wschodnia oraz regionu mazowieckiego regionalnego), co pozytywnie przyczyni się do poprawy jakości powietrza.</p>
	Inwestycje w infrastrukturę obsługi podróżnych, w tym dworców, wraz z jej dostosowaniem do potrzeb osób o ograniczonej mobilności oraz wyposażeniem w stanowiska parkowania rowerów		x	<p>Nie przewiduje się, aby w perspektywie długoterminowej realizacja zaplanowanych działań dotyczących inwestycji w infrastrukturę obsługi podróżnych, w tym dworców, wraz z jej dostosowaniem do potrzeb osób o ograniczonej mobilności oraz wyposażeniem w stanowiska parkowania rowerów mogła powodować negatywny wpływ na środowisko, w tym na powietrze, wody lub gleby. Wprawdzie na etapie budowy lub modernizacji może dojść do potencjalnych emisji zanieczyszczeń (pyły, gazy) do atmosfery, a stamtąd do wód lub do gleby (i wód gruntowych), to emisje te nie powinny być większe od typowych w podobnych inwestycjach. Ewentualne zwiększone emisje dotyczyć będą głównie etapu prac budowlanych lub remontowych (modernizacyjnych), a na etapie eksploatacji (użytkowania), np. dworców nie powinno dochodzić do istotnych wpływów na cel środowiskowych "Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola".</p>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Przebudowa, modernizacja lub rewitalizacja wybranych odcinków linii kolejowych na kompleksowej sieci TEN-T		x	

	Przebudowa, modernizacja lub rewitalizacja wybranych odcinków linii kolejowych poza kompleksową siecią TEN-T			
	Inwestycje w infrastrukturę obsługi podróżnych, w tym dworców, wraz z jej dostosowaniem do potrzeb osób o ograniczonej mobilności oraz wyposażeniem w stanowiska parkowania rowerów		x	<p>Nie przewiduje się, że realizacja projektowanych działania będzie w znacznym stopniu szkodliwa dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub będzie szkodliwa dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii. Potencjalnie w zakresie inwestycji w infrastrukturę obsługi podróżnych (np. dworce), ze względu na ewentualne prace budowlane (budowa, modernizacja), może dojść do potencjalnego negatywnego oddziaływania. Można spodziewać się, że przeważająca większość w/w inwestycji usytuowana będzie w obszarach miejskich, gdzie ewentualne oddziaływania dotknąć mogą lokalnej roślinności i skupisk np. drzew. Potencjalne oddziaływania, związane np. z koniecznością wycinki drzew, winny zostać uwzględnione na etapie uzyskiwania decyzji środowiskowych lub w trakcie procedury uzyskiwania pozwolenia na budowę/przebudowę. Punktowo może dojść do płoszenia zwierząt w wyniku zanieczyszczenia hałasem, rozjeżdżanie terenu przez pojazdy budowlane, czasowe fizyczne zajęcie terenu. Będą to oddziaływania krótkoterminowe i lokalne. Należy jednak podkreślić, że oddziaływania te mogą być zminimalizowane poprzez respektowanie ogólnie obowiązujących przepisów prawa i zaleceń wynikających z dobrych praktyk w zakresie realizacji tego typu inwestycji. Oddziaływanie to jednak powinno zostać zminimalizowane w chwili zakończenia realizacji inwestycji i nie wywierać znacznego i szkodliwego oddziaływania dla dobrego stanu i odporności ekosystemów, siedlisk i gatunków. Należy mieć na uwadze warunek, że projekty współfinansowane ze środków UE, w decyzjach o środowiskowych uwarunkowaniach, powinny oceniać wpływ na obszary Natura 2000 na podstawie aktualnych planów zadań ochronnych i planów ochrony.</p>
Etap 2. W odniesieniu do celów środowiskowych, w przypadku których w Etapie 1 udzielono odpowiedzi "tak", przeprowadza się ocenę merytoryczną oceny zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”				
<i>Część 2 Ocena merytoryczna</i>				
Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne		

<p>Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich:</p> <p>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</p> <p>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</p> <p>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>	<p>Przebudowa, modernizacja lub rewitalizacja wybranych odcinków linii kolejowych na kompleksowej sieci TEN-T</p>	<p>x</p> <p>Nie przewiduje się, aby działanie zagrażało dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub dobremu stanowi środowiska wód morskich, gdyż planowane inwestycje dotyczą już istniejących obiektów. Zgodnie z dokumentacją „PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. – zamierzenia inwestycyjne na lata 2021-2030 z perspektywą do 2040 roku”, prawidłowo eksploatowana infrastruktura kolejowa nie jest istotnym elementem generującym oddziaływania na wody powierzchniowe i podziemne. Przykładowo, w zakresie substancji zanieczyszczających w wodach opadowych lub roztopowych (zawiesina ogólna, węglowodory ropopochodne), stwierdzono brak przekroczeń wartości dopuszczalnych: 100 mg/l i 15 mg/l odpowiednio dla zawiesiny ogólnej i węglowodorów ropopochodnych. W około 94% próbek badanych pod kątem zawiesiny ogólnej nie stwierdzono przekroczeń wartości dopuszczalnych. Około 83% próbek badanych w zakresie stężenia węglowodorów ropopochodnych uzyskało wynik niższy niż 0,2 mg/l. Z kolei w innym dokumencie pn. „Przegląd inwestycji kolejowych 2014-2020 w zakresie możliwości i skali oddziaływania na Jednolite Części Wód Powierzchniowych, PKP 2014” dokonano analizy blisko 200 przedsięwzięć związanych z budową, przebudową lub remontem infrastruktury kolejowej. Pod uwagę brano zmiany, np. długości umocnień skarp brzegów i dna, przekładania/zmiany ich biegu, odmulenia. Analiza wykazała praktycznie ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych JCWP. Projekty modernizacyjne, polegające jedynie na przebudowie elementów istniejącej infrastruktury (liniowej, punktowej), cechują się najmniejszym prawdopodobieństwem oddziaływania (również na pozostałe komponenty środowiska). W związku z powyższym można stwierdzić, że w perspektywie długoterminowej, realizacja planowanych działań dotyczących przebudowy, modernizacji lub rewitalizacji wybranych odcinków linii kolejowych na kompleksowej sieci TEN-T lub poza nią, nie powinna istotnie wpływać</p>
--	---	---

		<p>na cel środowiskowy związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami środka w całym jego cyklu życia i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w odniesieniu do odpowiedniego celu.</p> <p><u>DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD"</u></p> <p>1. W przypadku inwestycji publicznych działanie powinno być zgodne z kryteriami zielonych zamówień publicznych (np. stosowanie urządzeń oczyszczających wody spływające z przebudowanych lub modernizowanych budowli kolejowych (zgodnie z par. 3 pkt. 1 wg Dz. U. 1998 nr 151 poz. 987), w postaci separatora i osadników, o ile zastosowanie mają stosowne przepisy Ustawy z dnia 20 lipca 2017r. Prawo Wodne oraz przepisy Rozporządzenia z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych; uwzględnienie wymagań dotyczących wywozu i unieszkodliwiania przez wykwalifikowaną firmę, posiadającą odpowiedni sprzęt i zezwolenie na wykonywanie tych prac, osadów i odpady powstałe wskutek oczyszczania wód; uwzględnienie w rozwiązaniach projektowych przebudowywanych lub modernizowanych odcinków linii kolejowych, o ile to uzasadnione, np. zbiorników retencyjnych, zbiorników infiltracyjno-retencyjnych lub zbiorniki infiltracyjnych).</p> <p>2. W przypadku inwestycji infrastrukturalnych inwestycje powinny zostać uodpornione na zmianę klimatu i zmiany środowiskowe.</p> <p>3. Nie przewiduje się, aby działanie istotnie w znaczący sposób wpływało na jednolite części wód (ani na uniemożliwienie osiągnięcia dobrego stanu lub realizacja nie może powodować znaczącego negatywnego wpływu na stan i potencjał jednolitych części wód, przez konkretną część wód, z którą jest on związany, lub przez inne</p>
--	--	---

		<p>części wód w tym samym dorzeczu) lub (ii) chronione siedliska i gatunki bezpośrednio uzależnione od wody.</p>
	<p>Inwestycje w infrastrukturę obsługi podróżnych, w tym dworców, wraz z jej dostosowaniem do potrzeb osób o ograniczonej mobilności oraz wyposażeniem w stanowiska parkowania rowerów</p>	<p>x</p> <p>Nie oczekuje się, że realizacja działań o charakterze inwestycji w infrastrukturę obsługi podróżnych w tym dworców, wraz z jej dostosowaniem do potrzeb osób o ograniczonej mobilności oraz wyposażeniem w stanowiska parkowania rowerów może istotnie negatywnie wpływać na analizowany cel środowiskowy. Potencjalnym znaczącym negatywnego oddziaływania mogą charakteryzować się przedsięwzięcia związane z ewentualną budową lub modernizacją (głównie na te inwestycje ukierunkowane jest działanie). Wiąże się to m.in. ze zwiększeniem ryzyka przedostawania się zanieczyszczeń (potencjalne awarie - wycieki substancji ropopochodnych), a także ich migracja do wód powierzchniowych lub przeciek poprzez grunt do wód gruntowych. Znacznie mniejsze oddziaływanie będą powodowały natomiast projekty modernizacyjne, polegające jedynie na przebudowie elementów obsługi podróżnych, gdyż dotyczyć będą już istniejących obiektów. W celu zapewnienia ochrony zasobów wodnych, na etapie prac projektowych i przygotowania do realizacji projektów odznaczających się głównym potencjalnym bezpośrednim oddziaływaniem, uwzględnione powinny zostać parametry mające bezpośredni wpływ na jakość i stan zasobów wodnych. Wyżej opisane potencjalne oddziaływania wystąpią wyłącznie w miejscu realizacji inwestycji, a odpowiednio prowadzone prace i zabezpieczone tereny robót, powinny ograniczyć do krótkotrwałych i chwilowych oddziaływań, które ustąpią po zrealizowaniu inwestycji. W związku z powyższym można stwierdzić, że w perspektywie długoterminowej realizacja planowanych działań nie będzie zagrażać dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub dobremu stanowi środowiska wód morskich.</p> <p><u>DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ</u></p>

		<p><u>OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD"</u></p> <p>1. W przypadku inwestycji publicznych działanie powinno być zgodne z kryteriami zielonych zamówień publicznych (np. zarządzanie placem budowy – zaplanowanie technologii minimalizujących ilość wód opadowych przedostających się do wód lub gruntu; uwzględnienie w dokumentacji projektowej urządzeń do retencjonowania wód z obiektów obsługi podróżnych i podczyszczania tych wód przed zrzutem do odbiornika).</p> <p>2. W przypadku inwestycji infrastrukturalnych inwestycje powinny zostać uodpornione na zmianę klimatu i zmiany środowiskowe.</p> <p>3. Nie przewiduje się, aby działanie istotnie w znaczący sposób wpływało na jednolite części wód (ani na uniemożliwienie osiągnięcia dobrego stanu lub realizacja nie może powodować znaczącego negatywnego wpływu na stan i potencjał jednolitych części wód, przez konkretną część wód, z którą jest on związany, lub przez inne części wód w tym samym dorzeczu) lub (ii) chronione siedliska i gatunki bezpośrednio uzależnione od wody.</p>
<p>Przejsięcie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub</p>	<p>Przebudowa, modernizacja lub rewitalizacja wybranych odcinków linii kolejowych na kompleksowej sieci TEN-T</p>	<p>x</p> <p>Działanie nie doprowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania odpadów, jak również do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego i pośredniego korzystania z zasobów naturalnych. W trakcie ewentualnych prac budowlanych (na etapie przebudowy, modernizacji lub rewitalizacji) mogą powstawać odpady, ale nie będą to ilości znaczące. Charakter działań może wiązać się ze zwiększonym zapotrzebowaniem na surowce budowlane (etap prac budowlanych-przebudowa, modernizacyjnych). Zapotrzebowanie na surowce budowlane i związane z tym powstawanie odpadów nie będzie jednak większe od typowych ilości generowanych w trakcie podobnych prac. Na etapie projektowanie jak i budowy należy przewidzieć zasady gospodarki cyrkularnej, m.in. poprzez ograniczenie powstawania odpadów i minimalizowania zużycia naturalnych kruszyw poprzez wtórne wykorzystania starego tłucznia. Postępowanie z odpadami powinno odbywać się</p>

<p>pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków, lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>			<p>zgodnie z obowiązującymi przepisami w tym zakresie. Wymiar związany z gospodarką o obiegu zamkniętym, w tym z: zapobieganiem powstawaniu odpadów, ich recyklingiem, efektywnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, zostanie również uwzględniony w ramach opracowania dokumentacji przedprojektowej oraz projektowej, w tym np. decyzjach środowiskowych, pozwoleniu na prace budowlane. Podsumowując, nie należy spodziewać się znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub że działanie doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków, lub realizacja inwestycji spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym.</p>
	<p>Przebudowa, modernizacja lub rewitalizacja wybranych odcinków linii kolejowych poza kompleksową siecią TEN-T</p>	<p><u>DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD"</u></p> <p>W przypadku inwestycji publicznych działanie powinno być zgodne z kryteriami zielonych zamówień publicznych (np. zarządzanie placem budowy – minimalizacja ilości powstających odpadów lub zmaksymalizowanie ponownego wykorzystania urobku lub gleby).</p> <p>2. W przypadku inwestycji infrastrukturalnych inwestycje powinny zostać uodpornione na zmianę klimatu i zmiany środowiskowe.</p> <p>3. Działania powinny być zgodne z hierarchią minimalizowania (zgodnie z wytycznymi metodycznymi dotyczącymi przepisów art. 6 ust. 3 i 4 dyrektywy siedliskowej 92/43/EWG) i innymi odpowiednimi wymogami przewidzianymi w dyrektywie siedliskowej i dyrektywie ptasiej.</p>	
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że</p>	<p>Przebudowa, modernizacja lub rewitalizacja wybranych odcinków linii kolejowych na kompleksowej sieci TEN-T</p>	<p>x</p> <p>Planowane przedsięwzięcia dotyczą następującego zakresu prac: przebudowa, modernizacja lub rewitalizacja wybranych odcinków linii kolejowych na kompleksowej sieci</p>	

<p>środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>		<p>TEN-T lub poza nią. Wymienione przedsięwzięcia dotyczą już istniejących obiektów. Można przyjąć, że na etapie ich wcześniejszej realizacji opracowano stosowane dokumenty (np. dokumentacja pozwolenia na budowę, decyzje środowiskowe) i poddano analizie ich potencjału wpływ na środowisko. W tym kontekście warto podkreślić, iż obowiązujący w Polsce system prawny nie dopuszcza realizacji inwestycji, które mogłyby znacząco oddziaływać na przedmioty ochrony Natura 2000. W dokumencie „PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. – zamierzenia inwestycyjne na lata 2021-2030 z perspektywą do 2040 roku” przeprowadzono analizę dotyczącą potencjalnego wpływu na bioróżnorodność inwestycji z zakresu np. modernizacji czy przebudowy istniejącej infrastruktury kolejowej. Analiza wykazała, że modernizacja infrastruktury kolejowej (liniowej i punktowej), w przeciwieństwie do budowy nowych linii kolejowych, cechuje się nieznacznym potencjalnym wpływem na obszary chronione. Wobec powyższych uwarunkowań, na etapie oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć, inwestor będzie zobowiązany do przedstawienia ewentualnych wariantów alternatywnych, a jeśli nie będą one możliwe do realizacji, będzie można zastosować odstępstwo ustawowe, tylko i wyłącznie, jeżeli zostanie wykazane, iż przedsięwzięcie stanowi inwestycję celu publicznego. Dodatkowo należy mieć na uwadze warunek, że projekty współfinansowane ze środków UE, w decyzjach o środowiskowych uwarunkowaniach, powinny oceniać wpływ na obszary Natura 2000 na podstawie aktualnych planów zadań ochronnych i planów ochrony.</p>
	<p>Przebudowa, modernizacja lub rewitalizacja wybranych odcinków linii kolejowych poza kompleksową siecią TEN-T</p>	<p><u>DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD"</u></p> <p>1. W przypadku inwestycji publicznych działanie powinno być zgodne z kryteriami zielonych zamówień publicznych (np. określenie podejść w zakresie niższych emisji hałasu; określenie podejść wykorzystujących przyrodę - rozwiązania wykorzystujące przyrodę stanowią dostosowane</p>

		<p>do lokalnych warunków, zasobooszczędne, inspirowane lub wspomagane przez przyrodę działania systemowe, które są opłacalne, a jednocześnie zapewniają korzyści środowiskowe, społeczne i gospodarcze oraz sprzyjają budowaniu odporności).</p> <p>2. W przypadku inwestycji infrastrukturalnych inwestycje powinny zostać uodpornione na zmiany klimatu i zmiany środowiskowe.</p> <p>3. Działania powinny być zgodne z hierarchią minimalizowania (zgodnie z wytycznymi metodycznymi dotyczącymi przepisów art. 6 ust. 3 i 4 dyrektywy siedliskowej 92/43/EWG) i innymi odpowiednimi wymogami przewidzianymi w dyrektywie siedliskowej i dyrektywie ptasiej.</p> <p>4. W uzasadnionych przypadkach (zgodnie z obowiązującymi przepisami Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko) powinna zostać przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko i wdrożone wnioski z tej oceny.</p>
--	--	--

Priorytet – Kultura, turystyka oraz usługi uzdrowiskowe

Rodzaje działań: Rozwój infrastruktury i wyposażenia podmiotów świadczących kompleksowe usługi sanatoryjne, uzdrowiskowe

Opis działania

W ramach planowanych działań przewiduje się rozwój infrastruktury i wyposażenia podmiotów świadczących kompleksowe usługi sanatoryjne i uzdrowiskowe, np. budowa lub modernizacja infrastruktury zakładów lecznictwa uzdrowiskowego oraz ich wyposażenie w sprzęt związany ze świadczeniem usług lecznictwa uzdrowiskowego. Wsparcie pozwoli na podniesienie standardów usług leczniczych i rehabilitacyjnych świadczonych na terenie miejscowości uzdrowiskowych oraz obszarów ochrony uzdrowiskowej.

Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny

Część 1 Lista kontrolna

<p>Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”</p>			<p>Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"</p>
	tak	nie	

Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu		x	W ramach planowanych działań przewiduje się rozwój infrastruktury i wyposażenia podmiotów świadczących kompleksowe usługi sanatoryjne i uzdrowiskowe, w tym m.in. wsparcie skierowane do ośrodków o statusie uzdrowiska/obszaru ochrony uzdrowiskowej (wsparcie w zakresie Celu polityki 2, Cel szczegółowy IV). Charakter przewidywanych działań nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na klimat oraz emisję zanieczyszczeń, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami działania w całym jego cyklu życia, i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w odniesieniu do odpowiedniego celu.
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Rozpatrując zakres przewidywanych do realizacji przedsięwzięcia, nie przewiduje się istotnego negatywnego wpływu na zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich. Przewidywanym efektem realizacji będzie zwiększenie podaży wysokiej jakości usług leczniczych oraz do wzrostu konkurencyjności miejscowości uzdrowiskowych na tle podobnych miejscowości w kraju, utworzenie nowych miejsc pracy w podmiotach świadczących usługi uzdrowiskowe i usługowe, powiązane z działalnością uzdrowisk (gastronomia, hotelarstwo, handel). Ewentualne działania polegające na budowie lub modernizacji infrastruktury zakładów lecznictwa uzdrowiskowego mogą potencjalnie, krótkoterminowo i lokalnie powodować emisję zanieczyszczeń do wód. Możliwe emisje mają charakter tymczasowy, a ogólny stan ekosystemów wodnych nie powinien ulec pogorszeniu. Zatem, działanie nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na analizowany cel środowiskowy związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami środka w całym jego cyklu życia, i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w odniesieniu do odpowiedniego celu.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	Charakter przewidywanych do realizacji przedsięwzięć nie wskazuje, aby wystąpiły znaczące oddziaływania negatywne na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling. Przewiduje się, że omawiane działanie nie będzie mieć żadnego albo nie będzie odznaczać się znaczącym przewidywalnym wpływem na omawiany cel środowiskowy, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami realizacji działania w całym jego cyklu życia, i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w odniesieniu do odpowiedniego celu.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Etap 2. W odniesieniu do celów środowiskowych, w przypadku których w Etapie 1 udzielono odpowiedzi "tak", przeprowadza się ocenę merytoryczną oceny zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”

Część 2 Ocena merytoryczna

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</p>	x	<p>Przewiduje się, że działanie nie doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych. W przypadku realizacji inwestycji dotyczących ewentualnej budowy lub modernizacji infrastruktury zakładów lecznictwa uzdrowiskowego może potencjalnie dojść do emisji zanieczyszczeń gazowych (np. dwutlenek węgla, związki azotu) związanych z przygotowaniem placu budowy oraz pracą ciężkiego sprzętu. W przypadku zastosowania działań takich jak: wyłączanie silników maszyn w trakcie postoju, stosowanie sprawnych technicznie maszyn, ewentualne negatywne oddziaływania powinny zostać zminimalizowane. Wymiar potencjalnych negatywnych oddziaływań będzie lokalny i krótkotrwały i ustąpi w chwili zakończenia prac budowlanych. W perspektywie długoterminowej nie przewiduje się zwiększenia emisji gazów cieplarnianych.</p> <p><u>DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD"</u></p> <p>1. W przypadku inwestycji publicznych działanie powinno być zgodne z kryteriami zielonych zamówień publicznych (np. w przypadku przedsiębiorstw prowadzących własną działalność transportową, najlepszą praktyką zarządzania środowiskowego jest wdrożenie środków dotyczących efektywności energetycznej dla flot transportowych (własnych lub wynajętych), w tym zielonych zakupów najbardziej wydajnych i niskoemisyjnych pojazdów; stosowanie kontroli zużycia energii (np. liczniki), co pozwoli określić możliwości poprawy efektywności oraz zapewnić konserwację sprzętu w ramach odpowiednich badań okresowych).</p> <p>2. W przypadku inwestycji infrastrukturalnych inwestycje powinny być uodpornione na zmianę klimatu i zmiany środowiskowe.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>	x	<p>Przewiduje się, że działanie nie doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. W przypadku realizacji inwestycji dotyczących ewentualnej budowy lub modernizacji infrastruktury zakładów lecznictwa uzdrowiskowego może potencjalnie dojść do emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych (np. dwutlenek węgla, związki azotu) związanych z przygotowaniem placu budowy oraz pracą ciężkiego sprzętu (np. oleje, smary), które mogą przedostawać się do powietrza, wody lub gleby. Wymiar potencjalnych negatywnych oddziaływań będzie lokalny i krótkotrwały i ustąpi w chwili zakończenia prac budowlanych. W przypadku zastosowania działań taki jak: wyłączanie silników maszyn w trakcie postoju, stosowanie sprawnych technicznie maszyn, ewentualne negatywne oddziaływania powinny zostać zminimalizowane. W perspektywie długoterminowej nie przewiduje się zwiększenia emisji gazów cieplarnianych.</p>

	<p><u>DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD"</u></p> <p>1. W przypadku inwestycji publicznych działanie powinno być zgodne z kryteriami zielonych zamówień publicznych (np. najlepsze praktyki zarządzania środowiskowego dotyczące usług pralniczych w ośrodkach uzdrowiskowych, tj. świadczenie usług pralniczych posiadających oznakowanie ekologiczne typu I wg ISO (np. PN-EN ISO 14024:2018-05) lub spełniające kryteria takiego oznakowania).</p> <p>2. Działania powinny być zgodne z istniejącymi światowymi, krajowymi, regionalnymi lub lokalnymi planami ograniczenia zanieczyszczeń.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	<p>Przewiduje się, że realizacja działania nie będzie w znacznym stopniu szkodliwa dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii. W ramach działania przewiduje się realizację inwestycji polegających na budowie lub modernizacji infrastruktury zakładów lecznictwa uzdrowiskowego oraz ich wyposażenie w sprzęt związany ze świadczeniem usług lecznictwa uzdrowiskowego. Wsparcie pozwoli na podniesienie standardów usług leczniczych i rehabilitacyjnych świadczonych na terenie miejscowości uzdrowiskowych oraz obszarów ochrony uzdrowiskowej w Polsce Wschodniej. Mimo możliwości występowania potencjalnych krótkoterminowych negatywnych oddziaływań związanych z fazą realizacji, to w kontekście długoterminowym prawidłowo wykonana infrastruktura nie powinna powodować zagrożenia dla bioróżnorodności.</p> <p>x</p> <p><u>DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD"</u></p> <p>1. W przypadku inwestycji publicznych działanie powinno być zgodne z kryteriami zielonych zamówień publicznych (np. wdrażanie praktyk dotyczących monitorowania stanu różnorodności biologicznej na obszarze turystycznym lub podejmowanie działań w celu zwiększenia różnorodności biologicznej).</p> <p>2. Działanie powinno być zgodne z hierarchią minimalizowania i innymi odpowiednimi wymogami przewidzianymi w dyrektywie siedliskowej i dyrektywie ptasiej.</p> <p>3. W przypadku inwestycji zaklasyfikowanych jako zawsze lub potencjalnie znacząco oddziałujące na środowisko, przeprowadzona zostanie ocena oddziaływania na środowisko i wdrożone zostaną wnioski z tej oceny (warianty alternatywne, działania minimalizujące, ryzyko kumulowania oddziaływań).</p>
<p>Priorytet – Kultura, turystyka oraz usługi uzdrowiskowe</p>	
<p>Rodzaje działań: Mediateki</p>	
<p>Opis działania</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ modernizacja, przebudowa, budowa obiektów, wg jednolitego standardu funkcjonalności i usług, przy czym budowa nowych obiektów będzie wymagała szczególnego uzasadnienia, ▪ wyposażenie obiektów, ze szczególnym uwzględnieniem infrastruktury na potrzeby rozwoju umiejętności 	

cyfrowych i możliwości korzystania z mediatek także przez osoby o szczególnych potrzebach, w tym z niepełnosprawnościami,

Ponadto:

- w ramach cross-financingu, działalność animacyjna w pierwszych latach działalności mediateki, zgodnie z Planem działań opracowanym i wdrażanym z udziałem partnerów lokalnych, w tym organizacji pozarządowych.

Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny

Część 1 Lista kontrolna

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”		tak	nie	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
Łagodzenie zmian klimatu	Modernizacja, przebudowa, budowa obiektów, wg jednolitego standardu funkcjonalności i usług – w tym wyposażenie obiektów (ew. powstanie nowych budynków)		x	Rozwój dostępu do wiedzy, kultury i nowych technologii poprzez rozwój mediatek (w tym rozwiązań cyfrowych) związany jest z typowymi aktywnościami człowieka i jest jednym z symboli nowoczesnych i postępowych społeczności. Inwestycje techniczne ujęte w ramach środka nie są pośrednio lub bezpośrednio powiązane z emisją gazów cieplarnianych. Dane literaturowe (np. analiza piśmiennictwa wg www.scholar.google.pl) nie wskazują, aby w/w działania mogły istotnie wpływać na klimat i powodować zwiększone emisje zanieczyszczeń. W związku z powyższym działanie uznaje się za zgodne z zasadą .
	Działania miękkie (w ramach cross-financingu działalność animacyjna)		x	Przewidziane działania będą miały charakter społeczno – kulturalny (prowadzenie działalności animacyjnej w ramach powstałych obiektów) oraz organizacyjny i jako takie nie będą zasadniczo wpływały na zwiększenie emisji gazów cieplarnianych.
Adaptacja do zmian klimatu	Modernizacja, przebudowa, budowa obiektów, wg jednolitego standardu funkcjonalności i usług – w tym wyposażenie obiektów (ew. powstanie nowych budynków)		x	Inwestycje dotyczące wsparcia rozwoju mediatek, które skierowane są na rozwój dostępu do wiedzy, kultury i nowych technologii, głównie poprzez wykorzystanie rozwiązań cyfrowych. Nie powinny przyczynić się do zwiększenia niekorzystnego wpływu na obecny i przewidywany przyszły klimat. Działania dotyczące rozwoju rozwiązań cyfrowych nie powinny przyczynić się do emisji zanieczyszczeń wpływających na adaptację do zmian klimatu. Planowane działania można uznać za zgodne z zasadą .

	Działania miękkie (w ramach cross-financingu działalność animacyjna)		x	Przewidziane działania będą miały charakter społeczno – kulturalny (prowadzenie działalności animacyjnej w ramach powstałych obiektów) oraz organizacyjny i jako takie nie będą zasadniczo wpływały na powiększenie wpływu klimatu. Mogą natomiast wpływać pośrednio na adaptację do zmian klimatu poprzez większą świadomość zachodzących zmian klimatu i konieczność przeciwdziałania oraz adaptacji do nich.
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Modernizacja, przebudowa, budowa obiektów, wg jednolitego standardu funkcjonalności i usług – w tym wyposażenie obiektów (ew. powstanie nowych budynków)		x	Przewiduje się, że realizacja działań nie będzie w znacznym stopniu szkodliwa dla analizowanego elementu środowiska, przy założeniu że podmioty, o ile to uzasadnione, dotrzymywać będą warunki i wymagania określone w stosownych pozwoleniach środowiskowych. Ewentualnie, na etapie prac budowlanych, w związku z pracą maszyn budowlanych, może dojść do ewentualnych emisji zanieczyszczeń pyłowych lub gazowych (np. CO ₂), które pośrednio lub bezpośrednio mogą przedostać się do środowiska wodnego. Przewidywane oddziaływania ustąpią w chwili zakończenia prac budowlanych, a w perspektywie długoterminowej nie przewiduje się ich występowania. Nie należy jednak spodziewać się, aby w perspektywie długoterminowej w związku z realizacją inwestycji ogólny stan wód pogorszył się. Potencjalne emisje będą typowe i porównywalne z reprezentatywnymi projektami w tym zakresie (np. budowy obiektów biurowych, mieszkalnych, gdzie zasięg oddziaływania i potencjalne oddziaływania powinny być podobne). Jak wskazuje analiza dostępnych dokumentacji (np. kart informacyjnych o przedsięwzięciu), potencjalnymi emisjami na etapie budowy mogą być maszyny budowlane lub samochodu ciężarowe. Są to uciążliwości krótkotrwałe i ustaną po zakończeniu robót. Na etapie realizacji powstawać będą prawdopodobnie ścieki bytowe, które powinny zostać odprowadzone do sieci kanalizacyjnej lub gdy ocena techniczno-ekonomiczna wykaże nieoptycalność budowy sieci kanalizacyjnej, do zbiorników szczelnych z których ścieki winny być wywożone wozami asenizacyjnymi. Na odprowadzanie w/w ścieków powinny zostać uzyskane stosowne pozwolenia (np. pozwolenie wodnoprawne). Zasięg przestrzenny oddziaływania powinien ograniczyć się do miejsca jego realizacji, nie wystąpią także oddziaływania o znacznej wielkości i złożoności. W przypadku inwestycji dotyczących modernizacji, ze względu na zakres prac (zasadniczo nie przebiegających z udziałem ciężkiego sprzętu), nie przewiduje się wpływu na wody. Z kolei oddziaływanie na etapie przebudowy będzie uzależnione od zakresu prac i może być podobne lub niższe w porównaniu do budowy nowych budynków). Podsumowując, przewidywane działania nie powinny wpływać na stan i potencjał JCW (Jednolite Części Wód). Lokalizacja inwestycji nie jest również usytuowana w zasięgu wód morskich. Biorąc pod uwagę charakterystykę działania można uznać je za zgodne z zasadą .

	Działania miękkie (w ramach cross-financingu działalność animacyjna)		x	Przewidziane działania będą miały charakter społeczno – kulturalny (prowadzenie działalności animacyjnej w ramach powstałych obiektów) oraz organizacyjny i jako takie nie będą zasadniczo wpływały na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych lądowych i morskich.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Modernizacja przebudowa, budowa obiektów, wg jednolitego standardu funkcjonalności i usług – w tym wyposażenie obiektów (ew. powstanie nowych budynków)		x	Przewiduje się, że realizacja działań nie będzie w znacznym stopniu szkodliwa dla analizowanego elementu, przy założeniu że podmioty, o ile to uzasadnione, dotrzymywać będą warunki i wymagania określone w stosownych pozwoleniach środowiskowych. Na etapie prac budowlanych może dojść do powstawania odpadów budowlanych. W perspektywie długoterminowej, eksploatacja (użytkowanie) budynków nie powinna przyczynić się do powstawania zwiększonej ilości odpadów. Aby planowane inwestycje nie oddziaływały niekorzystnie na środowisko, ani nie pogarszały jego stanu (w kontekście GOZ i powstawania odpadów), ewentualne odpady winny być gromadzone w zabezpieczonych pojemnikach, w miejscu zaznaczonym na projekcie koncepcyjnym zagospodarowania terenu. Odpady powinny być wywożone przez uprawnioną firmę w czasie i warunkach bezpiecznych dla środowiska. Zasięg przestrzenny inwestycji powinien ograniczyć się do miejsca jego realizacji, nie wystąpią także oddziaływania o znacznej wielkości i złożoności. Podsumowując, przewidywane działania nie powinny wpływać negatywnie na analizowany komponent ani przyczynić się do powstawania zwiększonych ilości odpadów.
	Działania miękkie (w ramach cross-financingu działalność animacyjna)		x	Przewidziane działania będą miały charakter społeczno – kulturalny (prowadzenie działalności animacyjnej w ramach powstałych obiektów) oraz organizacyjny i jako takie nie będą zasadniczo wpływały na gospodarkę odpadami zatem nie będą negatywnie wpływać na środowisko. Zwiększenie potencjału prowadzonych obiektów może pośrednio przyczyniać się do zwiększenia wytwarzania odpadów jednakże odpowiednio prowadzona gospodarka odpadami w tych obiektach pozwoli na zniwelowanie negatywnego oddziaływania zwiększonej liczby osób korzystających z tych obiektów, a tym samym wytwarzających odpady.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Modernizacja przebudowa, budowa obiektów, wg jednolitego standardu funkcjonalności i usług (ew. powstanie nowych		x	Ewentualnie, na etapie prac budowlanych, w związku z pracą maszyn budowlanych, może dojść do ewentualnych emisji zanieczyszczeń pyłowych lub gazowych (np. CO ₂), które pośrednio lub bezpośrednio mogą przedostać się do środowiska wodnego. Przewidywane oddziaływania ustąpią w chwili zakończenia prac budowlanych, a w perspektywie długoterminowej nie przewiduje się ich występowania. Nie należy jednak spodziewać się, aby w perspektywie długoterminowej w związku z realizacją inwestycji ogólny stan wód pogorszył się. Potencjalne emisje będą typowe i porównywalne z reprezentatywnymi projektami w tym zakresie (np. budowy

	budynków)			<p>objektów biurowych, mieszkalnych, gdzie zasięg oddziaływania i potencjalne oddziaływania powinny być podobne). Jak wskazuje analiza dostępnych dokumentacji (np. kart informacyjnych o przedsięwzięciu), potencjalnymi emisjami na etapie budowy mogą być maszyny budowlane lub samochodu ciężarowe. Są to uciążliwości krótkotrwałe i ustaną po zakończeniu robót. Na etapie realizacji powstawać będą prawdopodobnie ścieki bytowe, które powinny zostać odprowadzone do sieci kanalizacyjnej lub gdy ocena techniczno-ekonomiczna wykaże nieoptymalność budowy sieci kanalizacyjnej, do zbiorników szczelnych z których ścieki winny być wywożone wozami asenizacyjnymi. Na odprowadzanie w/w ścieków powinny zostać uzyskane stosowne pozwolenia (np. pozwolenie wodnoprawne). Inwestycje techniczne ujęte w ramach środka nie są pośrednio lub bezpośrednio powiązane z emisją gazów cieplarnianych (na etapie eksploatacji). Na etapie prac budowlanych może dojść do powstawania odpadów budowlanych. W perspektywie długoterminowej, eksploatacja (użytkowanie) budynków nie powinna przyczynić się do powstawania zwiększonej ilości odpadów. Podsumowując, przewidywane działania nie powinny wpływać negatywnie na analizowany komponent ani przyczynić się do powstawania zwiększonych ilości zanieczyszczeń do powietrza, gleby lub wody.</p>
	Działania miękkie (w ramach cross-finansingu działalność animacyjna)		x	<p>Przewidziane działania będą miały charakter społeczno – kulturalny (prowadzenie działalności animacyjnej w ramach powstałych obiektów) oraz organizacyjny i jako takie nie będą zasadniczo wpływały na zwiększenie zanieczyszczenia powietrza, wody i gleby.</p>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Modernizacja przebudowa, budowa obiektów, wg jednolitego standardu funkcjonalności i usług – w tym wyposażenie obiektów (ew. powstanie nowych budynków)		x	<p>Przewiduje się, że realizacja planowanych działań nie będzie w znacznym stopniu szkodliwa dla odbudowy bioróżnorodności i ekosystemów oraz nie będzie szkodliwa dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii i nie będzie w istotnym stopniu szkodliwa dla dobrego stanu ekosystemów, przy założeniu że podmioty, o ile to uzasadnione, dotrzymywać będą warunki i wymagania określone w stosownych pozwoleniach środowiskowych. Przewiduje się, że na etapie prac budowlanych może dojść do ewentualnych emisji hałasu i drgań, które skutkować mogą płoszeniem zwierząt. Przewidywane oddziaływania ustąpią w chwili zakończenia prac budowlanych, a w perspektywie długoterminowej nie przewiduje się ich występowania (np. hałas przemysłowy winien być po zrealizowaniu inwestycji minimalizowany lub utrzymywany poniżej poziomu określonego w obowiązujących przepisach). Nie powinien zatem pogorszyć się ogólny stan bioróżnorodności. Nie zidentyfikowano ryzyk wpływających istotnie na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów. Planowane przedsięwzięcia w perspektywie długoterminowej nie powinny znacząco wpływać na analizowany</p>

				komponent. Również budowa lub przebudowa obiektów, przy założeniu że będzie realizowana na terenach zurbanizowanych (które już mogą oddziaływać na potencjalną bioróżnorodność), nie przyczyni się do większego oddziaływania.
	Działania miękkie (w ramach cross-finansingu działalność animacyjna)		x	Przewidziane działania będą miały charakter społeczno – kulturalny (prowadzenie działalności animacyjnej w ramach powstałych obiektów) oraz organizacyjny dlatego też nie będą miały bezpośredniego wpływu odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.

Na liście kontrolnej Priorytetu Turystyka oraz usługi uzdrowiskowe, działanie Mediateki, nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych. Zatem nie uważa się za konieczne sporządzenie części 2 listy kontrolnej oraz wskazania dowodów potwierdzających merytoryczną ocenę pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”.

Priorytet – Kultura, turystyka oraz usługi uzdrowiskowe

Rodzaje działań: Produkty turystyczne

Opis działania

W ramach działania przewiduje się przedsięwzięcia dotyczące wzmocnienia roli turystyki w makroregionie na poziomie regionalnym jak i lokalnym, poprzez wykorzystanie potencjału współpracy, wielokulturowego dziedzictwa i unikalnych zasobów przyrodniczych. Zakłada się realizację projektów obejmujących:

- modernizację lub budowę obiektów/ przestrzeni stanowiących element zintegrowanego produktu turystycznego, w tym inwestycji związanych z przebudową nabrzeży albo budową małych obiektów hydrologicznych (szlaki kajakowe)
- modernizację lub budowę infrastruktury ułatwiającej dostęp do ww. miejsc, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, system oznakowania, zagospodarowanie terenu z poszanowaniem standardów ochrony zieleni,
- działania z zakresu digitalizacji oferty szlaku i przystosowania do działania w warunkach kryzysu,
- opracowanie i wdrożenie kompleksowej strategii zarządzania i rozwoju produktu turystycznego, w tym: spójna identyfikacja wizualna, marketing, podział praw i obowiązków pomiędzy partnerami projektu.

Rezultatem przewidywanych działań powinny być wykorzystanie, w zrównoważony sposób, potencjału turystycznego, w celu zapewnienia rozwoju społeczno-gospodarczego przede wszystkim lokalnych społeczności w korytarzu szlaków; generowania zaangażowania społecznego (w tym włączenia społecznego).

Etap 1. Analiza sześciu celów środowiskowych, celem określenia tych które wymagają merytorycznej oceny

Część 1 Lista kontrolna

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie, w przypadku gdy zaznaczone pole "Nie"
---	------------	------------	--

Łagodzenie zmian klimatu	x	<p>W ramach działania przewiduje się inwestycje dotyczące wzmocnienia roli turystyki, tj. inwestycje związane z budową lub przebudową, dla których lokalnie na etapie prowadzonych prac budowlanych przewiduje się emisję zanieczyszczeń (gazowych, pyłowych) związanych z pracą maszyn lub urządzeń. Ze względu na rodzaj emisji i oddziaływań typowych dla tego rodzaju inwestycji, ryzyko wystąpienia rzeczywistego oddziaływania można uznać za minimalne,</p> <p>Ponadto należy podkreślić, iż w przypadku realizacji przedsięwzięć obejmujących działania z zakresu digitalizacji oferty szlaku i przystosowania do działania w warunkach kryzysu oraz opracowania i wdrożenia kompleksowej strategii zarządzania i rozwoju produktu turystycznego, realizacja w/w przedsięwzięć nie powinna mieć istotnego wpływu na klimat i nie wpłynie na znaczący wzrost emisji gazów cieplarnianych.</p> <p>Z uwagi na powyższe realizacja działań nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na omawiany cel środowiskowy, i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w odniesieniu do odpowiedniego celu.</p>
Adaptacja do zmian klimatu	x	<p>Charakter działań ukierunkowany jest zarówno na inwestycje o charakterze technicznym (np. budowa, przebudowa obiektów/ przestrzeni stanowiących element zintegrowanego produktu turystycznego, w tym inwestycji związanych z przebudową nabrzeży albo budową małych obiektów hydrologicznych) oraz o charakterze formalno-organizacyjnym (np. działania z zakresu digitalizacji oferty szlaku i przystosowania do działania w warunkach kryzysu, opracowanie i wdrożenie kompleksowej strategii zarządzania i rozwoju produktu turystycznego).</p> <p>W przypadku inwestycji o charakterze technicznym, w związku z lokalnym i tymczasowym potencjalnym oddziaływaniem (emisja gazów, pyłów) nie należy spodziewać się istotnego znaczącego wpływu na cel środowiskowy związany z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami środka w całym jego cyklu życia. W przypadku inwestycji o charakterze formalno-organizacyjnym, charakter działań nie wskazuje na znaczący przewidywalny wpływ na klimat. Z uwagi na powyższe środek jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w odniesieniu do odpowiedniego celu.</p>
Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x	
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x	<p>Ze względu na zakres przewidywanych działań, np. wykorzystanie potencjału współpracy, wielokulturowego dziedzictwa i unikalnych zasobów przyrodniczych w kontekście przedsięwzięć dotyczących wzmocnienia roli turystyki można uznać, że realizacja działania nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym (w tym na zapobieganie</p>

			powstawaniu odpadów i recykling), związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami działania w całym jego cyklu życia. Z uwagi na powyższe środek jako taki uznaje się za zgodny z zasadą w odniesieniu do odpowiedniego celu.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	W przypadku realizacji przedsięwzięć obejmujących działania techniczne (np. budowa lub przebudowa obiektów/ przestrzeni stanowiących element zintegrowanego produktu turystycznego), lokalnie na etapie prowadzonych prac budowlanych przewiduje się emisję zanieczyszczeń (gazowych, pyłowych) związanych z pracą maszyn lub urządzeń. Potencjalne oddziaływania występować będą lokalnie, w perspektywie krótkoterminowej i w okresie prowadzonych prac. Mając na uwadze zastosowanie odpowiednich środków zaradczych (np. stosowanie sprawnego technicznie sprzętu, zabezpieczenie przed potencjalnymi wyciekami, wyłączanie maszyn na czas postojów), realizacja w/w przedsięwzięć nie powinna mieć znaczącego przewidywalnego wpływu na zwiększenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. W przypadku inwestycji o charakterze formalno-organizacyjnym, realizacja w/w przedsięwzięć nie powinna mieć istotnego wpływu na ten cel środowiskowy i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą w odniesieniu do odpowiedniego celu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Charakter działań ukierunkowany jest zarówno na inwestycje o charakterze technicznym (np. budowa, przebudowa obiektów/ przestrzeni stanowiących element zintegrowanego produktu turystycznego, w tym inwestycji związanych z przebudową nabrzeży albo budową małych obiektów hydrologicznych) oraz inwestycje o charakterze formalno-organizacyjnym (np. działania z zakresu digitalizacji oferty szlaku i przystosowania do działania w warunkach kryzysu, opracowanie i wdrożenie kompleksowej strategii zarządzania i rozwoju produktu turystycznego), w odniesieniu do których nie wskazuje na znaczący przewidywalny wpływ na klimat. Z kolei w przypadku inwestycji o charakterze technicznym, w związku z lokalnym i tymczasowym potencjalnym oddziaływaniem (emisja gazów, pyłów) nie należy spodziewać się istotnego znaczącego wpływu na cel środowiskowy związany z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami środka w całym jego cyklu życia, i środek jako taki uznaje się za zgodny z zasadą w odniesieniu do odpowiedniego celu. Na etapie prowadzonych prac budowlanych może dojść do zmiany struktury stref nadbrzeżnych i w związku z tym z potencjalną likwidacją nadbrzeżnej i wodnej roślinności lub likwidacją lub zmniejszeniem powierzchni roślinnych pasów brzegowych. Ewentualne zakłócenia będą tymczasowe, a ogólny stan bioróżnorodności nie powinien ulec pogorszeniu. Większość z w/w czynników oddziaływania będzie krótkoterminowa, powiązana bezpośrednio z budową lub przebudową planowanych obiektów i

		<p>urządzeń wodnych. Ich realizacja poprzez uporządkowanie miejsc rekreacyjnych może ograniczyć tzw. "dziką turystykę", a zastosowanie odpowiednich oznaczeń i zabezpieczeń spowodować pośredni pozytywny wpływ na bioróżnorodność poprzez rozrost gatunków, na które dotychczas oddziaływała antropogeniczna działalność człowieka. W związku z tym, w perspektywie długoterminowej, realizacja w/w działań nie powinna mieć znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami środka w całym jego cyklu życia, ze względu na swój charakter, środek jako taki uznaje się za zgodny z zasadą w odniesieniu do celu środowiskowego <i>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów.</i></p>
--	--	---

Etap 2. W odniesieniu do celów środowiskowych, w przypadku których w Etapie 1 udzielono odpowiedzi "tak", przeprowadza się ocenę merytoryczną oceny zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”

Część 2 Ocena merytoryczna

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>	x	<p>W ramach działania przewiduje się realizację inwestycji dotyczących wzmocnienia roli turystyki w makroregionie na poziomie regionalnym jak i lokalnym (w tym m.in. inwestycje w tworzenie szlaków kajakowych). Realizacja w/w działań może pośrednio, negatywnie wpływać na wody i ich jakość. W związku ze wzmożonym, prawdopodobnym napływem turystów zainteresowanych tym produktem turystycznym lokalnie może wystąpić negatywne oddziaływanie na jakość wód, poprzez m.in. wzrost ilości ścieków generowanych przez turystów i w konsekwencji wzrost ilości ścieków odprowadzanych do odbiorników oraz potencjalne ryzyko zanieczyszczenia wód w wyniku zaśmiecania. W związku z prawdopodobną budową lub przebudową infrastruktury kajakowej i innych urządzeń wodnych może lokalnie wystąpić oddziaływanie na nadbrzeża. Zakłada się, że zrealizowana w ramach w/w działania infrastruktura, w tym odpowiednio oznakowane i zabezpieczone szlaki, częściowo zminimalizują negatywne oddziaływania wywierane przez turystów (np. zabezpieczenie przed zaśmiecaniem). Prawdopodobnie, wraz ze wzrostem ilości turystów, obserwowany może być także wzrost ilości ścieków i związana z tym konieczność ich oczyszczania zgodnie z wymogami Dyrektywy Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (tzw. Dyrektywa ściekowa), której zapisy wdraża m.in. obowiązująca ustawa Prawo Wodne oraz obowiązujące Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych. Stosowanie sprawnych technicznie i prawidłowo wykonanych urządzeń oczyszczania ścieków oraz</p>

prawkłowa ich eksploatacja powinna zapewnić należytą ochronę wód, w tym ochronę dobrego stanu lub dobrego potencjału ekologicznego jednolitych części wód powierzchniowych i wód gruntowych. Prace hydrotechniczne na etapie prac budowlanych mogą lokalnie i krótkoterminowo powodować ingerencję w struktury stref nadbrzeżnych. Na etapie prac budowlanych może wystąpić awaria sprzętu (maszyn i urządzeń), generująca ryzyko przedostawania się zanieczyszczeń do wód. Potencjalne negatywne oddziaływanie będzie miało charakter tymczasowy i wyłącznie wymiar lokalny, ograniczony do miejsca prowadzenia ewentualnych prac. Przy założeniu odpowiedniego zabezpieczenia terenu prac budowlanych, stosowania sprawnego technicznie sprzętu, oraz na etapie eksploatacji, prawidłowego użytkowania urządzeń do oczyszczania ścieków oraz stosownego oznakowania i zabezpieczenia przed ewentualnym zaśmiecaniem wód, realizacja działania związanego z budową szlaków kajakowych nie powinna znacząco oddziaływać na wody. W przypadku realizacji inwestycji dotyczących pozostałych szlaków turystycznych (np. szlaki rowerowe) wytyczanych pomiędzy obiektami, ewentualne oddziaływania będą dotyczyć przeważnie etapu ich modernizacji lub budowy. Przy zastosowaniu środków minimalizujących, których przykłady przedstawiono w części 3 oceny, nie przewiduje się, że realizacja w/w działań będzie zagrażać stanowi lub potencjałowi ekologicznemu JCW (Jednolitych Części Wód). Inwestycje w turystykę będą respektować zasadę zrównoważonego oddziaływania na środowisko, potrzebę rozwoju cyfrowego (długoterminowe potrzeby w zakresie cyfrowej i zielonej transformacji), zasadę dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami (w tym osób z niepełnosprawnościami), zasadę stabilności i efektywności finansowej oraz odporności na kryzys.

Nie przewiduje się, aby omawiane działania mogły zagrażać dobremu stanowi środowiska wód morskich, ponieważ inwestycje planowane do realizacji w ramach omawianego celu są zlokalizowane poza zasięgiem występowania wód morskich.

DOWODY POTWIERDZAJĄCE MERYTORYCZNĄ OCENĘ POD KĄTEM ZGODNOŚCI Z ZASADĄ "NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD"

1. Przy spełnieniu wymagań określonych w Ramowej Dyrektywy Wodnej oraz Dyrektywie ściekowej (np. spełnienie minimalnego % redukcji substancji zanieczyszczających) działanie nie powinno znacząco wpływać na stan lub potencjał ekologiczny jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub chronione siedliska i gatunki bezpośrednio uzależnione od wody.
2. Działanie powinno dążyć do wdrożenia najlepszych praktyk środowiskowych lub osiągnięcia kryteriów doskonałości określonych, np. w Decyzji Komisji (UE) 2016/611 z dnia 15 kwietnia 2016 r. w sprawie dokumentu referencyjnego dotyczącego najlepszych praktyk zarządzania środowiskowego, sektorowych wskaźników efektywności środowiskowej oraz kryteriów doskonałości dla sektora turystyki na podstawie

		<p>rozporządzenia (WE) nr 1221/2009 w sprawie dobrowolnego udziału organizacji w systemie ekzarządzania i audytu we Wspólnocie (EMAS), w zakresie m.in. recyklingu wód opadowych i szarej wody lub też dopilnowania, aby usługi związane ze środowiskiem na obszarze turystycznym, w szczególności zaopatrzenie w wodę czy też oczyszczanie ścieków były wystarczające do zaspokojenia najwyższego zapotrzebowania w szczycie sezonu turystycznego w zrównoważony sposób.</p>
--	--	---

Etap 3 Środki zaradcze

Dla działań mogących potencjalnie charakteryzować się negatywnym oddziaływaniem na poszczególne cele środowiskowe podano przykładowe środki zaradcze, mogące posłużyć do minimalizowania ewentualnych negatywnych oddziaływań

Priorytet	Działanie	Cel środowiskowy	Przykładowe środki zaradcze
Przedsiębiorczość i innowacje	Gospodarka o obiegu zamkniętym w MŚP	Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Stosowanie wody technologicznej (w przypadku, gdy przedsiębiorstwo stosuje technologię odzysku wody), pozwoliłoby potencjalnie na ograniczenie zużycia wody pobieranej z ujęć lub sieci wodociągowej; Postępowanie zgodnie z dokumentacją ruchową urządzeń; Wzmoczone kontrole wewnętrzne jakości odprowadzanych wód/ścieków w okresie rozruchu technologicznego; Uzyskanie pozwolenia wodnoprawnego lub innych niezbędnych decyzji.
	Gospodarka o obiegu zamkniętym w MŚP	Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Uzyskanie niezbędnych zgód i decyzji (np. w przypadku inwestycji publicznych – decyzja o lokalizacji inwestycji celu publicznego; decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach; decyzja – pozwolenie na budowę) w przypadku przedsięwzięć mogących oddziaływać na środowisko; Wykonywanie określonych prac budowlanych w odpowiednich terminach np. poza okresem lęgowym oraz minimalizacja okresu wykonywania prac budowlanych; Stosowanie, w miarę możliwości, urządzeń podlegających ograniczeniu emisji hałasu oraz unikanie zagęszczenia urządzeń

			pracujących równocześnie na małym obszarze.
Energia i klimat	Rozwój systemów dystrybucyjnych i infrastruktury magazynowania energii	Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	Tankowanie pojazdów tylko w miejscach do tego wyznaczonych i odpowiednio zabezpieczonych (stacje paliw); Wariantowanie lokalizacji inwestycji; Stosowanie technicznie sprawnego sprzętu; Odpowiednie oddalenie maszyn i urządzeń od ewentualnych wód powierzchniowych; Natychmiastowa utylizacja substancji w przypadku ich wylania.
		Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Stosowanie technicznie sprawnego sprzętu; Wyłączenie maszyn i urządzeń podczas postoju; Mycie i spłukiwanie drogi/dróg dojazdowych, Utylizacja potencjalnych odpadów zgodnie z Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy (wdrożenia w tym zakresie dokonuje obowiązująca Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach); Ograniczenie emisji pyłu związanej ze zdejmowaniem wierzchniej warstwy gleby i gruntu poprzez zwiększenie wilgotności ziemi (zraszanie).
		Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Odpowiednie przygotowanie i oznakowanie placu budowy; Minimalizacja okresu wykonywania prac budowlanych; Ograniczenie wycinki drzew i krzewów lub odpowiednie ich zabezpieczenie; Unikanie sytuacji, w której wiele urządzeń pracuje równocześnie szczególnie na małym obszarze.

	Działanie na rzecz adaptacji do zmian klimatu		Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Odpowiednie przygotowanie i oznakowanie placu budowy; Minimalizacja okresu wykonywania prac budowlanych; Ograniczenie wycinki drzew i krzewów lub odpowiednie ich zabezpieczenie; Unikanie sytuacji, w której wiele urzędzeń pracuje równocześnie szczególnie na małym obszarze.
Zrównoważona mobilność miejska	Tworzenie i rozbudowa ekologicznych, zintegrowanych sieci transportu publicznego	Zakup bezemisyjnego taboru tramwajowego i trolejbusowego, a także taboru autobusowego spełniającego wymogi dla „ekologicznie czystych pojazdów” w rozumieniu Dyrektywy 2019/1161 zmieniającej dyrektywę 2009/33/WE	Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Stosowanie nowoczesnych systemów recyklingu; Regeneracja oraz ponownego użycia zarówno całych urządzeń jak i odzyskanych części/podzespołów; Postępowanie ze zużytymi bateriami z autobusów elektrycznych powinno odpowiadać wymogom Dyrektywy Ramowej o Odpadach oraz Dyrektywy w sprawie Baterii i Akumulatorów oraz Zużytych Baterii i Akumulatorów (np. przetwarzanie – co najmniej usunięcie wszystkich cieczy i kwasów; składowanie tymczasowe – w miejscach o nieprzepuszczalnych nawierzchniach; w odpowiednich, odpornych na warunki pogodowe miejscach lub odpowiednich pojemnikach; recykling – np. min. poziom wydajności recyklingu 75% średniej wagi baterii i akumulatorów niklowo-kadmowych, w tym recykling kadmu o najwyższym, technicznie możliwym do osiągnięcia stopniu przy jednoczesnym unikaniu nadmiernych kosztów).

		<p>Budowa, przebudowa i modernizacja infrastruktury na potrzeby transportu zbiorowego i komplementarnych form mobilność (ruch pieszy, rowerowy, oraz inne aktywne formy mobilności), w tym integracja różnych form mobilności w postaci centrów przesiadkowych dla transportu publicznego</p>	<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów</p>	<p>Uzyskanie niezbędnych zgód i decyzji (np. w przypadku inwestycji publicznych – decyzja o lokalizacji inwestycji celu publicznego; decyzja o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej; decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach; decyzja – pozwolenie na budowę) w przypadku przedsięwzięć mogących oddziaływać na środowisko;</p> <p>Wykonywanie określonych prac budowlanych w odpowiednich terminach np. poza okresem lęgowym oraz minimalizacja okresu wykonywania prac budowlanych;</p> <p>Stosowanie, w miarę możliwości, urządzeń podlegających ograniczeniu emisji hałasu oraz unikanie zagęszczenia urządzeń pracujących równocześnie na małym obszarze.</p>
<p>Spójna sieć transportowa</p>	<p>Infrastruktura drogowa</p>	<p>Budowa infrastruktury drogowej</p>	<p>Łagodzenie zmian klimatu</p>	<p>Stosowanie sprawnego technicznie sprzętu</p> <p>Natychmiastowa eliminacja substancji zanieczyszczających w przypadku awarii</p> <p>Wyposażenie zaplecza budowy w system odbioru i odprowadzania ścieków bytowych;</p> <p>Zapewnienie odpowiedniego standardu nawierzchni dróg krajowych;</p> <p>Wprowadzanie zieleni przydrożnej lub pasów izolacyjnych;</p> <p>Budowa bezkolizyjnych węzłów drogowych;</p> <p>Promowanie pojazdów napędzanych alternatywnymi paliwami;</p> <p>Promowanie transportu zbiorowego (optymalnie niskoemisyjnego lub bezemisyjnego);</p>

			<p>Wariantowanie przebiegu planowanych tras; Ograniczenie emisji zanieczyszczeń związanych z załadunkiem/rozładunkiem pojazdów poprzez zwilżanie materiałów (zraszanie); Udzielanie zamówień z uwzględnieniem kryteriów zielonych zamówień publicznych (np. przeprowadzenie procedury o udzielenie zamówienia zgodnie z kolejnością: wybór zespołu projektowego i wykonawców, opracowanie projektu technicznego i wymagań eksploatacyjnych, budowa drogi, użytkowanie drogi, utrzymanie i eksploatacja drogi, wycofanie z użytku; przeprowadzenie oceny cyklu życia głównych elementów drogi, pomiar śladu węglowego głównych elementów drogi, wykorzystanie materiałów spełniających, np. minimalny wymóg dotyczący zawartości materiałów z recyklingu – zgodnie z obowiązującymi normami ISO w zakresie, np. kruszyw, nawierzchni asfaltowej, nawierzchni betonowej, mieszanek związanych spoiwem hydraulicznym, gruntu stabilizowanego, obniżenie emisji z transportu materiałów ciężkich (kruszyw wykorzystywanych na potrzeby głównych elementów drogi).</p>
		Przebudowa infrastruktury drogowej	Wyposażenie zaplecza budowy w system odbioru i odprowadzania ścieków bytowych; Stosowanie sprawnego technicznie sprzętu; Natychmiastowa eliminacja substancji zanieczyszczających w przypadku awarii; Stosowanie urządzeń

				<p>podczyszczających (w uzasadnionych przypadkach);</p> <p>Stosowanie pasów izolacyjnych lub pasów zieleni;</p> <p>Promowanie pojazdów napędzanych alternatywnymi paliwami;</p> <p>Promowanie transportu zbiorowego (optymalnie niskoemisyjnego lub bezemisyjnego);</p> <p>Ograniczenie emisji zanieczyszczeń związanych z załadunkiem/rozładunkiem pojazdów poprzez zwilżanie materiałów (zraszanie)</p> <p>Udzielanie zamówień z uwzględnieniem kryteriów zielonych zamówień publicznych (np. przeprowadzenie procedury o udzielenie zamówienia zgodnie z kolejnością: wybór zespołu projektowego i wykonawców, opracowanie projektu technicznego i wymagań eksploatacyjnych, przebudowa drogi, użytkowanie drogi, utrzymanie i eksploatacja drogi, wycofanie z użytku;</p> <p>przeprowadzenie oceny cyklu życia głównych elementów drogi, pomiar śladu węglowego głównych elementów drogi, wykorzystanie materiałów spełniających, np. minimalny wymóg dotyczący zawartości materiałów z recyklingu – zgodnie z obowiązującymi normami ISO w zakresie, np. kruszyw, nawierzchni asfaltowej, nawierzchni betonowej, mieszanek związanych spoiwem hydraulicznym, gruntu stabilizowanego, obniżenie emisji z transportu materiałów ciężkich (kruszyw wykorzystywanych na potrzeby głównych elementów</p>
--	--	--	--	--

				drogi).
		Budowa infrastruktury drogowej	Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	<p>Uwzględnienie potrzebę zbierania i odprowadzania wód opadowych z terenu nawierzchni projektowanych dróg;</p> <p>Miejsca postojowe maszyn i środków transportu powinny być zorganizowane w odpowiedniej odległości od koryt cieków wodnych, tak aby w razie ewentualnych wycieków istniała możliwość ich usunięcia, nim przedostaną się one do wód;</p> <p>Odpowiednie zabezpieczanie terenu przed wtórnym przedostawaniem się zanieczyszczeń do wód gruntowych.</p> <p>Udzielanie zamówień z uwzględnieniem kryteriów zielonych zamówień publicznych (np. przeprowadzenie procedury o udzielenie zamówienia zgodnie z kolejnością: wybór zespołu projektowego i wykonawców, opracowanie projektu technicznego i wymagań eksploatacyjnych, budowa drogi, użytkowanie drogi, utrzymanie i eksploatacja drogi, wycofanie z użytku; przeprowadzenie oceny cyklu życia głównych elementów drogi, pomiar śladu węglowego głównych elementów drogi, wykorzystanie materiałów spełniających, np. minimalny wymóg dotyczący zawartości materiałów z recyklingu – zgodnie z obowiązującymi normami ISO w zakresie, np. kruszyw, nawierzchni asfaltowej, nawierzchni betonowej, mieszanek związanych spoiwem hydraulicznym, gruntu stabilizowanego, obniżenie emisji z transportu materiałów ciężkich (kruszyw wykorzystywanych na</p>

		Przebudowa infrastruktury drogowej	<p>potrzeby głównych elementów drogi).</p> <p>Uwzględnienie potrzebę zbierania i odprowadzania wód opadowych z terenu nawierzchni projektowanych dróg;</p> <p>Miejsca postojowe maszyn i środków transportu powinny być zorganizowane w odpowiedniej odległości od koryt cieków wodnych, tak aby w razie ewentualnych wycieków istniała możliwość ich usunięcia, nim przedostaną się one do wód;</p> <p>Odpowiednie zabezpieczenie terenu przed wtórnym przedostawaniem się zanieczyszczeń do wód gruntowych.</p> <p>Udzielanie zamówień z uwzględnieniem kryteriów zielonych zamówień publicznych (np. przeprowadzenie procedury o udzielenie zamówienia zgodnie z kolejnością: wybór zespołu projektowego i wykonawców, opracowanie projektu technicznego i wymagań eksploatacyjnych, przebudowa drogi, użytkowanie drogi, utrzymanie i eksploatacja drogi, wycofanie z użytku; przeprowadzenie oceny cyklu życia głównych elementów drogi, pomiar śladu węglowego głównych elementów drogi, wykorzystanie materiałów spełniających, np. minimalny wymóg dotyczący zawartości materiałów z recyklingu – zgodnie z obowiązującymi normami ISO w zakresie, np. kruszyw, nawierzchni asfaltowej, nawierzchni betonowej, mieszanek związanych spoiwem hydraulicznym, gruntu stabilizowanego, obniżenie emisji z</p>
--	--	------------------------------------	---

			transportu materiałów ciężkich (kruszyw wykorzystywanych na potrzeby głównych elementów drogi).
	Budowa infrastruktury drogowej		Prowadzenie prac projektowych i przedprojektowych oraz na etapie realizacji, działania powinny być prowadzone zgodnie obowiązującymi ustaleniami Polskich Norm, przepisów Prawa Budowlanego, Ustawy o drogach oraz obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie; Realizowanie działań zgodnie z zasadami zrównoważonych produktów oraz hierarchią postępowania z odpadami, ze szczególnym uwzględnieniem zapobiegania powstawaniu odpadów; Zapewnić skuteczne i efektywne wykorzystanie odpadów w miejscu ich powstania (np. wydobytych mas ziemnych); Ponowne wykorzystanie mas ziemnych (kiedy tylko to możliwe); Powstające podczas czyszczenia urządzeń podczyszczających zawiesiny i szlamy utylizować zgodnie z obowiązującymi przepisami, w tym Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy.
	Przebudowa infrastruktury drogowej	Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	
	Budowa infrastruktury drogowej	Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	Wyposażenie zaplecza budowy w system odbioru i odprowadzania ścieków bytowych; Stosowanie sprawnego technicznie sprzętu; Natychmiastowa eliminacja

			<p>substancji zanieczyszczających w przypadku awarii;</p> <p>Stosowanie urządzeń podczyszczających (w uzasadnionych przypadkach);</p> <p>Stosowanie pasów izolacyjnych lub pasów zieleni;</p> <p>Umożliwienie migracji i zwiększenia areału występowania tych zwierząt;</p> <p>Odpowiednie zabezpieczanie przeciwpyłowe (np. izolacje);</p> <p>Budowa ekranów porośniętych roślinnością;</p> <p>Stosowanie odpowiedniego zagęszczenia przejść dla zwierząt skutecznie zminimalizuje oddziaływanie ciągu drogowego na drożność i funkcjonalność korytarza ekologicznego;</p> <p>Wykonywanie prac budowlanych w odpowiednich terminach np. poza okresem lęgowym;</p> <p>Minimalizacja okresu wykonywania prac budowlanych;</p> <p>Minimalizacja hałasu i zanieczyszczenia światłem;</p> <p>W miarę możliwości stosowanie urządzeń podlegających ograniczeniu emisji hałasu;</p> <p>Unikanie zagęszczenia urządzeń pracujących równocześnie na małym obszarze;</p> <p>W przypadku występowania cennych gatunków drzew na obszarze inwestycji (np. pomników przyrody) – prowadzenie nadzoru dendrologicznego (kontrola stanu korzeni drzew, etc.);</p> <p>W przypadku zamierzenia usunięcia drzew zasiedlonych przez gatunki chronione owadów - prowadzenie nadzoru entomologa;</p> <p>W przypadku występowania cennych zbiorowisk roślinnych i gatunków chronionych w pobliżu</p>
--	--	--	--

			<p>inwestycji – prowadzenie nadzoru fitosocjologa; w przypadku występowania chronionych gatunków ssaków (w tym głównie nietoperzy) - prowadzenie nadzoru chiropterologa;</p> <p>Bieżące nadzorowanie oddziaływania wykonywanych prac na przedmioty ochrony w ramach obszarów Natura 2000 oraz inne formy ochrony, zlokalizowanych w pobliżu inwestycji.</p>
	Przebudowa infrastruktury drogowej		<p>Wyposażenie zaplecza budowy w system odbioru i odprowadzania ścieków bytowych;</p> <p>Stosowanie sprawnego technicznie sprzętu;</p> <p>Natychmiastowa eliminacja substancji zanieczyszczających w przypadku awarii;</p> <p>Stosowanie urządzeń podczyszczających (w uzasadnionych przypadkach);</p> <p>Stosowanie pasów izolacyjnych lub pasów zieleni;</p> <p>Ograniczyć zakres potencjalnej wycinki drzew w obrębie pasów drogowych podlegających przebudowie;</p> <p>Objąć szczególną ochroną pojedyncze drzewa i szpalery drzew poza pasem drogowym, które mogą być narażone na dewastacje w trakcie realizacji przedsięwzięcia;</p> <p>Budowa ekranów porośniętych roślinnością.</p>
Ponadregionalna infrastruktura kolejowa	Przebudowa, modernizacja lub rewitalizacja wybranych odcinków linii kolejowych na kompleksowej sieci TEN-T	Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	<p>Stosowanie sprawnego technicznie sprzętu;</p> <p>Odpowiednie zabezpieczenie przeciwpyłowe (np. izolacje);</p> <p>Odpowiednie zabezpieczenie i oznaczenie miejsca prowadzonych prac;</p> <p>Zbieranie, podczyszczanie (w</p>

				uzasadnionych przypadkach) wód opadowych lub roztopowych.
		Inwestycje w infrastrukturę obsługi podróżnych, w tym dworców, wraz z jej dostosowaniem do potrzeb osób o ograniczonej mobilności oraz wyposażeniem w stanowiska parkowania rowerów		Stosowanie sprawnego technicznie sprzętu; Odpowiednie zabezpieczenie przeciwpyłowe (np. izolacje); Odpowiednie zabezpieczenie i oznaczenie miejsca prowadzonych prac.
		Przebudowa, modernizacja lub rewitalizacja wybranych odcinków linii kolejowych na kompleksowej sieci TEN-T	Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	Ograniczenie powstawania odpadów i minimalizowania zużycia naturalnych kruszyw poprzez wtórne wykorzystania starego tłucznia; Postępowanie z odpadami zgodnie z obowiązującymi przepisami, w tym Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy.
Kultura, turystyka oraz usługi uzdrowiskowe	Rozwój infrastruktury i wyposażenia podmiotów świadczących kompleksowe usługi sanatoryjne, uzdrowiskowe		Łagodzenie zmian klimatu	Wyłączanie silników maszyn w trakcie postoju; Stosowanie sprawnych technicznie maszyn.
			Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	Wyłączanie silników maszyn w trakcie postoju; Stosowanie sprawnych technicznie maszyn; Stosowanie urządzeń podczyszczających (w uzasadnionych przypadkach).

		Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	<p>Wyłączanie silników maszyn w trakcie postoju;</p> <p>Stosowanie sprawnych technicznie maszyn;</p> <p>Stosowanie urządzeń podczyszczających (w uzasadnionych przypadkach);</p> <p>W przypadku inwestycji zaklasyfikowanych jako zawsze lub potencjalnie znacząco oddziałujące na środowisko, przeprowadzona zostanie ocena oddziaływania na środowisko i wdrożone zostaną wnioski z tej oceny (alternatywy, działania minimalizujące, ryzyko kumulowania oddziaływań).</p>
	Produkty turystyczne	Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	<p>Odpowiednie oznakowanie i zabezpieczenie szlaków;</p> <p>Stosowanie sprawnych technicznie i prawidłowo wykonanych urządzeń oczyszczania ścieków;</p> <p>Prawidłowa eksploatacja urządzeń oczyszczania ścieków;</p> <p>Stosowanie sprawnego technicznie sprzętu</p> <p>Zabezpieczanie terenu prac budowlanych.</p>